

Sabiedriskās apspriešanas redakcija

**Mārupes novada attīstības programma
2020. – 2026. gadam**

**Stratēģiskais ietekmes uz vidi
novērtējums
VIDES PĀRSKATA PROJEKTS**

2019.gada novembris

APZĪMĒJUMI

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

Attīstības programma vai Programma 2026 - Mārupes novada attīstības programma 2020.–2026. gadam

ES – Eiropas Savienība

IAS - Ilgtermiņa attīstības stratēģija

IVN – ietekmes uz vidi novērtējums

LR – Latvijas Republika

Latvija 2030 – Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam

LVĢMC – VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”

Mārupes IAS 2026 - Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2026. gadam

NAP – Nacionālais attīstības plāns

NATURA 2000 – Eiropas nozīmes aizsargājama dabas teritorija (NATURA 2000)

RVP – reģionālā vides pārvalde

TIAN – teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

SIVN – ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums

UBA – upju baseina apgabals

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Vides pārskats – ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma ietvaros sagatavots dokuments, kurā aprakstīta, novērtēta plānošanas dokumenta, tā iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekme uz vidi un aprakstīti pasākumi negatīvās ietekmes mazināšanai

VPVB vai Birojs – Vides pārraudzības valsts birojs

VVD – Vides valsts dienests

SATURS

IEVADS	5
1. Attīstības programmas PAMATNOSTĀDNES UN SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	6
1.1. Plānošanas dokumenta izstrādes pamatojums, mērķi un uzdevumi.....	6
1.2. Attīstības programmas saturs	6
1.3. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	7
2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANA: PIEEJA UN SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA	13
3. TERITORIJAS VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS	15
4. AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SAISTĪTIE VIDES ASPEKTI	17
5. TERITORIJAS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANA VAR IETEKMĒT UN TO VIDES STĀVOKLIS	18
5.1. Dabas teritorijas un dabas apstākļi	18
5.1.1. Hidrogrāfiskais tīkls un teritorijas meliorācija	18
5.1.2. Ģeoloģiskie, hidroģeoloģiskie un inženierģeoloģiskie apstākļi	19
5.1.3. Meži, purvi, lauksaimniecības zemes	20
5.1.4. Apstādījumi.....	23
5.1.5. Virszemes ūdeņi	23
5.1.6. Pazemes ūdeņu resursi un izmantošana	24
5.2. Vides kvalitāte	25
5.2.1. Trokšņa līmenis.....	25
5.2.2. Gaisa kvalitāte	26
5.2.3. Virszemes ūdeņu kvalitāte, virszemes ūdeņos paliekošais piesārņojums	28
5.2.4. Pazemes ūdeņu kvalitāte.....	31
5.3. Paaugstinātas bīstamības objekti.....	31
5.4. Degradētās teritorijas	33
5.5. Atkritumu apsaimniekošana	34
5.6. Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	36
6. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI	37
6.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi.....	37
6.1. Nacionālie vides aizsardzības mērķi	39
7. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IEVIEŠANAS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS	40
7.1. Plānošanas dokumenta risinājumi un alternatīvas	40
7.2. Plānošanas dokumenta ieviešanas būtiskās ietekmes uz vidi vērtējums	43
7.3. Summāra ietekme un ietekmju mijiedarbības	54
8. RISINĀJUMI IESPĒJAMĀS IETEKMES UZ VIDI SAMAZINĀŠANAI	56
9. IESPĒJAMIE KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI	57
10. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES VĒRTĒJUMS	57

11. VIDES MONITORINGS UN PAREDZĒTIE PASĀKUMI PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS MONITORINGA NODROŠINĀŠANAI	58
12. KOPSAVILKUMS.....	60
PIELIKUMI	63
1. pielikums Pārskats par saņemtajiem priekšlikumiem, to izvērtējumu, komentāriem un informācija par to ņemšanu vērā vai noraidīšanu	63
2. pielikums Institūciju atsauksmju kopijas.....	64
3. pielikums Paziņojuma kopija informatīvajā izdevumā “Mārupes Vēstis”	65

IEVADS

Vides pārskata projekts ir sagatavots Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026. gadam publiskās apspriešanas redakcijai.

Mārupes novada attīstības programma 2020. - 2026. gadam (turpmāk – Attīstības programma vai Programma 2026) ir sagatavota Mārupes novada pašvaldības administratīvajai teritorijai.

Attīstības programmā noteiktas vidēja termiņa prioritātes, kuras vērstas uz Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. -2026.g. noteikto stratēģisko mērķu sasniegšanu. Programmā noteiktās vidēja termiņa prioritātes ir:

- VTP1 Sabiedriski aktīvs iedzīvotājs;
- VTP2 Augstu dzīves kvalitāti veicinoša infrastruktūras attīstība;
- VTP3 Ekonomiskās aktivitātes veicināšana un vietas potenciāla izmantošana;
- VTP4 Efektīva un uz sabiedrību vērsta pārvalde.

Programmu veido: Attīstības programmas 2013. – 2019.gadam īstenošanas novērtējums, Esošās situācijas raksturojums un analīze, Stratēģiskā daļa, Rīcības plāns, Investīciju plāns un Īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas kārtība.

Vides pārskats ir sagatavots stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros, jo Vides pārraudzības valsts birojs par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu jaunajai Mārupes novada attīstības programmai, 2019. gada 30.maijā pieņemot lēmumu Nr. 4-02/26 „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”.

Programmas 2026 pirmā redakcija un tā SIVN vides pārskata projekts no 2019. gada 11. novembra līdz 2019. gada 11.decembrim ir nodots publiskajai apspriešanai. Tās ietvaros plānotas divas publiskās apspriešanas sanāksmes: *28.novembrī plkst.17.00 Mārupes novada Domē, 2.stāva zālē, Daugavas ielā 29, Mārupē un 2.decembrī plkst.19.00 Mazcenas bibliotēkā, Mazcenu alejā 33/3, Jaunmārupē*

Programmas 2026 un Vides pārskata projekta publiskās apspriešanas laikā Vides pārskata projekts atsauksmju saņemšanai tiek nosūtīts Vides pārraudzības valsts biroja norādītajām vides institūcijām: Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālajai vides pārvaldei, Dabas aizsardzības pārvaldei un Veselības inspekcijas atbilstošai struktūrvienībai.

Vides pārskats ietver 12 nodaļas un 3 pielikumus.

Pamatojoties uz iepirkuma rezultātiem un 2019. gada septembrī noslēgto līgumu, stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu veic un Vides pārskatu sagatavo SIA “Grupa93”.

1. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS PAMATNOSTĀDNES UN SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

1.1. Plānošanas dokumenta izstrādes pamatojums, mērķi un uzdevumi

Attīstības programmas 2020. – 2026. gadam izstrādi Mārupes novada pašvaldība ir uzsākusi, balstoties uz Mārupes novada domes 2018. gada 19. decembra lēmumu Nr.5 "Par Mārupes novada Attīstības programmas 2020.-2026. gadam izstrādes uzsākšanu". Ar šo pašvaldības lēmumu ir apstiprināts Attīstības programmas izstrādes darba uzdevums.

Attīstības programmas izstrādes pamatojums

Pamatojums dokumenta izstrādei ir Mārupes novada attīstības programmas 2013.-2019. gadam darbības termiņa beigas.

Izstrādes tiesiskais pamatojums:

- Likuma „Par pašvaldībām” 14. panta otrās daļas 1.punkts;
- Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta ceturtdā daļa un 10.pants;
- Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. panta pirmās daļas 3. punkts, 12. panta pirmā daļa, 22. pants
- Ministru kabineta 2014. gada 14.oktobra noteikumi Nr. 628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”;
- Ministru kabineta 2009. gada 25. augusta noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”;
- Ministru kabineta 2014. gada 8. jūlija noteikumi Nr. 392 «Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas noteikumi”.

Programmas izstrādes mērķis ir veikt Mārupes novada attīstības programmas 2013.-2019. gadam izvērtēšanu un izstrādāt Mārupes novada attīstības programmu 2020.- 2026. gadam, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.

1.2. Attīstības programmas saturs

Attīstības programma ir pašvaldības vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā nosaka:

- ✓ novada attīstības prioritātes, balstītas uz esošās situācijas novērtējumu un anketēšanas rezultātiem;
- ✓ turpmākās rīcības, veicamos uzdevumus un to īstenošanas;
- ✓ nepieciešamos finanšu resursus pārredzamā periodā;
- ✓ programmas īstenošanas un uzraudzības kārtību.

Mārupes novada Attīstības programmu veido:

- ✓ Attīstības programmas 2013. – 2019.gadam īstenošanas novērtējums;
- ✓ Esošās situācijas raksturojums un analīze;
- ✓ Stratēģiskā daļa;
- ✓ Rīcības plāns;
- ✓ Investīciju plāns;
- ✓ Īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas kārtība.

1.3. Saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

Attīstības programma ir saistīta ar augstāka līmeņa plānošanas dokumentiem – nacionālajiem un reģiona plānošanas dokumentiem, kā arī novada attīstības plānošanas dokumentiem. Tajos iekļautie galvenie mērķi un pamatnostādnes īsi raksturotas turpmāk šajā nodaļā.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības politikas īstenošanas pamatā ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (turpmāk – Latvija 2030). Latvija 2030 ir apstiprināta Saeimā 2010.gada 10.jūnijā un ir valsts galvenais hierarhiski augstākais attīstības plānošanas instruments. Visi turpmāk izstrādājamie stratēģiskās un attīstības plānošanas dokumenti tiek veidoti saskaņā ar šajā stratēģijā noteiktajiem virzieniem un prioritātēm.

LIAS telpiskās attīstības perspektīva akcentē trīs galvenos aspektus:

- sasniedzamība un mobilitātes iespējas;
- apdzīvojums ka ekonomiskas attīstības, cilvēku dzīves un darba vide;
- nacionālo interešu telpas – unikālas specifiskas teritorijas, kas nozīmīgas visas valsts attīstībai.

Mārupes novads saskaņā ar valsts telpisko perspektīvu ietilpst Rīgas metropoles areālā.

Mārupes novada attīstības programmā 2020. – 2026.g ietverts tās atbilstības vērtējums Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam

Prioritātes	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030	Mārupes novada attīstības programma 2020 - 2026.gadam
1	Kultūras telpas attīstība	VTP1 – Sabiedriski aktīvs iedzīvotājs
2	Ieguldījumi cilvēkkapitālā	VTP1 – Sabiedriski aktīvs iedzīvotājs VTP2 – Augstu dzīves kvalitāti veicinoša infrastruktūras attīstība VTP4 – Efektīva un uz sadarbību vērsta pārvalde
3	Paradigmas maiņa izglītībā	VTP1 – Sabiedriski aktīvs iedzīvotājs
4	Inovatīva un ekoeffektīva ekonomika	VTP3 – Ekonomiskās aktivitātes veicināšana un vietas potenciāla izmantošana VTP4 – Efektīva un uz sadarbību vērsta pārvalde
5	Daba kā kapitāls nākotnei	VTP3 – Ekonomiskās aktivitātes veicināšana un vietas potenciāla izmantošana
6	Telpiskās attīstības perspektīva	VTP2 – Augstu dzīves kvalitāti veicinoša infrastruktūras attīstība VTP4 – Efektīva un uz sadarbību vērsta pārvalde
7	Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība	VTP1 – Sabiedriski aktīvs iedzīvotājs VTP4 – Efektīva un uz sadarbību vērsta pārvalde

1. attēls Programmas 2026. atbilstības vērtējums Latvijas 2030 stratēģijai

Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020.g. (NAP2020) ir galvenais vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. Tas ir Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam (Latvija2030) rīcības plāns, kam ir jākalpo par valsts attīstības ceļa karti vidējam termiņam. Tas nosaka Latvijas galvenos attīstības virzienus un parāda valsts un sabiedrības svarīgākos uzdevumus ceļā uz tālāku mērķi politiķiem, ierēdņiem un ikvienam Latvijas iedzīvotājam. NAP izvirza Latvijas izaugsmes modeli „Cilvēks pirmajā vietā” un mērķi dzīves kvalitātes uzlabošanai. NAP mērķis ir vienoties par būtiskākajām vidēja termiņa prioritātēm, to rīcības virzieniem, mērķiem, kā arī to sasniegšanas rādītājiem. NAP izvirza Latvijas attīstības stratēģisko mērķi un nosaka galvenos rīcības virzienus, kas spēs nodrošināt stabilu valsts un sabiedrības izaugsmi.

NAP redzējums par Latviju 2020. gadā ir "Ekonomikas izrāviens - katra Latvijas iedzīvotāja un valsts labklājības pieaugumam!".

NAP noteiktas prioritātes un mērķi, katra mērķa sasniegšanai NAP ir noteikti līdz 2020. gadam īstenojami rīcības virzieni.

Programmas darbības laiks attieksies uz jauno Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2020. – 2027.g. (NAP2027), kas arī tiek izstrādāts 2019.gadā, līdz 2019. gada 08.novembrim notiek tā publiskā apspriešana. Tajā noteiktas sešas prioritātes:

„Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki”, kas raksturo cilvēka fizisko un emocionālo veselības stāvokli, dzīves apstākļus, vēlmi radīt atvases un dzīvot ilgu un aktīvu mūžu;

„Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei”, kas atbild par radošu cilvēku izaugsmi, zināšanu un prasmju ieguvu, to pielietošanu un radīšanu;

„Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība”, akcentējot, ka abi faktori aug, ja uzņēmumi un to darbinieki spēj būt efektīvi, inovatīvi, tiecas radīt augstāku pievienoto vērtību;

„Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”, raksturojot svarīgāko pakalpojumu (transporta, mājoklis, elektroenerģija, digitālie pakalpojumi) kvalitāti un pieejamību un apkārtējās vides kvalitāti un tīrību;

„Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”, kas veido aktivitāšu kopumu, kas vērsts uz labsajūtu, spēku atjaunošanu un intelektuālā potenciāla atraisīšanu, kultūras vērtību saglabāšanu un jaunradi;

„Vienota, droša un atvērta sabiedrība”, ietverot piederības sajūtu valstij, līdzdalību sabiedriskos procesos, iedzīvotāju savstarpēju uzticēšanos un pārliecību par savu drošību un tiesību aizsardzību.

Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021. – 2027.g. ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas reģionālo politiku līdz 2027. gadam. Pamatnostādnēs ir definētas reģionālās politikas risināmās problēmas, mērķi un principi, rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti. Pamatnostādnes detalizē Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027.gadam uzstādījumus, rīcības virzienus un uzdevumus reģionālajā politikā.

Pamatnostādnēs izvirzīts viens mērķis: “samazināt IKP starpību starp reģioniem vismaz par 8 procentpunktiem, panākot reģionālā IKP starpības samazinājumu”. Tā sasniegšanai noteikti divi apakšmērķi:

A: uzņēmējdarbības vides uzlabošana reģionos;

B: pakalpojumu efektivitātes uzlabošana reģionos.

Lai sasniegtu reģionālās politikas mērķi, pamatnostādnēs ir noteikti vairāki rīcības virzieni. Tieši uz Mārupes novada attīstību ir attiecināma teritoriālā pieeja “atbalsts Rīgas metropoles areālam”.

Mārupes novada attīstības programmas izstrāde ir saistīta ar Rīgas plānošanas reģiona plānošanas dokumentiem: Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014. – 2030. gadam Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014. – 2020. gadam un Rīgas reģionam ir izstrādāts Rīgas plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums 2005. – 2025. gadam.

Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2014. – 2030. gadam noteiktas attīstības prioritātes: Prioritāte 1: Vitāla dabiskā kustība un migrācija, Prioritāte 2: Kopienas un to pašpietiekamība, Prioritāte 3: Elastīga un izcila izglītība, Prioritāte 4: Globāli konkurētspējīgas nozares, Prioritāte 5: Kvalitatīva satiksme un loģistika, Prioritāte 6: Pašvaldības – attīstības virzītājas, Prioritāte 7: Ilgtspējīga dzīvesvide un Prioritāte 8: Vieda attīstība. Katrai prioritārie noteikti rīcības virzieni.

Reģiona telpiskajā attīstības perspektīvā Mārupes novads ietilpst urbanizētajā Pierīgas telpā.

Attīstības programma pašvaldības līmenī ir saistīti ar Mārupes novada teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem:

Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2026. gadam

Stratēģijā izvirzīta vīzija: „Mārupes novads – labvēlīgam lidojuma teicama starta vieta” realizēšanai tiek noteikti trīs stratēģiskie mērķi (SM), kas ir Mārupes novada attīstības galvenie stūrakmeņi:

- SM1 Prasmīgi, radoši, labklājīgi un sabiedriski aktīvi cilvēki.
- SM2 Sasniedzamība, mobilitāte, kvalitatīva infrastruktūra un sakopta vide.
- SM3 Ekonomiskā vide tradicionālo un inovatīvo nozaru attīstībai.

SM1 „Prasmīgi, radoši, labklājīgi un sabiedriski aktīvi cilvēki”, kuriem nodrošināti un pieejami daudzveidīgi un kvalitatīvi pakalpojumi, paredz cilvēkresursu izaugsmes iespējas. Iedzīvotāji – ģimenes, seniori, jaunieši un bērni ir novada lielākā vērtība. Visas sociālās grupas ir informētas par aktualitātēm novadā un aktīvi tiek iesaistītas novada attīstības veicināšanā, notiek veiksmīga paaudžu politikas īstenošana, ikvienam pieejamas izglītošanās iespējas visa mūža garumā, sākot ar pirmsskolas izglītību līdz mūžizglītības iespējām. Radošas un sportiskas aktivitātes ir pieejamas visos ciemos, aktīvi darbojas sabiedriskās organizācijas.

SM2 Dzīves telpa, ko raksturo mobilitāte, laba novada iekšējā un ārējā sasniezamība, kvalitatīva inženierinfrastruktūra, kas nodrošina augstu vides aizsardzību, ilgtspējīga transporta infrastruktūra, sakopta un droša vide, kā arī līdzsvarota resursu izmantošana.

SM3 Ekonomiskā vide tradicionālo un inovatīvo nozaru attīstībai paredz uzņēmējdarbības ar pievienoto vērtību izaugsmi, investīciju piesaisti un kapitāla pieaugumu, ko sekmē ekonomiskām aktivitātēm nepieciešama un atbilstoša infrastruktūra transporta, enerģētikas, sakaru un citās nozarēs.

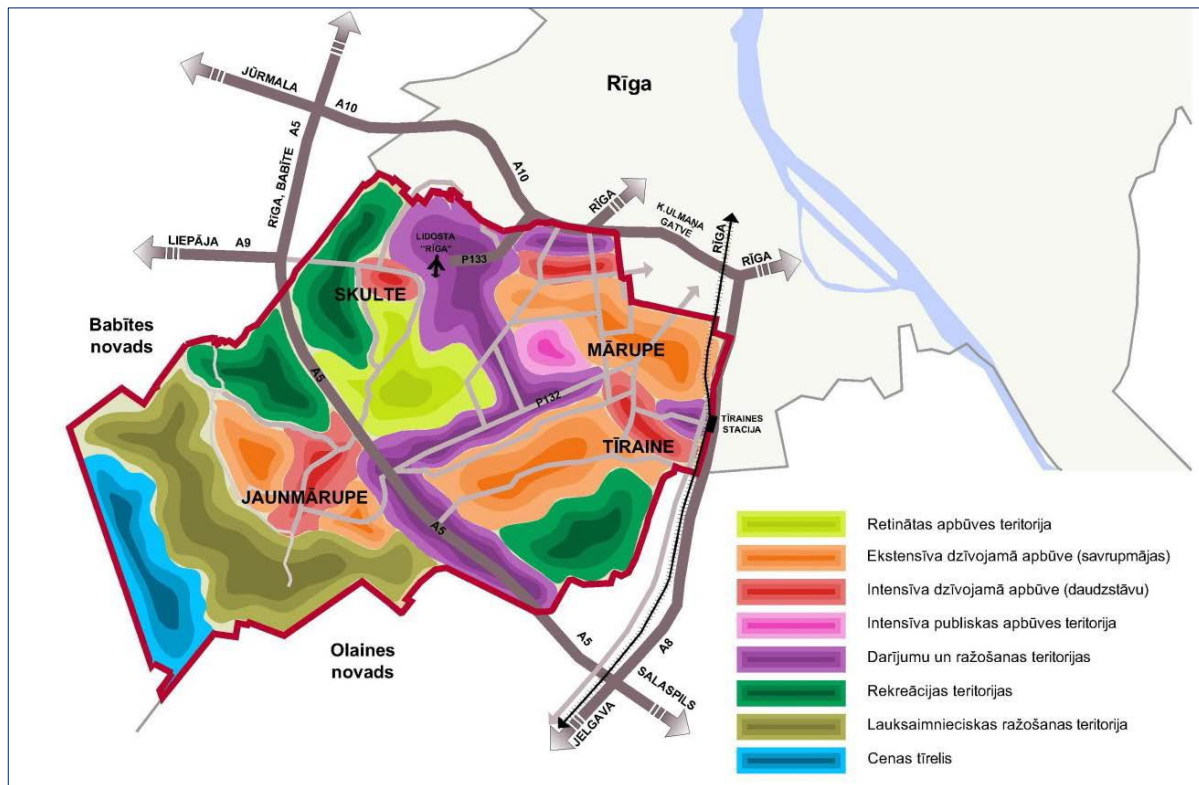
Stratēģijā noteikta novada *specializācija*. Tajā uzsvērts, ka ekonomiskā attīstība ir viens no Mārupes novada attīstības stūrakmeņiem.

Rīgas reģionā novads specializējas loģistikas un industriālo teritoriju attīstībā, specializētā un netradicionālā lauksaimniecībā (ņemot vērā teritorijas novietojumu, Rīgas pilsētu kā noieta tirgu un intensīvu lauksaimniecības zemju izmantošanu) un specializētā tūrisma attīstībā, attīstot, piemēram, golfa laukumus, aktīvās atpūtas piedāvājumu, viesnīcas, veloceliņus, zirgu izjādes, peldvietas utml. Mārupes novada pašvaldība iesaistās tūrisma un aktīvās atpūtas iespēju popularizēšanā, piesaistot Rīgas pilsētas un citu pašvaldību iedzīvotājus.

Latvijas mērogā Mārupes novada ekonomiskā specializācija saistīta ar lidostas „Rīga” darbību un turpmāko attīstību un biznesa parka izveidi. Vienlīdz nozīmīga ir lauksaimniecības nozare. Mārupes novada teritorijā ir nodrošināts augsts pakalpojumu līmenis iedzīvotājiem un uzņēmējiem.

Eiropas un pasaules līmenī novads specializējas kā Baltijas un Eiropas biznesa darījumu šūna ar attīstītiem biznesa infrastruktūras pakalpojumiem, ietverot konferenču, sanāksmju organizēšanas iespējas, biroju telpas un loģistikas pakalpojumus. Būtiska ir arī starptautiskās lidostas „Rīga” attīstība.

Stratēģijā ietverta *telpiskās attīstības perspektīva*. Novada telpiskās attīstības pamatā ir esošās apbūves struktūras intensificēšana, novada īpašo iezīmju saglabāšana, kvalitatīvu atpūtas iespēju nodrošināšana koptās dabas teritorijās un neskartās dabas vides saglabāšana aizsargājamās dabas teritorijās. Tās īstenošanai katram telpiskās perspektīvas elementam noteiktas attīstības un ieviešanas vadlīnijas, kuras tiek ņemtas vērā, izstrādājot Attīstības programmu.

2. attēls Novada telpiskās attīstības perspektīva

Avots: Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013. – 2026.g.

Izstrādājot Mārupes novada attīstības programmu 2020. – 2016.g., ilgtermiņa plānošanas dokumentā noteiktie mērķi ir papildināti ar vēl vienu jaunu mērķi – *progresīva pārvaldība (SM4)*, kas raksturo aizvien nozīmīgo pašvaldības lomu novada attīstības veicināšanā.

Mārupes novada teritorijas plānojums 2014. – 2026. gadam, tā 2019. gada grozījumi

Programmas 2026. ieviešana ir cieši saistīta ar teritorijas plānojuma risinājumiem, teritorijas izmantošanas un apbūves nosacījumiem, kas ir jāņem vērā, īstenojot Programmu.

Mārupes novada dome 2019.gada 25.septembrī ir apstiprinājusi teritorijas plānojuma grozījumus (lēmums Nr.11 “Par Mārupes novada Teritorijas plānojuma 2014. – 2026.gadam grozījumu apstiprināšanu” (protokols Nr.12, pielikums Nr.11))¹.

Plānojuma grozījumos rakstveidā un grafiski ir noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un izmantošanas aprobežojumi līdz 2026. gadam. Plānojuma grozījumi ir izstrādāti, ņemot vērā nacionālajos normatīvajos aktos noteiktās vides aizsardzības prasības.

Saistībā ar jaunās attīstības programmas saturu jāuzsver šādi galvenie 2019.gada teritorijas plānojuma risinājumi:

1. Ciemu robežu maiņa, paplašinot Mārupes, Jaunmārupes un Skultes ciemu robežas un precizējot Vētru ciema robežas.
3. Bieriņu purva teritorijā plānota Jaukta centra teritorijas (JC1 un JC4), Publiskās apbūves teritorijas (P1), Dabas un apstādījumu teritoriju (DA1, saglabātas līdz šim plānotās DA teritorijas) un Ūdeņu teritorija (Ū1).

¹ Šī vides pārskata sagatavošanas laikā VARAM vēl nav informējusi pašvaldību par to, vai teritorijas plānojuma grozījumi ir piemērojami. Līdz VARAM vēstules saņemšanai spēkā ir Mārupes novada teritorijas plānojums 2014. – 2026. gadam, kas apstiprināts 2013 gadā.

4. Medema purva teritorija plānota kā Dabas un apstādījumu teritorija (DA1), Mežu teritorija (M1) un kūdras izstrādes licenču laukumos - Meža teritorija (M2).
5. Dīkšsaimniecības un to izveidei nepieciešamā derīgo izrakteņu (smilts) ieguve Lauksaimniecības teritorijā L1. TIAN noteiktas prasības un nosacījumi dīkšsaimniecību izveidei un nosacījumi rekultivācijai, izstrādājot detālplānojumu. Dīkšsaimniecības, to attīstības pilnā apjomā, kļūs par novada rekreācijas teritorijām.
7. Plānojuma risinājumi, izstrādājot funkcionālo zonējumu, trokšņa pārsniegumu zonās,
8. Perspektīvais ceļu tīkls. Grozījumu ietvaros ir izvērtēta nepieciešamība un pamatojums jaunu pašvaldības autoceļu izveidei. Plānojuma grozījumi ietverti perspektīvie autoceļi C37 Ceriņi – A5, C-38, C-39 un perspektīvais autoceļš, kas savieno valsts autoceļu A-5 un Dzirnietu ielu, paralēli Rail Baltica dzelzceļa līnijas plānotās trasei. C-38 plānots kā gājēju ceļš. Ceļu tīkla attīstības teritorijās noteiktas teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN73).

Programmā iekļauto rīcības virzienu RV6 “Pieejamība un mobilitāte”, RV7 “Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums”, RV8 “Vide un publiskā ārtelpa” un RV11 “Tūrisms” ieviešana ir saistīta ar teritorijas plānojuma iepriekšminētajiem risinājumiem.

Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026.g. izstrāde tiks balstīta uz *Mārupes novada nozaru stratēģijām*:

Mārupes novada Pilsētvides mārketinga un komunikācijas stratēģija ir pašvaldības plānošanas vidēja termiņa dokuments pašvaldības vadības un pilsētvides mārketinga stratēģijas īstenošanai laika posmā no 2016. līdz 2020. gadam. Mārketinga stratēģijā ņemti vērā pilsētas attīstības plānošanas dokumentos paredzētie attīstības virzieni. Mārupes novada mārketinga stratēģijā ir definēti prioritārie pašvaldības produkti, kā arī noteikti pasākumi, paredzot nepieciešamo resursu apjomu un pašvaldības produktu sniegšanas vietu izvērīto mērķu sasniegšanai. Vienlaikus stratēģijā ir formulētas galvenās veicamās darbības Mārupes novada mārketinga attīstīšanā un mārketinga komunikācijas aktivitāšu virzieni.

Mārupes novada mārketinga stratēģijas mērķis ir veicināt Mārupes novada pievilcību visu mērķauditoriju – iedzīvotāju, uzņēmēju un novada viesu - skatījumā, stiprinot novada pozīcijas un veicinot tā konkurētspēju. Novada pievilcība mērķi skatāma trīs kontekstos – iedzīvotāji, uzņēmēji un novada viesi.

Stratēģijas mērķis korelē ar Mārupes novada kopējiem jeb ilgtermiņa attīstības stratēģijā minētajiem attīstības virzieniem – cilvēks, ekonomika un dzīves telpa.

Mārupes novada Tūrisma attīstības stratēģija 2016.-2020.gadam ir vidēja termiņa nozares plānošanas dokuments 2016.-2020.gadam, kas nosaka novada tūrisma attīstības vīziju 2020.gadam, attīstības prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumus, kā arī to īstenošanas. Stratēģija ir pamats Mārupes novada Domes rīcību un investīciju mērķtiecīgai plānošanai tūrisma nozares attīstībai un popularizēšanai.

Mārupes novada Tūrisma attīstības stratēģijā 2016.-2020.gadam iekļauti sasniedzamie mērķi:

- Mērķis 1: veidot plānveidīgu Mārupes novada tūrisma koordinācijas sistēmu tūrisma attīstībai;
- Mērķis 2: attīstīt kvalitatīvu un atraktīvu Mārupes novada tūrisma piedāvājumu;
- Mērķis 3: veicināt Mārupes novada tūrisma piedāvājuma atpazīstamību (organizēt tūrisma mārketingu).

Katra mērķa sasniegšanai noteikti uzdevumi, apakšuzdevumi un rīcības virzieni.

Mārupes novada Sporta un aktīvās atpūtas stratēģija 2016.-2020.gadam tiek izstrādāta ar mērķi: 1) nodrošināt kvalitatīvu sporta un aktīvās atpūtas pakalpojumu attīstību Mārupes novadā; 2) uzlabot

sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras un tehniskās bāzes nodrošinājumu; 3) veicināt pieejamo cilvēkresursu, materiālo un finanšu resursu koordinētu un mērķtiecīgu izmantošanu kvalitatīvu sporta un aktīvās atpūtas pakalpojumu nodrošināšanai.

Mārupes novada Sporta un aktīvās atpūtas stratēģijā 2016.-2020.gadam tiek izcelts ilgtermiņa mērķis, kas dod jebkuram Mārupes novada iedzīvotājam savā novadā iespēju iesaistīties kvalitatīvās, daudzveidīgās un saistošās sporta un aktīvās atpūtas aktivitātēs un šo iespēju divas reizes nedēļā vai biežāk izmanto vismaz 20% novada iedzīvotāju, kā arī tiek nodrošināta veselīgas un aktīvas jaunākās paaudzes attīstība, divas reizes nedēļā vai biežāk sporta interešu izglītības aktivitātēs iesaistoties vismaz 40% novada bērnu un jauniešu līdz 25 gadu vecumam. Stratēģijas ietvaros tiek izdalīti seši rīcības virzieni:

- A. Kopējā nozares attīstība, pārvaldība;
- B. Bērnu un jauniešu sporta nodarbības un izglītība;
- C. Izglītības iestāžu sporta infrastruktūra;
- D. Publiski pieejamā sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūra;
- E. Sporta un aktīvās atpūtas notikumi un sadarbība;
- F. Sporta un aktīvās atpūtas popularizēšana.

Mārupes novada kultūrvides attīstības un tradīciju plāns ir izstrādāts laika posmam no 2017.gada līdz 2023.gadam, balstoties uz veikto esošās situācijas analīzi un alternatīvu analīzi, semināru rezultātiem un intervijām. Rīcības ir izvēlētas, balstoties uz nospraustajiem ilgtermiņa mērķiem, rīcības sadalot pa rīcības virzieniem.

Tradīciju plāna ietvaros Mārupes novadā kultūras joma tiek attīstīta atbilstoši šādām prioritātēm: 1) esošo kultūras iestāžu darbības turpmāka attīstība ar mērķi nodrošināt esošo, aizsākto kultūras tradīciju un kolektīvu darbības turpinājumu; 2) jaunas kultūras infrastruktūras un ar to saistītās darbības attīstība ar mērķi uzlabot vietējās kultūras pieejamību un daudzveidību; 3) iedzīvotāju un uzņēmumu iniciatīvas veicināšana ar mērķi attīstīt novadā pēc iespējas lielāku kultūras daudzveidību.

2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANA: PIEEJA UN SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA

Vides pārskata izstrādes pieeja

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN) ir process, kura mērķis ir uzlabot nozares politikas, politikas plāna, rīcības programmas, kā arī citu nacionālo, reģionālo un vietējo stratēģisko plānošanas dokumentu un normatīvo aktu kvalitāti, vērtējot šo dokumentu iespējamo ietekmi uz vidi un laicīgi novēršot vai mazinot to īstenošanas negatīvās ietekmes. Šis process ir vērst uz to, lai izvērtētu, kādas būtiskas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē var rasties politikas plānošanas dokumentu īstenošanas rezultātā, iespējamās negatīvas ietekmes novērstu plānošanas dokumenta izstrādes procesā, plānotu pasākumus iespējamās negatīvās ietekmes mazināšanai un sagatavotu rekomendācijas plānošanas dokumenta ieviešanas efektivitātes monitoringam.

Vides pārskats ir sagatavots atbilstoši Ministru Kabineta 23.03.2004. noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” un Latvijas Republikas likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” nosacījumiem, kā arī Vides pārraudzības valsts biroja un valsts vides institūciju ieteikumiem par Vides pārskatā ietveramo informāciju.

SIVN process balstās uz šādiem principiem: integrācija, piesardzības princips, starppaaudžu taisnīgums, alternatīvu izvērtēšana un pārskatāmība.

Vērtējuma veikšanā izmantotā pieeja ir balstīta uz salīdzinošu analīzi par Programmā rīcības virzienu, uzdevumu, rīcība un pasākumu sagaidāmo ietekmi, ņemot vērā esošo vides stāvokli attiecībā uz šajās SIVN identificētajiem Programmas 2026 būtiskās ietekmes vides aspektiem(4. nodaļa).

Vides pārskata sagatavošanā var izdalīt šādus galvenos etapus: plānošanas dokumenta atbilstība un sasaiste ar normatīvo aktu prasībām, plānošanas dokumenta īstenošanas būtisko ietekmju uz vidi vērtējums, ieteikumu izstrāde negatīvo ietekmju mazināšanai vai novēršanai un monitoringam.

Sabiedrības, organizāciju un institūciju viedoklis tiek ņemts vērā vairākos SIVN etapos:

- Sagatavojot vides pārskata projektu sabiedriskajai apspriešanai tiek ņemti vērā vides valsts institūciju ieteikumi attiecībā uz Vides pārskatā iekļaujamo informāciju;
- Organizējot Programmas 2026 Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas procesu, tai skaitā sabiedriskās apspriešanas sanāksmes;
- Iestrādājot sabiedrības pārstāvju priekšlikumus un viedokļus Vides pārskata projektā – izvērtējot un ņemot vērā gan saņemtos komentārus par Vides pārskata projektu, gan par Programmas 2026 projektu.

Sabiedriskā apspriešana, sabiedrības informēšana

Mārupes novada dome 2019.gada 30.oktobrī ir pieņēmusi lēmumu Nr.22 (sēdes protokols Nr.14) “Par Mārupes novada Attīstības programmas 2020.-2026.gadam nodošanu publiskai apspriešanai”.

Publiskā apspriešana ilgs no 2019.gada 11.novembra līdz 11.decembrim.

Publiskās apspriešanas sanāksmes notiks šī gada:

- 28.novembrī plkst.17.00 Mārupes novada Domē, 2.stāva zālē, Daugavas ielā 29, Mārupē
- 2.decembrī plkst.19.00 Mazcenas bibliotēkā, Mazcenu alejā 33/3, Jaunmārupē

Ar sagatavoto attīstības programmas 1. redakciju un vides pārskata projektu un tā kopsavilkumu publiskās apspriešanas laikā varēs iepazīties:

- Elektroniskajā vidē:
 - o Mārupes novada pašvaldības interneta vietnē www.marupe.lv sadaļā Pašvaldība/Attīstība un plānošana/attīstības dokumenti/Attīstības programmas 2020.-2026. gadam izstrāde (saite: <https://www.marupe.lv/lv/pasvaldiba/attistiba-un-planosana/attistibas-dokumenti>,
 - o Latvijas Vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā www.geolatvia.lv sadaļā Teritorijas attīstības plānošana (saite: https://geolatvija.lv/geo/tapis3#document_13593) un
 - o SIA “Grupa93” tīmekļa vietnē: www.g93.lv
- Klātienē izdrukas formātā Mārupes novada Attīstības nodaļā (Daugavas iela 29, Mārupe), pašvaldības darba laikā.

Rakstveida priekšlikumus var iesniegt līdz 2019.gada 11.decembrim:

- pa pastu vai iesniedzot klātienē Mārupes novada domes Klientu apkalpošanas centrā, adrese Daugavas iela 29, Mārupe, Mārupes novads, LV 2167;
- elektroniski priekšlikumus var iesniegt iesūtot tos uz elektroniskā pasta adresi: marupe@marupe.lv. Iesniegumā jānorāda iesniedzēja vārds, uzvārds un adrese, bet juridiskām personām jānorāda nosaukums, adrese un reģistrācijas numurs, iesniegumam jābūt parakstītam vai iesniegtam ar elektronisko parakstu.
- reģistrējoties Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā www.geolatvija.lv (saite [šeit](#)).

Vides pārskata projekts pēc tā sabiedriskās apspriešanas tiks precizēts un iesniegts atzinuma saņemšanai Vides pārraudzības valsts birojam.

3. TERITORIJAS VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS

Mārupes novads atrodas Latvijas centrālajā daļā, Pierīgas reģionā. Novads robežojas austrumu un dienvidu daļā ar Rīgas pilsētu, ziemeļos ar Babītes novadu, rietumos ar Olaines novadu. Mārupes novads (t. sk. kaimiņu pašvaldības) iekļauts Rīgas plānošanas reģionā. Mārupes novads, līdzīgi kā arī citi kaimiņu novadi (Babīte, Olaine, Ķekava u.c.) veido arī Rīgas aglomerāciju. Mārupes novads, tieši robežojoties ar Rīgas pilsētu, atrodas aglomerācijas iekšējā zonā, kur vērojama arī augsta svārstmigrācijas intensitāte no un uz Rīgu.

Mārupes novads 103,9 km² zemes platībā atrodas mežiem un purviem bagātajā Pierīgas lauku teritorijā. Novadu šķērso trīs mazupītes – Mārupīte, Neriņa un Dzilnupīte. Mārupes novadā atrodas daļa Cenu tīreļa, kas iekļauts Eiropas aizsargājamo teritoriju tīklā Natura 2000, daļa Medemu purva un Bierīņu purvs.

Mārupes novada teritoriju šķērso valsts nozīmes autoceļi A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils - Babīte), A8 Rīga- Jelgava- Lietuvas robeža (Meitene), dzelzceļa līnija Rīga - Jelgava, kā arī novadā atrodas valsts nozīmes civilās aviācijas lidlauks VAS „Starptautiskā lidosta Rīga”. Mārupes novadā vēsturiski ir izveidojies ielu un ceļu tīkls, kas iekļaujas Rīgas reģiona un Rīgas pilsētas transporta infrastruktūrā.

Mārupes novada teritorijā atrodas plaši mežu masīvi, lielākie no tiem ir izvietojušies novada rietumu un dienvidrietumu daļā. Lielākā daļa no Mārupes novada mežiem ir Rīgas pilsētas īpašumā. Mežu praktiski nav novada ziemeļu un ziemeļrietumu daļā, kas raksturojas ar augstu saimnieciskās darbības pakāpi. Lauksaimniecībā izmantojamā zeme novadā aizņem 42% novada, meži - 34 %.

Mārupes novadu kopumā raksturo straujš iedzīvotāju skaita pieaugums, kas novadu krasi atšķir no vairuma pārējo Latvijas pašvaldību. Šo pieaugumu nosaka Mārupes novada ģeogrāfiskais stāvoklis – tā ir Rīgas pilsētas centram vistuvāk novietotā Rīgas kaimiņu pašvaldība un attālums no Mārupes ciema līdz Rīgas centram ir mazāks, nekā attālums līdz Rīgas centram no pašas galvaspilsētas apdzīvotākajām apkaimēm (lielākā daļa Purvciema, Ķengarags, Imanta, Pļavnieki u.c.).

Pēc iedzīvotāju skaita Mārupes novads 2019.gada sākumā jau bija trīspadsmitā lielākā pašvaldība Latvijā, kamēr 2015. gada sākumā bija divdesmit ceturtā lielākā pašvaldība Latvijā un 2010. gadā – divdesmit devītā.

Novads specializējas loģistikas un industriālo teritoriju attīstībā, specializētā un netradicionālā lauksaimniecībā un specializētā tūrisma attīstībā, attīstot, piemēram, golfa laukumus, aktīvās atpūtas piedāvājumu, viesnīcas, veloceliņus, zirgu izjādes, peldvietas utml. Mārupes novada pašvaldība iesaistās tūrisma un aktīvās atpūtas iespēju popularizēšanā, piesaistot Rīgas pilsētas un citu pašvaldību iedzīvotājus.

Eiropas un pasaules līmenī novads specializējas kā Baltijas un Eiropas biznesa darījumu šūna ar attīstītiem biznesa infrastruktūras pakalpojumiem, ietverot konferenču, sanāksmju organizēšanas iespējas, biroju telpas un loģistikas pakalpojumus. Būtiska ir arī starptautiskās lidostas „Rīga” attīstība.²

Mārupes ciems:

Ciems ar vislielāko iedzīvotāju skaitu un vislielāko iedzīvotāju blīvumu. Mārupes ciems ir arī novada administratīvais centrs. Ciemā atrodas novada domes ēka, kultūras nams, vairākas pirmsskolas izglītības iestādes un Mārupes ģimnāzija. Ciema struktūra galvenokārt veidojusies ap Daugavas ielu. Apkalmes objekti un publiskās ārtelpas ir izvietotas galvenokārt pie Mārupes novada domes Daugavas ielā un Mārupītes gatves sākuma posmā. Kā patstāvīga ciema daļa veidojās teritorija pie Mārupes

² Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2026. Gadam. Izstrādātājs: SIA „Reģionālie projekti” un SIA „Konsorts”, 2012.

vidusskolas (ģimnāzijas), kur kā attīstības maģistrāles veidojas Kantora iela, Stīpnieku ceļš un nesen izbūvētā Lielās iela līdz K.Ulmaņa gatvei. Nozīmīgi arī ir savienojumi ar lidostu, kur izbūvēti asfaltēti ceļi 2017. un 2018.gadā.

Tīraines ciems:

Ciems veidojies pagājušā gadsimta vidū pie Jelgavas ceļa kā kūdras fabrikas ciemats. Ciemā raksturīga daudzdzīvokļu apbūve, gar Jelgavas ceļu darījumu apbūve, Viskalnu ielas rajonā savrupmāju apbūve. Apkalpes objekti ir izvietoti izkliedēti ciema teritorijā. Kā jauns pakalpojumu centrs veidojas multifunkcionālais centrs „Tīraines dārzi”, kurā plānots izveidot tādus pakalpojumu objektus kā bibliotēku, doktorātu, dienas centru, kultūras centru un plašu parka zonu.

Jaunmārupes ciems:

Ciems attīstījies galvenokārt pagājušā gadsimta 60.-70.gados. Līdzās lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumiem izvietojušās daudzdzīvokļu ēkas un blīva savrupmāju apbūve, jo ciems veidojies kā padomju laika kolhoza centrs. Apkalpes objekti izvietojušies gar Mazcenu aleju. Daudzdzīvokļu ēku pagalmi ir nelieli, ar daļēju labiekārtojumu. Ciemā ir plašas dabas teritorijas, kas pakāpeniski tiek labiekārtotas. Kā viens no atpazīstamības elementiem ir uzskatāms Jaunmārupes ūdenstornis, kur blakus ir koptas pļavas plašu publisku pasākumu organizēšanai un, kur tuvākajos gados tiks izbūvēta jauna pirmsskolas izglītības iestāde.

Skultes ciems:

Ciems veidojies kā padomju armijas ciemats tiešā lidostas tuvumā. Ciema centrā galvenokārt izvietotas daudzdzīvokļu ēkas ar daļēji labiekārtotiem pagalmiem. Skultes iela ir maģistrālā iela, ap kuru ir izvietojušies apkalpes objekti. Ciema attīstības iespējas saistāmas ar padomju laika industriālā mantojuma un ar aviāciju saistītu aktivitāšu izveidošanu - lidmašīnu skatu laukums, aviācijas muzeja veidošana. Ciema tuvumā ir plašas dabas teritorijas ar mežu masīviem un Neriņas upi. Skultes ciemam ir sarežģīta sasaiste ar Mārupes novada centru un pārējiem ciemiem. Lai nokļūtu Mārupē un Tīrainē, ir jāizmanto valsts autoceļš A5. Savukārt nokļūšana Jaunmārupē ir sarežģīta no satiksmes drošības viedokļa, jo ir jāšķērso valsts autoceļš. 2019.gadā veiktā ceļa pārbūve gar lidlauka D daļu un pieslēgumu Stīpnieku ceļam nodrošinās iespēju nokļūt novada centrā.

Vētras ciems:

Ciems izveidots 2014. gadā. Ciems ir izvietojies gar valsts autoceļu P 132, kur galvenokārt atrodas darījumu un loģistikas uzņēmumi. Savrupmāju apbūve izvietojusies gar Rožu ielu. Rožu ielas apbūve un labiekārtojums veidojas kā kontrasts industriālajai apbūvei gar valsts autoceļu P132. Pakalpojuma objekti un centrs ciemā vēl ir veidošanās procesā.

4. AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTU SAISTĪTIE VIDES ASPEKTI

Izvērtējot Attīstības programmā ietvertos vidēja termiņa mērķu, rīcības virzienu, uzdevumu un rīcību sagaidāmās ietekmes uz vidi, var izdalīt šādus plānojuma vides aspektus: vides kvalitātes saglabāšana un uzlabošana, dabas teritoriju attīstība rekreācijas un tūrisma vajadzībām.

Tādēļ turpmāk šajā SIVN Vides pārskatā detalizētāk ir raksturoti un vērtēti šie aspekti kontekstā ar teritorijām, kuras plānošanas dokumenta ieviešana var ietekmēt (skatīt 5. nodaļu). Attīstības Programmas būtiskās ietekmes vērtējums, vērtējot pēc šiem vides aspektiem, sniegts 7. nodaļā.

5. TERITORIJAS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANA VAR IETEKMĒT UN TO VIDES STĀVOKLIS

Izvērtējot sagatavoto Attīstības programmu projektu, SIVN procesā ir secināts, ka tā risinājumi ir saistīti ar vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu, dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām pašvaldības kompetences ietvaros. Šajā nodaļā ir sniegta informācija par teritorijām, kuras Programma 2026 var ietekmēt, t.i. dabas teritorijām, t.sk. kā tūrisma un rekreācijas resursu, vides kvalitātes aspektiem, kurus risina Attīstības programma, - dabas teritorijas un dabas apstākļi (galvenie dabas teritoriju veidi, meliorācija), kā arī vides kvalitāte (trokšņa līmenis, gaisa kvalitāte, virszemes ūdeņu kvalitāte, pazemes ūdeņu kvalitāte), degradētās teritorijas, atkritumu apsaimniekošana.

5.1. Dabas teritorijas un dabas apstākļi

Attīstības programmas īstenošanā ir sagaidāms, ka tā būs saistīta ar dabas teritoriju izmantošanu rekreācijas un tūrisma vajadzībām, dabas un apstādījumu teritoriju turpmāku attīstību. Tajā plānots risināt teritorijas meliorācijas jautājumus, kā arī īstenot teritorijas ūdenssaimniecības un labiekārtošanas projektus.

5.1.1. Hidrogrāfiskais tīkls un teritorijas meliorācija

Mārupes novada teritorijas hidrogrāfiskais tīkls pieder gan Daugavas baseinam (Mārupīte), gan Lielupes baseinam (Neriņa un Dzilnupīte). Upēm ir raksturīgs mazs kritums un lēns tecējums. Upju ielejas ir pārveidotas.

Mārupīte ir Daugavas kreisā krasta pieteka. Tā iztek no Meduma purva rietumu daļas (Mārupes pagastā) un ietek Daugavā (Rīgas pilsētas teritorijā). Upes kopējais garums ir 11km, baseina laukums – 35,5 km², upes relatīvais kritums – 15 m.

Neriņa iztek no Meduma purva rietumu daļas, tās augštecē ieplūst melioratīvie ūdeņi no Cenu tīreļa ZA daļas, kā arī lauksaimniecisko zemju notece. Upes kopējais garums ir 18 km, baseina laukums - 115,2 km². Upe visā garumā pagasta teritorijā ir regulēta, bet tās krastos ir atjaunojies aizaugums, un leļpus Jaunmārupes tās krasti veido zaļo zonu, kas saplūst ar blakus esošām mežu teritorijām.

Dzilnupīte iztek no Cenu tīreļa ZR-Z daļas, daļēji meliorējot purva teritoriju, un tālāk pagasta teritoriju šķērso R-ZR virzienā jau kā regulēts grāvis, tikai mežu teritorijā tās krastos atjaunojies aizaugums. Upes kopējais garums ir 18 km, baseina laukums - 115,2 km².³

Novada teritorijā liela bagātība ir purva ezeri. Cenu tīreļa lieguma daļā to skaits sniedzas vairākos desmitos, kas nosaka kopējo šīs Cenu tīreļa vērtību kā dabas liegumu. Medema purvā atrodas Stūnišu ezers. Teritorijā atrodas vairākas mākslīgās ūdenstilpes - dīķi Jaunmārupē (Imaku dīķis, Gravas dīķis, Bērciema dīķis, Pavasara dīķis), dīķi pie mazstāvu apbūves Mārupē (Aigu ūdenskrātuve), dīķi pie golfa kluba "Viesturi", novada teritorijā iestiepjas neliela Božu ūdenskrātuves dienvidu daļa (4,1 ha).⁴ Bērciema ūdenskrātuvi pie apvedceļa agrāk izmantoja tehniskajam ūdens nodrošinājumam lauksaimniecības zemju laistīšanai, pašreiz to izmanto kā atpūtas teritoriju, bet šeit nav izveidota nepieciešamā infrastruktūra. Skultes karjerā ir izveidojusies ūdenstilpe ar vairākām raksturīgām saliņām, bagāta ar dažādām putnu un zivju sugām. Medemu purvā atrodas vairākas mākslīgās ūdenskrātuves ar lielu rekreatīvo potenciālu.

³ Mārupes novada dabas vērtību saglabāšanas un aizsargāšanas plāns (<https://www.marupe.lv/sites/default/files/inline-files/Dabas-v%c4%93rt%c4%abbu-saglab%c4%81%c5%a1anas-un-aizsarg%c4%81%c5%a1anas-pl%c4%81ns.pdf>)

⁴ Iedalījums virszemes ūdensobjektos atbilstoši MK noteikumi Nr.858 „Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību” (19.10.2004.) prasībām.

Meliorācijas tīkls Mārupes novadā ir blīvs un skar gan ārpus ciemu, gan lielāko daļu ciemu teritorijas, gan Mārupi, gan Tīraini, Vētras un Jaunmārupes ciemus. Tas sarežģī meliorācijas sistēmu uzturēšanu, jo liela daļa meliorācijas grāvju daļēji pieder privātīpašniekiem. Pašvaldības likumīgai iesaistei meliorācijas sistēmu būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā Mārupes novada dome 2015.gada 22.aprīlī pieņēma lēmumu Nr.17 (sēdes protokols Nr.5) “Par koplietošanas meliorācijas sistēmām, kurām plānots piešķirt pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusu”. Pamatojoties uz šo lēmumu tika noteikti meliorācijas grāvji kuriem tika piešķirts pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statuss. Šis statuss gan līdz šim nav atvieglojis meliorācijas grāvju kopšanu, jo izdevumi to apsaimniekošanai būtu jāsadala katram īpašniekam, kas Mārupes gadījumā ir komplicēti un prasa lielus administratīvos resursus.⁵

5.1.2. Ģeoloģiskie, hidroģeoloģiskie un inženierģeoloģiskie apstākļi

Mārupes novads, tāpat kā visa Latvijas teritorija atrodas Austrumeiropas platformas ziemeļrietumu daļā. Tā teritorijā ģeoloģiskajai uzbūvei raksturīgi divi uzbūves elementi: kristāliskais pamatklintājs un nogulumiežu sega. Mārupes novadā līdz šim ierīkoti urbumi neatsedz kristāliskā pamatklintāja iežus, to ieguluma aptuvenais prognozējamais dziļums – 1100m. Nogulumiežu segas aptuvenais biezums Mārupes novada teritorijā sasniedz aptuveni 1100m. Nogulumiežu segu veido divi būtiski atšķirīgi ģeoloģiskie elementi – pirmskvartāra nogulumi un kvartāra nogulumi.

Reāli izpētīta Mārupes novada teritorijā ir nogulumiežu segas virsējā daļa – Augšdevona nogulumi, dažos atsevišķos urbumos atsegti vidusdevona Burtnieku un Arukilas svītu terīgēnie nogulumi, taču pārsvarā ģeoloģisko informāciju sniedz ūdens ieguves urbumi, galvenais ūdens ieguves horizonts – Augšdevona Gaujas ūdens horizonts.

Tādējādi ģeoloģisko griezuma augšējo, izpētīto daļu Mārupes novada teritorijā veido Kvartāra nogulumi un Devona nogulumi. Mārupes novada teritorijā urbumos nav atsegts vidusdevona Narvas svītas reģionālais sprostsānis.

Kvartāra nogulumi Latvijā sāka veidoties pirms apmēram 0,78 – 0,8 miljoniem gadu. Tie veido tikai platformsegas virsējo kārtu. Kvartāra nogulumus pārsvarā veido ledāju un to kušanas ūdeņu veidotie nogulumi. Mārupes novadā kvartāra nogulumu augšējo daļu veido mūsdienu nogulumi – augsne un kūdra (bQ4). Lielākajā teritorijas daļā zem augsnes, bet novada teritorijas dienvidu un austrumu daļā zem kūdras, iegul Baltijas ledus ezera nogulumi, kurus pārsvarā veido smalkgraudaina, nereti putekļaina vai mālaina smilts, aleirīts un māls (gIQ3bl). Kopējais limnoglaciālo nogulumu biezums novada teritorijā vidēji – 13 -14m, bet var sasniegt arī 20m un vairāk. Atsevišķās vietās novada teritorijā sastopami eolie nogulumi, ko veido pārpūstas smiltis, tie pārsvarā sastopami nelielu vaļņu un pacēlumu veidā.

Mārupes novada teritorijā inženierģeoloģiskie apstākļi pārsvarā ir definējami kā vidēji sarežģīti un tos galvenokārt nosaka samazinātā grunšu nestspēja – teritorija daudzviet ir purvainā, tajā ir augsts gruntsūdens līmenis un daudzviet izplatītas tiksotropas – sašķidrinās (plūstošās smiltis).

Saskaņā ar LVS 437:2002 „Būvniecība. Gruntis. Klasifikācija.” Mārupes novadā izplatītās gruntis klasificējamas kā irdeno grunšu klases biogēnās un vāji saistīto nogulumiežu gruntis. Zemes virsmā iegul viegli saspiežamās gruntis – kūdra un augsne, dziļāk – smalka un putekļaina smilts, kas pārsvarā ir ūdens piesātināta.

⁵ Mārupes novada attīstības programma 2020. – 2026. gadam. Esošās situācijas raksturojums un analīze. Mārupe, SIA “Ismade”, 2019.

Gruntsūdens novada teritorijā iegūļ samērā sekli, 0 – 2 m dziļumā. Jāņem vērā, ka zem gruntsūdens smilts un putekļainās grunts kļūst tiksotropas – sašķidrinās. Šie apstākļi ņemami vērā, veicot jebkurus būvniecības darbus.

Mārupes teritorijā kā vienīgais mūsdienu ģeoloģiskais process ir konstatēta teritorijas pārpurvošanās. Tas ņemams vērā, veicot būvniecības un plānošana darbus, kuru ietvaros būtiska uzmanība pievēršama gruntsūdens plūsmu saglabāšanai, nepieciešamības gadījumā - meliorācijas pasākumiem.

Mārupes novada teritorijas hidroģeoloģiskie apstākļi ir samērā vienkārši. Aktīvās ūdens apmaiņas zonu veido ūdeni caurlaidīgu un vāji caurlaidīgu horizontu mija. Pirmo no zemes virsmas bezspiediena horizontu (gruntsūdens horizontu) teritorijas lielākajā daļā veido Baltijas ledus ezera smalka un putekļaina smilts: tā biežums ir mainīgs, vidēji no 5,0 m līdz 10 m. Gruntsūdens līmenis ir augsts visā teritorijā un vājā teritorijas posmotība apgrūtina dabīgo noteci.

Gruntsūdens horizontu no dziļāk iegulošajiem ūdens horizontiem izolē visā teritorijā izplatītie ūdeni vāji caurlaidīgi glacigēnie nogulumi – morēnas mālsmilts un smilšmāls.

Gruntsūdeņu resursi papildinās ar atmosfēras nokrišņiem praktiski visā novada teritorijā, izņemot teritorijas, kur izplatīti purvu nogulumi. Mārupes novadā un tā tuvākajā apkārtnē nav veikti gruntsūdeņu līmeņu bilances novērojumi. Pēc reģionālajiem valsts pazemes ūdeņu monitoringa datiem, tipisks gruntsūdeņu neto infiltrācijas lielums līdzīgos hidroģeoloģiskajos apstākļos svārstās no 0,0003 m/d pie gruntsūdeņu līmeņa dziļuma ap 1 m līdz 0,0001 m/d purvos.

Gruntsūdens līmeņu un plūsmu izpēte ir nepietiekama, lai definētu reģionālo gruntsūdeņu plūsmu. Vietējo gruntsūdeņu plūsmu ietekmē Mārupīte un Neriņas upīte, virkne meliorācijas grāvju, mākslīgās ūdenstilpes un dabiskie ezeri, kas ir otrās kārtas, lokāli gruntsūdeņu noplūdes apgabali un drenē galvenokārt gruntsūdens horizonta augšējo daļu.

Pašlaik spēkā esošā teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā minēts, ka gruntsūdeņiem raksturīga augsta dzelzs un amonjaka koncentrācija. To nosaka lielās purvu platības novada teritorijā un tā apkārtnē.

Novada teritorijas ģeoloģiskā uzbūve, inženierģeoloģiskie un hidroģeoloģiskie apstākļi ir netieši saistīti ar Programmas 2026 risinājumiem, tajos ir plānota dabas teritorija attīstība, novada tūrisma piedāvājuma veidošana, kas ir saistīta arī rekreācijas objektu attīstību dīksaimniecībās, kur pirms to izveides ir iegūta smilts. Zemju izmantošana lauksaimnieciskai izmantošanai teritorijās ar augstu gruntsūdens līmeni ir apgrūtināta. Ņemot vērā to, ka novada teritorijas gruntsūdens līmenis ir augsts, tad dīksaimniecības vai citu (piemēram, rekreācijas) ūdens objektu izveide lokāli nodrošinātu ūdeņu uzkrāšanu. Inženierģeoloģiskā situācija ir jāņem vērā būvniecības procesā.

5.1.3. Meži, purvi, lauksaimniecības zemes

Lielākie mežu masīvi ir izvietojušies Mārupes novada rietumu un dienvidrietumu daļā. Novadā pēc Valsts meža dienesta datiem uz 2019. gadā meža zemes aizņem 40% no Mārupes novada teritorijas, t.sk. mežaudzes – 2503,69 ha un purvi – 1045,37 ha⁶.

Mārupes novadā dominējošie ir priežu meži, kas aizņem 82% (2042,45 ha) no visām mežaudžu platībām (2503,69 ha). Priežu mežu platībām līdz 2017. gadam bija tendence samazināties – 2011. gadā tie bija 84 % (2182,7 ha), taču 2017. gadā samazinājās līdz 79%, kas skaidrojams gan ar mežu izciršanu, gan arī iespējams ar atšķirībām meža inventarizācijas datu uzskaitē. Taču 2018. gadā priežu mežu platība bija palielinājusies jau līdz 81% un 2019. gadā – līdz 82%.

⁶<http://www.vmd.gov.lv/valsts-meza-dienests/statiskas-lapas/publikacijas-un-statistika/meza-statistikas-cd?nid=1809#jump>

Lielākā daļa mežu ir privāti – 2122,45 ha (98,19 %), valsts meži aizņem 39,12 ha (1,81 %). Mežu lielākā daļa pieder SIA “Rīgas meži”.

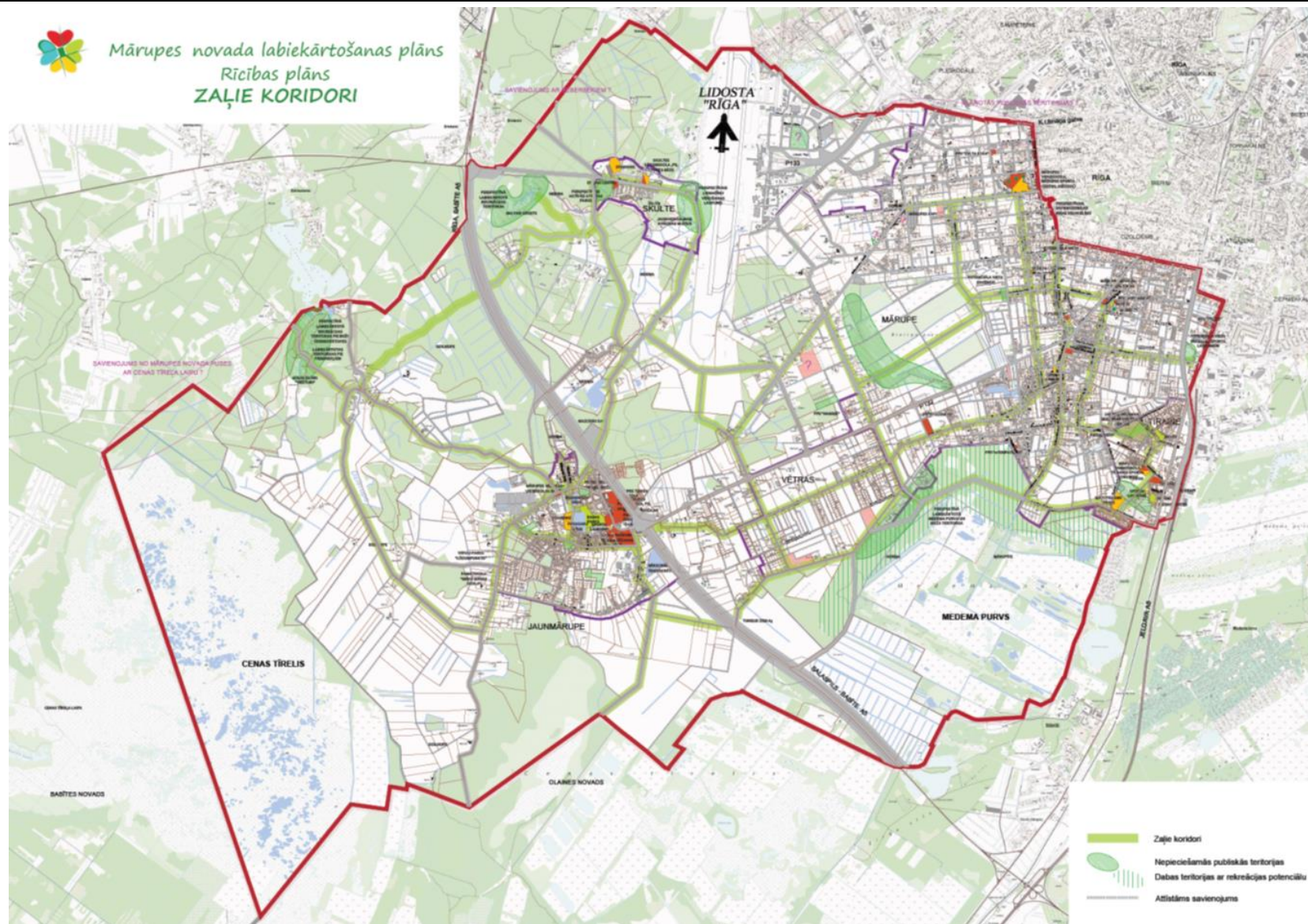
Programmas 2026 RV11 TŪRISMS ir plānota Dabas teritoriju, t.sk. mežu saglabāšana un labiekārtošana rekreācijas mērķiem.

Pašvaldībā 2016. gadā ir sagatavots arī Mārupes novada labiekārtošanas attīstības plāna projekts un tajā plānotie risinājumi attiecībā uz zaļo koridoru izveidi Mārupes novadā (2. attēls).

Purvi galvenokārt ir augstie jeb sūnu purvi, kas ir izvietojušies novada dienvidrietumu (Cenas tīrelis ar kopējo platību - 8983 ha), dienvidaustrumu (Medema purvs - 3400 ha) daļā. Mārupes novada teritorijā atrodas daļa no Latvijas *Natura 2000* teritorijas – dabas liegums „Cenas tīrelis” (LV0519800).

Lauksaimniecības zemes

Mārupes novadā pēc Valsts zemes dienesta datiem uz 2019. gada 1. janvāri lauksaimniecības zemes aizņem 35% (3675 ha) no kopējās novada platības. Lielāko daļu Mārupes novada lauksaimniecības zemju aizņem aramzeme – 1636 ha jeb 44% no kopējās lauksaimniecības zemju platības, pļavas aizņem 1535 ha jeb 42%. 400 ha (11%) Mārupes novadā aizņem ganības un 104 ha (3%) - augļu dārzi.

2.attēls Zaļie koridori

Avots: "Mārupes novada labiekārtošanas attīstības plāns" projekts, 2016

5.1.4. Apstādījumi⁷

Nozīmīgākās novada apstādījumu struktūras ir skvēri, parki, ielu apstādījumi, apstādījumi masu pulcēšanās vietās un apstādījumi kapsētās.

Skvēri, parki un rekreācijas zonas ir viena no būtiskām apstādījumu sastāvdaļām, kas ir tiešas sasniedzamības teritorijas iedzīvotājiem un kuriem jānodrošina vairākas apstādījumu funkcijas – iedzīvotāju aktīva un pasīva atpūta, bērnu un jauniešu rotaļu un sportošanas zonas, pieaugušo sporta aktivitāšu zonas, reprezentatīva funkcija, gada tirgi, svētku rīkošana, u.c. Mārupes ciemā nav pietiekoši lielu un plašu atpūtas parku, bet ir iekopti nelieli parki un skvēri, ka arī saglabājušas kultūrvēsturiskie stādījumi. Līdz ar to esošie parki un skvēri atrodas samērā nelielās teritorijās un tajās koncentrējās daudzas funkcijas.

Skvēri, parki un rekreācijas zonas ir Mārupes novada turpmākas attīstības iespējas apstādījumiem, jo pašlaik šī apstādījumu struktūra novadā ir vāji pārstāvēta. Visā novada teritorijā par skvēriem vai nelieliem parkiem var definēt tikai četras teritorijas - Mārupē – Konrādu 7; Tīraine – Viršu 20, Tīraines 14; Jaunmārupe – Ūdensrožu un Pavasaru dīķi. Mārupes un Tīraines skvēru platība nav pietiekoša, lai paredzētu parkam visas nepieciešamas funkcijas un apmierinātu iedzīvotāju vajadzības. Liels potenciāls ir Jaunmārupes zaļajai zonai, kurā iekļaujas dīķi un dabas parks. Turpmāka skvēru un parku, kā arī rekreācijas teritorijas attīstība jābalsta uz dabas teritoriju attīstību.

Līnijveida un rindveida apstādījumu struktūras - koku rindas ir izveidojušās gar atsevišķiem objektiem vai īpašumiem. Ielu apstādījumu struktūrai ir raksturīgs fragmentārs raksturs. No tiem ainaviski vērtīgas ir ozolu un melnalkšņu rindas, kas raksturīgas Mārupes ciemam (Daugavas iela, Abavas iela, Stīpnieku ceļš). No tradicionālām liepu rindām, kā labi kopta un ainaviski vērtīga ir jāatzīmē liepu un ozolu rinda Mazcenu alejā Jaunmārupē

Masu pasākumu organizēšanas vietas ir : Mārupē – Konrādu 7, Gerberu ielas 1, Jaunmārupē – Mazcenu 3/1, Mazcenu 2,2a, Mazcenu1, Loka 58; Skultē– Skultes 29, Skultes 20. Plānojot šādas teritorijas, ir svarīgi nodrošināt to multifunkcionālo pielietojumu, t.sk. nodrošinot tajos apstādījumu attīstību.

Mārupes novada esošās kapu teritorijās galvenais apstādījumu elements ir aizsargstādījumi – dzīvžogi un koku rindas vai grupas – tam nepieciešamas papildus teritorijas.

Ar apstādījumu attīstību ir saistīta Programmas rīcības virziena RV5 “Vides un publiskā ārtelpa” risinājumi.

5.1.5. Virszemes ūdeņi

Atbilstoši Latvijas teritorijas iedalījums upju baseinu apgabalos⁸ Mārupes novads atrodas Daugavas (Mārupīte) un Lielupes (Neriņa un Dzilnupīte) upju baseina apgabalā (turpmāk UBA, skatīt arī 5.1.1. nodaļu).

Novada upes un ezeri nav izdalīti upju sateces baseinu apsaimniekošanas vienībās - virszemes ūdensobjektos⁹ (turpmāk VŪO). Mārupīte iekļaujas virszemes ūdensobjekta Daugava (D413SP¹⁰),

⁷ Nodaļas sagatavošanā izmantota MĀRUPES NOVADA LABIEKĀRTOŠANAS PLĀNS I daļa PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS UN ANALĪZE, 2016. Mārupes novada pašvaldība

⁸ Noteikts Ūdens apsaimniekošanas likumā

⁹ Iedalījums virszemes ūdensobjektos atbilstoši MK noteikumi Nr.858 „Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību” (19.10.2004.) prasībām.

¹⁰ SP - stipri pārveidots ūdensobjekts (hidroloģiskās un/vai morfoloģiskās īpašības cilvēka darbības ietekmē ir būtiski mainījušās un šo izmaiņu dēļ nevar nodrošināt dabiskiem apstākļiem raksturīgu sugu sastāvu)

Neriņa un Dzilnupīte – virszemes ūdensobjekta Misa (L129) tiešajā sateces baseinā. Nelielu daļu novadā aizņem VŪO Babītes ezers (E032SP) tiešais sateces baseins.

Saskaņā ar LR Civillikuma Trešās daļas Lietu tiesības 1102. panta nosacījumiem un tā I pielikumā ietvertu publisko upju un ezeru sarakstu Mārupes novadā nav publisko ūdeņu. Novadā nav arī Ministru kabineta noteikumos Nr. 692 “Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība” (28.11.2017.) iekļautu peldvietu. Tā kā novads ir salīdzinoši blīvi apdzīvots un robežojas ar Rīgas pilsētu, tad aktuāls ir jautājums par rekreācijas vietām, tostarp, pie ūdeņiem. Novadā nav iekārtotas oficiālas peldvietas, lai gan iedzīvotāju interese par to ir liela.

Virszemes ūdeņu un arī gruntsūdeņu aizsardzība, to piesārņojuma mazināšana Programmā ir plānota rīcības virzienā RV7 INŽENIERTEHNISKĀS INFRASTRUKTŪRAS NODROŠINĀJUMS.

5.1.6. Pazemes ūdeņu resursi un izmantošana

Mārupes novada teritorijā atrodas 6 pazemes ūdens atradnes ar akceptētiem A kategorijas pazemes ūdens krājumiem (Skulte, Jaunmārupe, Tīraine, Upleju iela, Mārupes vidusskola, Lidosta).

1. tabula Pazemes ūdens atradnes Mārupes novada teritorijā (avots LVGMC)

Atradnes numurs	Nosaukums	Atrašanas vieta	Izmantotais ūdens horizonts	Ūdens veids	Ķīmiskās aizsargjoslas platība, h
613644	Skulte	Mārupes novads	D ₃ gj	sulfātu saldūdens	37,5
613642	Jaunmārupe	Mārupes novads	D ₃ gj	sulfātu saldūdens	44,7
613638	Tīraine	Mārupes novads	D ₃ gj	saldūdens	40,5
613637	Upleju iela	Mārupes novads	D ₃ gj	saldūdens	177
613636	Mārupes vidusskola	Mārupes novads	D ₃ gj	saldūdens	280
613635	Lidosta	Mārupes novads	D ₃ gj	saldūdens	178

Visās atradnēs ūdens tiek iegūts no Augšdevona Gaujas ūdens horizonta, kas ir droši aizsargāts no virszemes piesārņojuma.

Jāatzīmē, ka iegūto pazemes ūdeņu kvalitāte pilnībā neatbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām (paaugstināta dzelzs koncentrācija, mangāna koncentrācija, kā arī Skultē un Jaunmārupē paaugstināta sulfāta jonu koncentrācija, palielināta cietība). To nosaka pazemes ūdeņu dabiskais sastāvs. Tādēļ pirms ūdens padošanas patērētājiem, veicama dzeramā ūdens sagatavošana.

Ņemot vērā labo horizonta aizsargātību, atradnēm netiek noteikta bakterioloģiskā aizsargjosla, stingra režīma aizsargjosla ir 10m, ķīmiskā aizsargjosla norādīta 6.tabulā.

Centralizētus ūdensapgādes pakalpojumus Mārupes novadā sniedz A/S „Mārupes komunālie pakalpojumi”. Tie pieejami Mārupes, Tīraines, Vētras, Skultes un Jaunmārupes ciemos.

Pazemes ūdeņu ieguve un izmantošana

Pazemes ūdeņu ieguvei kopš 2013. gada ir tendence samazināties. 2018. gadā no pazemes ūdeņiem tika iegūti gandrīz 900 tūkst.m³/gadā, pārskata perioda sākumā 2013. gadā - 1271,106 tūkst. m³/gadā (1. tabula). 2016. gada dati ievērojami atšķiras, jo VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāzē "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens" nav pieejama informācija par SIA “Mārupes komunālie pakalpojumi” pārskatu.

AS “Mārupes komunālie pakalpojumi” ir uzņēmums, kas Mārupes novadā sniedz centralizētās ūdensapgādes pakalpojumus.

2. tabula. Ūdens ieguves apjomi un ieguves vietu skaits Mārupes novadā 2013. - 2018.g.

Gads	Kopā ņemtais no dabīgajiem ūdens avotiem, tūkst.m ³ /gadā	tai skaitā					
		ņemts svaigais ūdens					lietus ūdeņi
		Kopā	ieguves vietu skaits	t.sk. izmērīts	virszemes	pazemes	
2018.	1598,854	898,099	27	898,099	0	898,099	769,293
2017.	1441,959	652,548	15	652,548	0	652,548	768,606
2016.	1113,406	262,158	8	262,158	142,067	120,091	851,248
2015.	1833,502	1067,627	19	1067,627	0	1067,627	765,875
2014.	1421,154	1191,64	21	1188,005	130,797	1060,843	250,319
2013.	1667,392	1428,441	21	1424,565	157,335	1271,106	170,413

Datu avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

Mārupes aglomerācijā (Mārupes, Tīraines, Vētras un Jaunmārupes ciemati) uz 2018. gada oktobri centralizētais ūdensapgādes pakalpojumu izmanto 13 230 iedzīvotāji (63%) un Skultes ciematā 1172 iedzīvotāji (100%).¹¹

Saskaņā ar AS “Mārupes komunālie pakalpojumi” vidēja termiņa darbības stratēģiju, 2018. gada desmit mēnešos centralizētās ūdensapgādes pieslēgumu skaits bijis 5692. Šajos mēnešos ir noslēgti 189 jauni līgumi par centralizētās ūdensapgādes pakalpojumu sniegšanu Mārupes novadā.

Ūdenssaimniecības pakalpojuma apjoma kritums uz 2018. gada oktobri (par aptuveni 10% jeb 68664m³ mazāk) ir saistīts ar pieaugošo tendenci māsaimniecībās taupīt ūdeni, ko veicina uzlabotā pakalpojumu uzskaitē un kontrole, kā arī ar patērētā ūdens normas izmaiņām (no 15m³ uz 6m³ uz vienu deklarēto iedzīvotāju mēnesī) māsaimniecībās, kurās nav uzstādīti ūdens uzskaites mēraparāti. Mārupes, Tīraines, Vētras un Jaunmārupes ciematu KF līdzfinansēto projektu I, II, III un IV kārtas ietvaros izbūvēto pieslēgumu vietu skaits līdz ielu sarkanajām līnijām ir 451 pieslēguma vieta ūdensapgādei.

Attīstības programmas rīcības virzienā RV7 “Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums” ir plānota centralizētas ūdenssaimniecības sistēmas attīstība.

5.2. Vides kvalitāte

5.2.1. Trokšņa līmenis

Viens no būtiskākajiem vides aspektiem, kas ietekmē cilvēku dzīves vidi Mārupes novadā ir vides troksnis. Nozīmīgākie trokšņa avoti Mārupes novadā ir starptautiskā lidosta „Rīga”, autoceļi (A5, P132, P133), kur ir augsta satiksmes intensitāte, un dzelzceļa radītais troksnis. To apkārtne trokšņa līmeņi ir paaugstināti. Mārupes novada teritorijā nav veikta visaptveroša trokšņa kartēšana, bet ir veiktas izpētes starptautiskajai lidostai “Rīga” un atsevišķiem valsts autoceļiem, t.i. objektiem, kuriem trokšņa stratēģisko karšu izstrāde ir nepieciešama atbilstoši normatīvo aktu – Ministru kabineta 2014.gada 7.janvāra noteikumu Nr.16. “Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība” prasībām.

¹¹ <https://www.mkp.lv/upl/MKP%20Vid%20c4%93ja%20termi%20c5%86a%20darb%20c4%abbas%20strat%20c4%93c4%a3ija.pdf>

Par starptautiskās lidostas "Rīga" radīto trokšņa līmeni Mārupes novadā aktuālāko informāciju sniedz 2017. gada 8. decembrī apstiprinātā VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga” trokšņa stratēģiskā karte¹². Karte apvieno informāciju par gaisa kuģu radītā trokšņa skartajām teritorijām, iedzīvotāju skaitu, dažādas sabiedriskās iestādes, trokšņa robežlielumiem iepriekšminētajās teritorijās. Karte ir sagatavota 2016. gadam. Saskaņā ar šīs kartes informāciju dienas, vakara un nakts trokšņa rādītāji pārsniedz daļā apbūves teritoriju Jaunmārupē, Mazcenā, Vētrās un Mārupes ciema rietumu malā, Ministru kabineta 2014.gada 7.janvāra noteikumos Nr.16. "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība" noteiktos robežlielumus par 5 līdz 14 dB(A).

Novada teritoriju šķērso dzelzceļa līnija Rīga – Jelgava. Tā kā dzelzceļa līnijas posmā pie Tīraines stacijas vilcienu satiksmes intensitāte 2016. gadā nepārsniedza 30 000 vilcienu sastāvu gadā, tad dzelzceļa posmam Mārupes novadā saskaņā ar normatīvo aktu nosacījumiem (MK noteikumi Nr. 16, 2014.) trokšņa stratēģiskā karte nav jāizstrādā, tādēļ informācija par konkrētām trokšņa līmeņa pārsniegumu teritorijām nav pieejama. Taču dzelzceļa tiešā tuvumā trokšņa līmeņi ir augsti.

Saskaņā ar trokšņa stratēģiskās kartes valsts galvenajam autoceļam A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils – Babīte)¹³, kas šķērso Mārupes novadu, informāciju 2017. gadā autoceļa tuvumā ir identificēti dienas, vakara un arī nakts vides trokšņa līmeņu pārsniegumi apbūvētajās teritorijās Jaunmārupē, Mazcenā, nelielā teritorijā – Mežvidos (nakts un vakara trokšņa robežlielumu pārsniegumi). Kopējā trokšņa (> 55 dB(A)) diskomforta zonas platums ir aptuveni 250 m – 300 m no autoceļa.

Arī valsts reģionālā autoceļa P132 Rīga – Mārupe posmam no Rīgas līdz autoceļam A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils–Babīte) un valsts reģionālā autoceļa P133 posma Kalnciema iela – lidosta "Rīga" tiešā tuvumā ir identificēti trokšņa līmeņa pārsniegumi.

Autoceļa P132 posma Rīga – A5 tuvumā, kā arī autoceļa P133 posma Kalnciema iela – lidosta "Rīga" tuvumā, ņemot vērā teritorijas lietošanas funkciju, novērtējuma periodu un summējot aprēķinātās platības, vislielākā teritorijas platība, kurā pārsniegti trokšņa robežlielumi, konstatēta vakara periodā, kad rādītāja pārsniegumi konstatēti līdz 10 dB(A).

Attīstības programmas rīcības virzienā RV8 "Vide un publiskā ārtelpa" plānots pasākums "Trokšņu mazināšanas pasākumi iedzīvotāju veselības un labklājības nodrošināšanai".

5.2.2. Gaisa kvalitāte

Regulāri gaisa kvalitātes mērījumi, kas sniegtu informāciju par Mārupes novada gaisa piesārņojuma avotu ietekmi uz gaisa kvalitāti netiek veikti. Taču, izvērtējot autotransporta intensitāti un stacionāro objektu radīto izmešu apjomus salīdzinājumā ar Latvijas pilsētu pašvaldībām, kurās gaisa kvalitāte šajā aspektā tiek kontrolēta vai ir veikti gaisa mobilo un stacionāro gaisa piesārņojuma avotu radīto piesārņojošo vielu koncentrāciju un to izplatības aprēķini (modelēšana), var secināt, ka galvenais gaisa piesārņojuma avots ir transports – autotransports, īpaši valsts galvenā autoceļa A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils – Babīte), valsts reģionālā autoceļa P132 Rīga – Mārupe, valsts reģionālā autoceļa P133 lidostas "Rīga" pievedceļš tuvumā, kā arī dzelzceļa transports pa dzelzceļa līnija Rīga – Jelgava.

Uz valsts autoceļa A5 kopēja satiksmes gada vidējā diennakts intensitāte 2018. gadā posmā autoceļš A8 un A9 bija no 12956 aut/dnn, t.sk. kravas transporta īpatsvars – 17 %, uz valsts reģionālā autoceļa

¹² VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga” trokšņa stratēģiskā karte. VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga” Kvalitātes vadības departaments, Mārupe, 2017.

¹³ Trokšņa stratēģisko karšu izstrāde valsts galvenā autoceļa A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils –Babīte) posmiem no autoceļa A6 Rīga–Daugavpils–Krāslava–Baltkrievijas robeža (Pāternieki) līdz autoceļam A7 Rīga –Bauska –Lietuvas robeža (Grenctāle) un o autoceļa A8 Rīga –Jelgava–Lietuvas robeža (Meitene) līdz Babītei. Rezultātu kopsavilkums. SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”, 2017.; <https://lvceli.lv/informacija-un-dati/#>

P132 – 9231 aut/dnn, t.sk. kravas transporta īpatsvars – 12 %, uz valsts reģionālā autoceļa P133 – 25719 aut/dnn, t.sk. kravas transporta īpatsvars – 9 %¹⁴. Autotransporta radītajās emisijās galvenās piesārņojošas vielas ir slāpekļa oksīdi, daļiņas PM₁₀, PM_{2,5}, oglekļa oksīds, oglekļa dioksīds un ogļūdeņraži (benzols, toluols, ksilols). Transporta ietekmes zonā pārsvarā atrodas dzīvojamās apbūves teritorijas. Informācija par gaisa kvalitātes piesārņojuma līmeni novadā pie transporta objektiem un līdz ar to normatīvu pārsniegumiem¹⁵ nav pieejama.

Dzelzceļa vides aizsardzības politikā 2012.- 2020. gadam (Latvijas Republikas Valsts dzelzceļa administrācija, 2012.)¹⁶ par dzelzceļa transporta ietekmi uz gaisa kvalitāti norādīts, ka *“Latvijā nav pieejami statistikas dati, kas ļautu salīdzināt dzelzceļa transporta sistēmas un citu transporta veidu radīto ietekmi uz vidi. Tomēr kā parāda citu Eiropas valstu apkopotie dati par emisijām gaisā, tad gaisa piesārņojums, ko rada dzelzceļa pārvadājumi ir daudzkārt mazāks nekā citiem transporta veidiem. Vidēji dzelzceļa transporta radītie gaisa izmeši veido tikai 0.1 – 0.8 % no kopējiem transporta sektora gaisa izmešiem¹⁷. Turpretim autotransports rada līdz pat 94 – 99 %. Šie dati dažādās valstīs var nedaudz atšķirties atkarībā no elektrovilcienu izmantošanas intensitātes kravu un pasažieru pārvadājumiem. Pie tam aprēķināts, ka attālumos, kas lielāki par 150 km, izdevīgāk ir pārvadāt kravas pa dzelzceļu, kā arī izmantot kombinētos pārvadājumus (autotransporta pārvadāšanu uz dzelzceļa platformām). Latvijā pēdējos gados kā aktuāla dzelzceļa transporta vides problēma tiek minēta putekļu emisija kravu transportēšanas laikā, kas satrauc dzelzceļa tiešā tuvumā dzīvojošos iedzīvotājus. Tomēr jāatzīmē, ka nav tiešu pierādījumu, ka šo problēmu rada beramo un viegli putošu kravu transportēšana, nevis kravu apstrāde terminālos.”* Mārupes novadā dzelzceļa darbības rezultātā galvenās atmosfēras gaisu piesārņojošas vielas ir daļiņas (PM₁₀, PM_{2,5}), nelielos apjomos (no dīzeļvilcieniem) veidojas arī citi izmeši – oglekļa oksīds, oglekļa dioksīds un ogļūdeņraži.

Izmešus atmosfēras gaisā rada arī stacionārie objekti. Valsts statistisko pārskatu „2Gaiss” par 2018. gadu (iesniegti 2019. gadā) uzņēmumi sniedza par 38 stacionārajiem objektiem.

Siltumapgādes objektos kā kurināmais galvenokārt tiek izmantota dabas gāze, arī šķelda un granulas, nelielos apjomos – dīzeļdegviela. Nozīmīgs objekts šajā kategorijā ir SIA “Mārupes siltumnīcas”. Izmantojot iepriekšminētos kurināmā veidus, izmešos atmosfēras gaisā veidojas oglekļa oksīds (CO), oglekļa dioksīds (CO₂) un slāpekļa oksīdi (NO_x), no dīzeļdegvielas veidojas arī sēra dioksīds (SO₂) un vanādija pentoksīds (V₂O₅). Saskaņā ar LVĢMC apkopoto valsts statistisko pārskatu „2Gaiss” informāciju 2016. gadā novada sadedzināšanās iekārtās tika izmantoti 12433 tūkst. m³ dabas gāzes, 6397 tonnas, 40 tonnas granulas un 26 tonnas dīzeļdegvielas, kā arī 3698 tūkst. m³ cita kurināmā (sašķidrinātā gāze).

No stacionārajiem objektiem izmeši atmosfēras gaisā veidojas starptautiskās lidostas „Rīga” apkalpes objektu darbībā, t.sk. Mehānizācijas nodaļā, kur notiek elektroautotransporta skābes akumulatoru uzlādēšana, kā arī transporta remonta zonā, kur tiek veikti lidostas darbības nodrošināšanai nepieciešamā autotransporta remontdarbi, kā arī objektos, kur tiek uzglabāta degviela. Galvenās vielas izmešos ir gaistošie organiskie savienojumi (GOS), toluols, benzols, ksilols, etilbenzols un citi, kā arī smakas. Petrolejas, benzīna, propāna un butāna tvaiki nonāk atmosfēras gaisā degvielas un gāzes uzpildes staciju darbībā.

Saskaņā ar LVĢMC apkopoto valsts statistisko pārskatu „2Gaiss” informāciju 2018. gadā novadā atmosfēras gaisā tika izvadītas 65,16 t/gadā oglekļa oksīda, 35687 t/gadā oglekļa dioksīda, 1,09 t/gadā

¹⁴ <http://lvceli.lv/informacija-un-dati/#satiksmes-intensitate>

¹⁵ Normatīvi ir noteikti Ministru kabineta 2009. gada 11. marta noteikumos Nr. 1290 “Noteikumi par gaisa kvalitāti”

¹⁶ <http://www.vda.gov.lv/?id=299&>

¹⁷ <http://www.css-mps.ru/zdm/03-1999/8351.htm>. Francijas nacionālās dzelzceļa biedrības vides aizsardzības politika

slāpekļa oksīdu un 10,73 t/gadā daļiņu (PM₁₀ un PM_{2,5} (kopā)), 0,49 t/gadā sēra dioksīda (SO₂), 16,14 t/gadā gaistošo organisko savienojumu, 0,10 t/gadā benzīna, 1,15 t/gadā petrolejas, 0,06 t/gadā propāna, 0,10 t/gadā toluola, 2,31 t/gadā etilbenzola un citi izmeši.

Jāatzīmē, ka Mārupes novadā darbojas arī mazi stacionārie siltumapgādes avoti - katlu mājas, krāsnīņas un katli, kuru sadedzināšanas iekārtu jauda neatbilst Ministru kabineta 2010. gada 30. novembra noteikumu Nr.1082 „Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai” 1. un 2. pielikuma prasībām un darbība neatbilst Ministru kabineta 2017. gada 23. maija noteikumu 271 „Noteikumi par vides aizsardzības oficiālās statistikas veidlapām” 2.2 punktā minētajām prasībām. Līdz ar to par šiem objektiem statistiskais pārskats „2 Gaiss” netiek sniegts un dati netiek apkopoti. Katrs šāds objekts ir punktveida emisijas avots, kas summējoties kopā ar citiem objektiem palielina stacionāro objektu ietekmes uz gaisa kvalitāti īpatsvaru novada teritorijā.

Tomēr ņemot vērā to, ka Mārupes novadā vai tā tiešā tuvumā atrodas 3 valsts galvenie autoceļi A8, A9 un A5, kā arī dzelzceļš, tad arī nākotnē galvenais gaisa piesārņojuma avots būs transports. Jāatzīmē, ka lokāli gaisa piesārņojumu, īpaši ar daļiņām (putekļiem) rada neasfaltētie vietējie ceļi un ielas, t.sk. jaunajās apbūves teritorijās.

5.2.3. Virszemes ūdeņu kvalitāte, virszemes ūdeņos paliekošais piesārņojums

Atbilstoši UBA apsaimniekošanas plānos ietvertajai informācijai¹⁸ pēc 2006. – 2008. gada monitoringa cikla rezultātiem Daugavas (D413SP) ekoloģiskais potenciāls bija ļoti slikts, Misa (L129) ekoloģiskā kvalitāte – vidēja un Babītes ezera (E032SP) ekoloģiskais potenciāls - vidējs. Savukārt Pēc 2009. – 2014.g. monitoringa datiem Daugavas (D413SP) ekoloģiskais potenciāls bija vidējs, Misa (L129) ekoloģiskā kvalitāte – ļoti slikta un Babītes ezera (E032SP) ekoloģiskais potenciāls - ļoti slikts.

Daugavas UBA apsaimniekošanas plānā 2016. – 2021. gadam VŪO Daugava (D413SP) ir noteikts vides kvalitātes mērķis “labs ekoloģiskais potenciāls” 2021. gadā. Plānā šis VŪO izdalīts kā riska VŪO, jo tam ir risks nesasniegt noteikto vides kvalitātes mērķi. Tā sasniegšanai nepieciešama kopējā fosfora (P_{kop}) un kopējā slāpekļa (N_{kop}) piesārņojuma samazināšana. Ūdensobjektam raksturīga būtiska punktveida un izkliedētā piesārņojuma slodze un būtiska morfoloģiskā ietekme, tādējādi tas ir kopumā ir novērtēts kā būtiski ietekmēts ūdensobjekts. Attiecībā uz Mārupes novada teritoriju galvenais ir izkliedētais piesārņojums no lauksaimniecības zemēm, lietus un sniega kušanas ūdeņu noteces no apdzīvotām vietām un ceļiem, vēsturiskais piesārņojums un arī citi veidi.

Lielupes UBA apsaimniekošanas plānā 2016. – 2021. gadam VŪO Misa (L129) ir noteikts vides kvalitātes mērķis “laba ekoloģiskā kvalitāte” 2021. gadā. Plānā ir norādīts, ka VŪO ir risks šo mērķi nesasniegt, jo ir paaugstināti fizikāli ķīmiskie parametri, prioritāro un bīstamo vielu koncentrācijas, kā arī sateces baseinā pastāv plūdu risks, kas sekmē piesārņojuma izplatīšanos. Tādēļ saistītā ar nepieciešamību mazināt piesārņojumu ar prioritārajām un bīstamajām vielām Mārupes novadā ir jāpievērš uzmanību ražošanas objektu plānošanai un vides prasību ievērošanai to darbībā.

VŪO Babītes ezers (E032SP) ir noteikts izņēmums – labs ekoloģiskais potenciāls jāsasniedz 2027.g.. Babītes ezers ir būtiski ietekmēts VŪO. Attiecībā uz Mārupes novada teritoriju jāatzīmē izkliedētā piesārņojuma slodze sateces baseinā. Tādēļ teritorijas plānošanas procesā ir svarīgi pievērst uzmanību

¹⁸ Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2016.-2021. gadam. 2015. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs; Lielupes upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2016.-2021. gadam. 2015. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

izklīdētā piesārņojuma mazināšanai gan no lauksaimniecības zemēm, gan no apdzīvotajām vietām gadījumā, ja netiek veikta pietiekama sadzīves notekūdeņu attīrīšana.

Virszemes ūdeņos paliekošais piesārņojums

Punktveida piesārņojuma avoti ir ražošanas un sadzīves (komunālo) notekūdeņu izplūdes, kā arī ietekme uz ūdeņu kvalitāti ir lietusūdeņu izplūdēm, ja lietusūdeņos nonāk piesārņojums.

Kopējais apkārtējā vidē novadītais notekūdeņu daudzums Mārupē ir samazinājies no 1277,74 tūkst.m³ 2013. gadā līdz 234,706 tūkst.m³ 2018. gadā. Virszemes ūdeņos novadīto notekūdeņu kopējo apjomu veido komunālie notekūdeņi ar attīrīšanu, normatīvi tīri ražošanas notekūdeņi un lietus notekūdeņi.

Mārupes, Tīraines un Skultes ciemu ūdensapgādes tīklā ūdens tiek padots no novadam piederošajām artēziskajām akām, bet Jaunmārupes ciemā - no SIA "Mārupe" artēziskajām akām. SIA "Mārupe" pieder arī abas Jaunmārupes ciemā esošās ūdens atdzelžošanas stacijas. Katram ciemam ir savas lokālās notekūdeņu attīrīšanas ietaises. Netiek kontrolēta notekūdeņu attīrīšanas kvalitāte privātās notekūdeņu attīrīšanas iekārtās un krājrezervuāru izbūves atbilstība būvnormatīviem, kas rada augstu risku neattīrītu notekūdeņu izplūdei vidē.

3. tabula Apkārtējā vidē novadīto notekūdeņu daudzumi un to atbilstība normatīvo aktu prasībām 2013. – 2018.g.

Gads	Novadīšanas vietu skaits (izplūdes)	Novadītie notekūdeņi, tūkst.m ³ /gadā					
		Kopā,	tai skaitā				
			ar attīrīšanu normatīvi tīri	ar attīrīšanu normatīvi netīri	bez attīrīšanas normatīvi tīri	bez attīrīšanas normatīvi netīri	lietus ūdeņi
2018.	19	234,706	63,807	3,506	0	0	167,393
2017.	15	319,814	67,465	0	0	0	252,349
2016.	14	873,068	15,806	0	1,256	0	856,006
2015.	11	887,465	66,905	0	57,315	0	763,245
2014.	13	1004,9	159,719	76,516	3,052	0	765,613
2013.	17	1277,75	354,721	149,033	4,946	0	769,05

Datu avots: VSIA Latvijas Vides ģeoloģijas meteoroloģijas centra datu bāze „Valsts statistiskais pārskats Nr.2 Ūdens”

Informācija par attīrītajos notekūdeņos paliekošo vielu daudzumiem un apkārtējā vidē novadīto piesārņojuma daudzumu 2013. – 2018.g. apkopota 4. tabulā.

4. tabula Notekūdeņos paliekošais piesārņojums 2013. – 2018.g.

Gads	Piesārņojuma dati ¹⁹ (tūkst.m ³)	Paliekošais piesārņojums, vielu daudzumi, t/gadā									
		Suspen-dētās vielas	BSP-5	ĶSP	Naftas produkti	SVAV	Pkop	P-PO4	Nkop	N-NH4	N-NO3
2018.	14,53	1,99	0,80	5,90	0,00	0,51	0,29	0,24	1,97	0,99	0,49
2017.	19,18	2,56	0,26	10,27	0,16	0,00	0,30	0,29	2,90	0,30	2,09

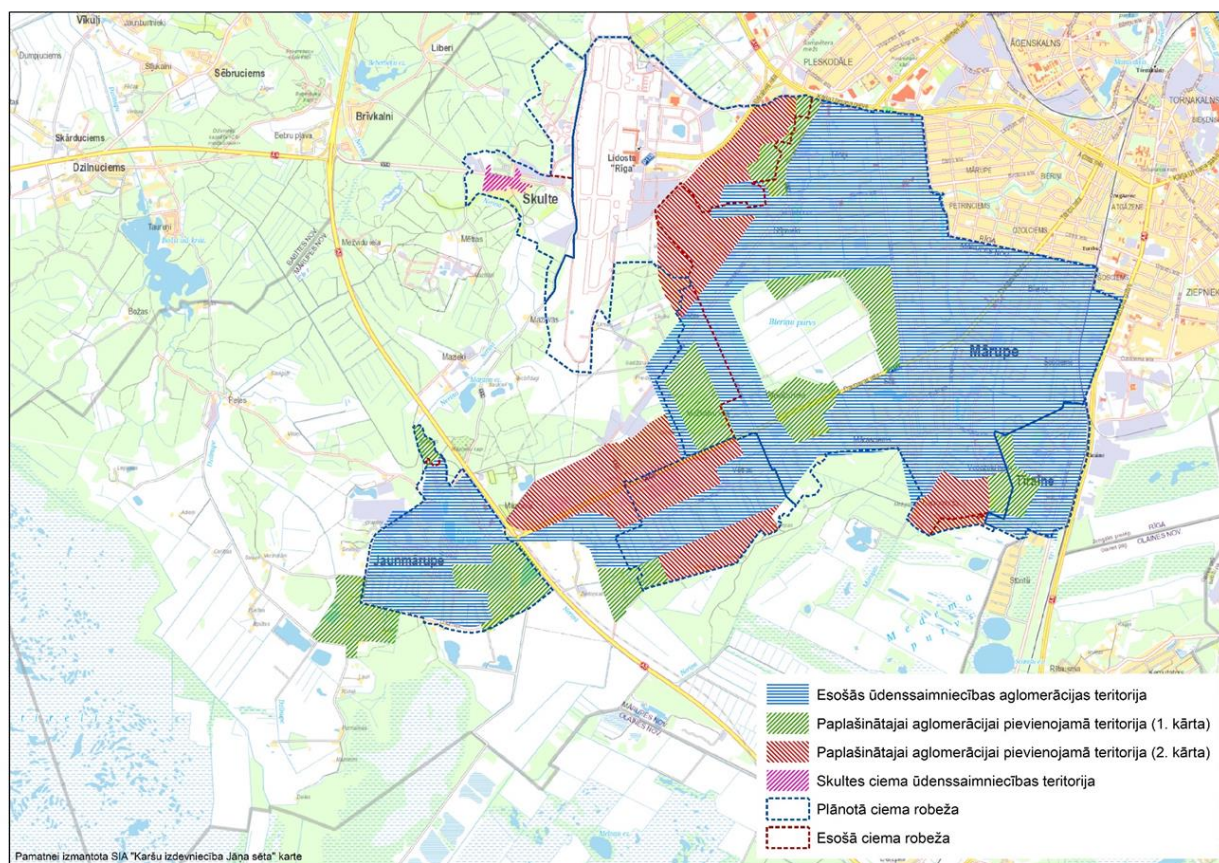
¹⁹ Notekūdeņu daudzums, kuram ir veikta piesārņojošo vielu noteikšana

Gads	Piesārņojuma dati 19 (tūkst.m ³)	Paliekošais piesārņojums, vielu daudzumi, t/gadā									
		Suspen-dētās vielas	BSP-5	ĶSP	Naftas produkti	SVAV	Pkop	P-PO4	Nkop	N-NH4	N-NO3
2016.	52,89	5,96	0,03	43,80	0,02	0,00	0,22	0,00	2,80	0,00	0,06
2015.	102,66	15,63	7,15	66,66	0,02	0,00	0,99	0,59	7,87	2,69	1,03
2014.	210,67	41,98	19,83	117,59	0,03	0,00	1,47	1,19	16,06	8,88	3,61
2013.	128,43	19,88	9,48	65,78	0,05	0,00	1,18	0,90	18,66	10,88	1,33

Datu avots: VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datu bāze „Valsts statistiskais pārskats Nr.2Ūdens”

Lai ierīkotu decentralizēto kanalizācijas ūdeņu atbilstošu nodošanas vietu, pašvaldība īsteno Latvijas vides aizsardzības fonda līdzfinansēto projektu “Decentralizēto kanalizācijas notekūdeņu pieņemšanas vietas ierīkošana Mārupes novadā”. Projekta ietvaros līdz 2019.gada septembra beigām Vecozolu ielā 103, Tīrainē, Mārupes novadā tika ierīkots decentralizēto kanalizācijas notekūdeņu pieņemšanas punkts, lai novadā nodrošinātu nepārtrauktu un drošu decentralizēto kanalizācijas notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu.

Virszemes ūdeņu un arī gruntsūdeņu aizsardzība, to piesārņojuma mazināšana Programmā ir plānota rīcības virzienā RV7 INŽENIERTEHNISKĀS INFRASTRUKTŪRAS NODROŠINĀJUMS, attīstot ūdenssaimniecības pakalpojumus novadā. Ūdenssaimniecības attīstība ir saistīta ar teritorijas plānojuma 2019.g. grozījumos apstiprināto ciemu robežu izmaiņām, kuras plānotas kontekstā ar centralizētās sadzīves kanalizācijas pieejamību un tās attīstības plānojumu (3. attēls).

3. attēls Sadzīves kanalizācijas aglomerāciju un ciemu esošās un plānotās robežas

Attīstības programmas rīcības virzienā RV7 “Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums” ir plānota centralizētas sadzīves kanalizācijas sistēmas attīstība.

5.2.4. Pazemes ūdeņu kvalitāte

Visās atradnēs ūdens tiek iegūts no Augšdevona Gaujas ūdens horizonta, kas ir droši aizsargāts no virszemes piesārņojuma.

Jāatzīmē, ka iegūto pazemes ūdeņu kvalitāte pilnībā neatbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām (paaugstināta dzelzs koncentrācija, mangāna koncentrācija, kā arī Skultē un Jaunmārupē paaugstināta sulfāta jonu koncentrācija, palielināta cietība). To nosaka pazemes ūdeņu dabiskais sastāvs. Tādēļ pirms ūdens padošanas patērētājiem, veicama dzeramā ūdens sagatavošana.

Ņemot vērā labo horizonta aizsargātību, atradnēm netiek noteikta bakterioloģiskā aizsargjosla, stingra režīma aizsargjosla ir 10m.

Centralizētus ūdensapgādes pakalpojumus Mārupes novadā sniedz A/S „Mārupes komunālie pakalpojumi”. Tie pieejami Mārupes, Tīraines, Vētras, Skultes un Jaunmārupes ciemos.

Attīstības programmas rīcības virzienā RV7 “Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums” ir plānota centralizētas ūdenssaimniecības sistēmas attīstība.

5.3. Paaugstinātas bīstamības objekti

Viens no pašvaldības uzdevumiem ir pasargāt iedzīvotājus, tautsaimniecību un vidi no iespējamo ārkārtējo situāciju potenciālajām briesmām, ko var izraisīt dabas un tehnogēnās katastrofas un avārijas. Riska situācijas cilvēku veselībai, kā arī apdraudējumu to īpašumiem var radīt dabas apstākļu, esošās un bijušās rūpnieciskās un saimnieciskās darbības objekti.

Saistībā ar Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026.g. saturu, ir jāuzsver civilās aizsardzības konteksts un t.sk. novadā darbojošies paaugstinātas bīstamības objekti.

Novadā atbilstoši Ministru kabineta 2017. gada 19. septembra noteikumu Nr. 563 “Paaugstinātas bīstamības objektu apzināšanas un noteikšanas, kā arī civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas plānošanas un īstenošanas kārtība” un Ministru kabineta 2018. gada 11. septembra noteikumi Nr. 568 “Paaugstinātas bīstamības objektu saraksts” nosacījumiem darbojas viens B kategorijas un pieci C kategorijas paaugstinātas bīstamības objekti (5. tabula).

Mārupes novadā ir viens uzņēmums - SIA "RIXJET RIGA"(Mazā Gramzdas iela 9, lidosta "Rīga"), kuram saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 5. marta noteikumu Nr. 131 "Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi" nosacījumiem ir jāizstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programma.

5. tabula Paaugstinātas bīstamības objekti Mārupes novadā

Nr. p.k.	Objekta nosaukums	Objekta adrese, tālrunis	Objekta juridiskā adrese, tālrunis	Darbības raksturojums	Klasificējošais kritērijs ²⁰	Bīstamās vielas daudzums (tonnās)
B kategorijas paaugstinātas bīstamības objekti						
64	SIA "RIXJET RIGA"	Mazā Gramzdas iela 9, lidosta "Rīga", Mārupes novads, 26555364	Mazā Gramzdas iela 9, lidosta "Rīga", Mārupes novads, 67315927	Naftas produktu bāze	2.2.1.	Naftas produkti līdz 4966,4
C kategorijas paaugstinātas bīstamības objekti						
103	SIA "Neste Latvija" degvielas uzpildes stacija "Mārupe"	Upesgrīvas iela 1, Mārupe, Mārupes nov.	Bauskas iela 58a, Rīga, 66013355	Degvielas uzpildes stacija	2.3.1.	Naftas produkti līdz 84,618
171	AS "Viada Baltija" degvielas/gāzes uzpildes stacija "Lidosta"	Pleskodāle, Mārupes novads, 67301533	Alīses iela 3, Rīga, 67475500	Degvielas uzpildes stacija	2.3.1.	Naftas produkti līdz 41,28, sašķidrinātās naftas gāzes līdz 6,26
251	SIA "Circle K Latvia" degvielas uzpildes stacija "Mārupe"	K. Ulmaņa gatve 127, Mārupe, Mārupes novads, 25488970	Duntes iela 6, Rīga, 67088100	Degvielas uzpildes stacija	2.3.1.	Naftas produkti līdz 169,01
328	AS "VIRŠI-A" degvielas uzpildes stacija "Mārupe"	"Ikri", Mārupes novads	Kalna iela 17, Aizkraukle, Aizkraukles pagasts, Aizkraukles novads, 65133685	Degvielas uzpildes stacija	2.3.1.	Naftas produkti līdz 68,42, sašķidrinātās naftas gāzes līdz 6,93
415	SIA "GULFSTREAM OIL"	Lidosta "Rīga", Mārupes novads, 67207037	Lidosta "Rīga", Mārupes novads, 67207037	Naftas produktu noliktava	2.3.1.	Naftas produkti līdz 465

Informācijas avots: Ministru kabineta 2018. gada 11. septembra noteikumi Nr. 568 Paaugstinātas bīstamības objektu saraksts

Novadā darbojas arī loģistikas uzņēmumi, kuros uzglabā dažādas ķīmiskās vielas, kas var radīt bīstamas situācijas un vides piesārņojumu avāriju vai citu ārkārtas situāciju (piemēram, ugunsgrēku u.c.) gadījumos.

²⁰ Atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr.563 (2017.) kritērijiem

Par drošību paaugstinātas bīstamības objektos atbild to operatori, t.sk. saskaņā ar operatoriem izsniegtajām piesārņojošās darbības atļaujām un/vai rūpniecisko avāriju novēršanas programmā ietvertajiem pasākumiem.

Attīstības programmas rīcības virzienā RV5 "Droša vide" ir plānoti pasākumi Civilās aizsardzības pasākumu plāna aktualizēšanai un apmācību veikšanai, kā arī Tautsaimniecības mobilizācijas (x stundas) plāna izstrāde.

5.4. Degradētās teritorijas

Degradētās teritorijas ir teritorijas, kurās ir pamestas apbūves, derīgo izrakteņu ieguves, saimnieciskās un militārās darbības teritorijas vai piesārņotas vietas, kuras ietekmē vai var ietekmēt augsnes spēju pildīt tās funkcijas, vidi, cilvēku veselību un drošību, kā arī ainavu, kultūras un dabas mantojumu).

Novadā saskaņā ar LVĢMC reģistra "Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs" informāciju ir četras piesārņotas un trīs potenciāli piesārņotas vietas.

Reģistrācijas numurs	Nosaukums	Adrese	Kategorija (tips)	Piesārņojuma veids
80768/1718	Gaisa spēku perons lidostas "Rīga" teritorijā	Mārupes novads, Lidosta "Rīga"	Potenciāli piesārņota vieta (militāra vieta)	Naftas produkti gruntsūdenī 0,2-0,7 mg/l
80768/916	Mārupes sadzīves atkritumu izgāztuve	Mārupes novads, Dardedzes B	Piesārņota vieta (veca atkritumu izgāztuve)	Gruntsūdeņu piesārņojums
80768/915	Minerālmēslu noliktava, Mārupes pag.	Mārupes novads, Jaunmārupe, Loka ceļš, 65	Potenciāli piesārņota vieta (Minerālmēslu un pesticīdu glabātava)	Minerālmēslu uzglabāšana, piesārņojums
80768/1898	SIA "Mārupe" DUS un naftas bāze	Mārupes novads, Jaunmārupe, Mazcenu aleja, 20/1	Potenciāli piesārņota vieta (DUS)	Grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
80768/1476	Lidostas "Rīga" bij.degvielas bāze, Mārupes pag.	Mārupes novads, Lidosta "Rīga", Dzirnietu iela	Piesārņota vieta (naftas bāze)	Gruntsūdeņu piesārņojums
80768/1475	VAS Starptautiskā lidosta "Rīga"	Mārupes novads, Lidosta "Rīga", Torņa iela	Piesārņota vieta (lidlauks)	Gruntsūdeņu piesārņojums
80768/1719	ZS 17.bataljons, Mārupes pag., Aizsardzības ministrijas valdījuma objekts	Mārupes novads	Nav piesārņota vieta (Apzināta vai pilnībā attīrīta vieta)	
80768/4697	SIA "Inversija", katlu māja	Mārupes novads	Potenciāli piesārņota vieta (Katlu mājas, koģenerācijas stacija)	nav norādīts

Reģistrācijas numurs	Nosaukums	Adrese	Kategorija (tips)	Piesārņojuma veids
80768/917	Bijusī aviācijas bāzes degvielas noliktava	Mārupes novads	Piesārņota vieta (naftas bāze)	Grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem

Avots: VSIA LVGMC reģistrs "Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs"

No bijušajām saimnieciskās darbības teritorijām degradēta teritorija ir derīgo izrakteņu smilts atradne "Kārklīņi" teritorija, kura pēc smilts ieguves ir pamesta. Tajā nav veikta rekultivācija, izstrādes vietā ir sabērti ieguves vai būvdarbu atkritumi, apkārtnē ir nesakopta, piesārņota ar atkritumiem, vērojami krastu aktīvas erozijas procesi. Ievērojot to, ka izstrādes vietā ir bērti nezināmas izcelsmes atkritumi, no tiem ir iespējams grunts piesārņojums.

Attīstības programmas rīcības virzienā RV8 "Vide un publiskā ārtelpa" ir plānota degradēto teritoriju sakārtošana

5.5. Atkritumu apsaimniekošana

Mārupes novada Dome atkritumu apsaimniekošanu novadā organizē un kontrolē saskaņā ar šādiem normatīvajiem aktiem:

- Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013. – 2020.g. un
- Mārupes novada saistošie noteikumi Nr. 9/2011 "Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Mārupes novadā" (apstiprināti Mārupes novada Domes sēdē 12.04.2011, lēmums Nr.3, grozījumi, 2011., 2014., 2016. un 2017.g.²¹).

Līdz 2018. gadam sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Mārupes novadā veica SIA "EKO Rīga". No 2018. gada 1. maija septiņus gadus sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Mārupes novadā nodrošinās SIA "Eco Baltia vide".

Atbilstoši VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāzes "Valsts statistiskais pārskats par bīstamajiem un sadzīves atkritumiem Nr.3-BA" informācijai laikā no 2013. līdz 2018. gadam kopējais savāktais atkritumu daudzums Mārupes novadā ir robežās no 7,94 līdz 27821,42 tonnām gadā, t.sk. 0,01% līdz 22,39% bīstamo atkritumu (6. tabula). Novadā radītie atkritumi veidojas mājsaimniecībās, pakalpojumu jomā un ražošanas tehnoloģiskajos procesos. Datu bāzes "Valsts statistiskais pārskats par bīstamajiem un sadzīves atkritumiem Nr.3-BA" pārskatos teritoriālā griezumā netiek sniegta informācija par dalīti savākto atkritumu apjomu. Tabulā redzams, ka trūkst datu par 2014. gadu, kā arī pastāv krasas izmaiņas savākto sadzīves atkritumu daudzumos starp 2017. un 2018. gadiem.

6. tabula Mārupes novadā savāktais sadzīves un bīstamo atkritumu daudzums 2013. – 2018.g.

Gads	Atkritumu veids (t)		Kopā (t)
	Sadzīves atkritumi	Bīstamie atkritumi	
2018.	27819,32	2,10	27821,42
2017.	194,13	56,00	250,13

²¹ https://www.marupe.lv/sites/default/files/2017-11/konsolideti-saistosie-atkritumi_2017.11.14.pdf

Gads	Atkritumu veids (t)		Kopā (t)
	Sadzīves atkritumi	Bīstamie atkritumi	
2016.	153,37	-	153,37
2015.	110,17	-	110,17
2014.	0,00	-	0,00
2013.	7,94	-	7,94

Datu avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats par bīstamajiem un sadzīves atkritumiem Nr.3-BA"

Tas skaidrojams ar atkritumu apsaimniekotāja maiņu un līdz ar to valsts statistiskais pārskatā "Par bīstamajiem un sadzīves atkritumiem Nr.3-BA" sniegto informāciju (iespējams - atšķirīga teritoriālā uzskaitē) par Mārupes novadu. Dati 6. tabulā pa gadiem nav savstarpēji salīdzināmi, par tendencēm pēc šiem datiem nevar spriest.

Sadzīves atkritumi pēc to savākšanas tiek nogādāti atkritumu poligonā SIA „Getliņi Eko”

Visā novadā tiek realizēta racionāla atkritumu savākšana. Pakāpeniski tiek veikta pāreja uz atkritumu šķirošanu. Mārupes novada teritorijā darbojas arī dalīto atkritumu šķirošanas laukums, kur tiek nodrošināta arī būvgružu un zaļo atkritumu pieņemšana pārstrādei, šķirošanai un pārstrādei. Apsaimniekotājs piedāvā dažādas atkritumu šķirošanas iespējas gan juridiskām personām, gan privātpersonām. Šķirotu atkritumu konteineru tukšošana tiek nodrošināta bez maksas.

Līdz ar atkritumu apsaimniekotāja nomaiņu uz SIA "Eco Baltia vide" Mārupes novada iedzīvotājiem ir iespēja šķirot arī bioloģiski noārdāmos atkritumus. Privātmāju iedzīvotājiem tiek nodrošināts kontainers, kur atkritumu izvešanas tarifs ir zemāks nekā sadzīves atkritumiem, savukārt daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem, ja nama apsaimniekotājs ir noslēdzis atbilstošu līgumu, katrai māsaimniecībai tiek nodrošināts 10 l kontainers.

Par Mārupes novadu nav pieejami apkopoti dati par dalīti savāktajiem sadzīves atkritumiem.

Bīstamos atkritumus, kuri veidojas novadā, uzņēmumi nodod pārstrādei vai deponēšanai SIA "EKO OSTA", SIA "LAMPUR DEMERKURIZĀCIJAS CENTRS", organizācijām BAO AS, "Lautus" un citiem.²²

SIA "Eco Baltia vide" jau divus gadus ir rīkojusi akciju, kuras ietvaros iedzīvotāji bez maksas var nodot nolietotās elektronikas, lielgabariņa un māsaimniecībā radušos bīstamo atkritumus. 2019. gada akcijā kopumā tika savāktas vairāk kā 15 tonnas atkritumu, tai skaitā 4,72 tonnas riepu.²³

²² <http://parissrv.lvgmc.lv/#viewType=wasteReportViewversija2017t1&reportid=1548930519529&incrementCounter=23>

²³ <https://www.marupe.lv/index.php/lv/zinas/marupiesi-akcija-nodevusi-15-tonnas-nolietotas-elektronikas-riepu-un-lielgabariņa-atkritumu>

5.6. Iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

Mārupes novada attīstības programma 2020. -2026. gadam ir izstrādāts kā vidēja termiņa plānošanas dokuments, kas pēctecīgi turpina iepriekšējā plānošanas periodā uzsāktu novada vidēja termiņa attīstības plānošanu. Programmas izstrādes mērķis ir veikt Mārupes novada attīstības programmas 2013.-2019. gadam izvērtēšanu un izstrādāt Mārupes novada attīstības programmu 2020.- 2026. gadam, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.

Gadījumā, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots, tiktu pārtraukta pašvaldība mērķtiecīga darbība, ieviešot Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2026. gadam, tajā noteikto stratēģisko mērķu sasniegšana, netiktu turpināta iepriekšējā plānošanas periodā 2013. -2019.g. uzsāktā attīstība, daļēji nelietderīgi tiktu izmantoti šajā periodā sasniegtie rezultāti.

Neieviešot plānošanas dokumentu, tiktu pārtraukta arī pašvaldība mērķtiecīga darbība Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam īstenošana.

Neizstrādājot un neieviešot plānošanas dokumentu, Mārupes novada pašvaldība arī neizpildītu pašvaldībai normatīvajos aktos noteikto pienākumu izpildi (skatīt arī 1.1. nodaļu).

6. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

Attiecībā uz Programmas 2026 ieviešanu, būtiski ir ņemt vērā tos starptautiskos un nacionālos vides aizsardzības mērķus, ka pieņemti saistībā ar dabas aizsardzību, vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu, jo SIVN procesā ir secināts, ka Programmas 2026 ietekme ir sagaidāma šajos vides aspektos (4. nodaļa).

6.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi

Ar Programmu saistītie starptautiskie vides aizsardzības mērķi un galvenie uzdevumi ir noteikti ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā un septītajā Vispārējā Savienības vides rīcības programmā līdz 2020. gadam.

ES Ilgtspējīgas attīstības stratēģija (2006. g.). Stratēģija nosaka mērķus un uzdevumus, norādot arī pasākumus to īstenošanai. Vides aizsardzības jomā noteikts galvenais mērķis: *“Saglabāt Zemes spēju nodrošināt dzīvību visā tās daudzveidībā, ievērot, ka planētas dabas resursi ir ierobežoti, un nodrošināt augsta līmeņa vides aizsardzību, kā arī uzlabot vides kvalitāti. Nepieļaut un mazināt vides piesārņojumu un veicināt ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, lai likvidētu saikni starp ekonomikas izaugsmi un vides degradāciju.”* Stratēģija ietver septiņus vispārējos uzdevumus, darbības rīcības un pasākumus.

Konkrētus mērķus vides aizsardzības jomā līdz 2020. gadam paredz Eiropas Parlamenta un Eiropas Savienības Padomes *septītā Vispārējā Savienības vides rīcības programma līdz 2020. gadam (7.VRP) „Labklājīga dzīve ar pieejamajiem planētas resursiem”*. Programmas pamatā ir ilgtermiņa redzējums: *“2050. gadā mēs dzīvosim labi planētas ekoloģisko iespēju robežās. Mūsu labklājības un veselīgas vides pamatā būs novatoriska aprites ekonomika, kurā nekas netiek izšķērdēts un dabas resursi tiek pārvaldīti ilgtspējīgi un bioloģiskā daudzveidība ir aizsargāta, augstu vērtēta un atjaunota tā, lai uzlabotu sabiedrības izturētspēju. Zemais oglekļa dioksīda emisiju līmenis jau sen būs atsaistīts no resursu izmantojuma, nosakot virzību uz drošu un ilgtspējīgu globālo sabiedrību.”*

Programmā ir norādīti deviņi prioritārie mērķi un ES veicamie uzdevumi, lai šos mērķus varētu sasniegt līdz 2020. gadam. Uz Attīstības programmu attiecas mērķis “aizsargāt Savienības iedzīvotājus no vides radītās ietekmes un no apdraudējuma veselībai un labklājībai..”

Attīstības programmas darbības laikā tiks izstrādāta 8.VRP nākamajam plānošanas periodam.. Eiropas Padome izvērtē secinājumus par VRP2020 sasniegto. Secinājumi balstās uz ES Stratēģisko programmu, kuru Eiropadome pieņēma 2019. gada 20. jūnijā un kurā akcentēts, ka steidzami ir jāveido klimatneitrāla, zaļa, taisnīga un sociāla Eiropa. Padome secinājumos uzsver, ka klimata pārmaiņas, piesārņojums, bioloģiskās daudzveidības zudums un aizvien pieaugošais slogs uz dabas resursiem apdraud pašreizējās un nākamo paaudžu labklājību un nākotnes izredzes. Tā uzsver, ka jāīsteno papildu rīcība, lai aizsargātu un atjaunotu bioloģisko daudzveidību, un 8. VRP jāiekļauj vērienīgi bioloģiskās daudzveidības mērķi. 8. vides rīcības programmas izstrāde plānots uzsākt 2020.gadā.

Eiropas Kopienas Direktīvas tieši attiecas uz Latviju kā ES dalībvalsti, tās tiek iestrādātas valsts likumdošanā un ir saistošas visu līmeņu plānošanas dokumentiem, t.sk. attiecībā uz SIVN vērtējuma objektu - Mārupes novada attīstības programma 2020. – 2026. gadam. Šajā nodaļā minētas galvenās Direktīvas un citi Eiropas Savienības stratēģiskie dokumenti, kuri ir saistīti ar Programmas ietekmes uz vidi aspektiem.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 21. maija Direktīva 008/50/EK par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai nosaka gaisa kvalitātes robežlielumus, dalībvalstu atbildību gaisa kvalitātes novērtēšanā aglomerācijās, gaisa kvalitātes uzlabošanas plānu un īstermiņa rīcības plānu izstrādi, ja tiek pārsniegti

gaisa kvalitātes normatīvi, kā arī pienākumu informēt sabiedrību par gaisa kvalitāti un tās uzlabošanas plāniem.

Abu iepriekšminēto direktīvu prasības ir iestrādātas LR likumā „Par piesārņojumu” (2001.), MK 25.10.2005. noteikumos Nr.804 „Noteikumi par augsnes un grunts kvalitātes normatīviem”, MK 03.11.2009. noteikumos Nr. 1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti”, MK 12.03.2002. noteikumos Nr.118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”, MK 07.01.2013. noteikumos Nr.16 „Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”. MK 22.01.2002. noteikumos Nr.34 „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī” un attiecas Attīstības programmas ietekmes vides kvalitātes aspektu.

Eiropas Kopienas Direktīva 2000/60/EC (2000.) nosaka struktūru Eiropas Kopienas rīcībai ūdens aizsardzības politikas jomā (turpmāk – ŪSD). Direktīvas mērķis ir nodrošināt ūdeņu pārvaldības struktūras izveidi, kas garantē nepārtrauktu un pēctecīgu procesu, lai nepieļautu ūdeņu stāvokļa pasliktināšanos, lai nodrošinātu ūdens resursu ilgtspējīgu izmantošanu un to kvalitātes uzlabošanu. Direktīva nosaka vairākas jaunas prasības ūdeņu apsaimniekošanā:

- ŪSD ieviešanas sākuma posmā katrai dalībvalstij ir jānosaka „labam ūdens stāvoklim” atbilstošo kvalitātes mērķu standarti un to robežlielumi, jānodrošina ūdens kvalitātes mērķu sasniegšana, savukārt pēc ŪSD ieviešanas turpmāk tie jāpārskata ne retāk kā reizi 6 gados;
- Katrai dalībvalstij ir jānosaka upju baseinu apgabali, kuru robežās ūdeņu apsaimniekošanu administrē un koordinē atbilstoša institūcija;
- Dalībvalstīs katrā upju baseinu apgabalā ir jāizstrādā upes baseina apsaimniekošanas plāns un rīcības programma tajā noteikto ūdeņu kvalitātes mērķu sasniegšanai.

No šīs direktīvas izrietošās tiesību normas ir ietvertas LR 12.09.2002. „Ūdens apsaimniekošanas likumā”, MK 19.10.2004. noteikumos Nr.858 „Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību, MK noteikumos Nr.12.03. 2002. 118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” un MK 23.12.2003. noteikumos Nr.736 „Noteikumi par ūdens resursu lietošanas atļauju”. Mārupes novads atrodas Lielupes upju baseina apgabalā, neliela daļa - Daugavas upju baseina apgabalā. Upju baseinu apgabaliem 2015.gadā ir izstrādāti un LR Vides ministrijā apstiprināti apsaimniekošanas plāni, kas ietver pasākumu programmas laba ūdens stāvokļa nodrošināšanai arī Mārupes novadā esošajos ūdensobjektos (L129 Misa, E032 Babītes ezers un D413 Daugava). Direktīva un nacionālie normatīvie akti ir saistīti ar Attīstības programmas ietekmes vides kvalitātes aspektu.

Eiropas Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001.) „Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu”. Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni un veicināt noturīgu attīstību, sekmējot ekoloģisko apsvērumu integrēšanu plānu un programmu sagatavošanas un pieņemšanas procesā, nodrošinot, lai saskaņā ar šo direktīvu veiktu vides novērtējumu tādiem plāniem un programmām, kam var būt būtiska ietekme uz vidi. Direktīvas prasības ir ietvertas LR 14.10.1998. likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un MK 23.03.2004. noteikumos Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Saistībā ar šīs direktīvas prasību nodrošināšanu tiek veikts Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026.gadam ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.

Lisabonas stratēģija, ko Eiropas Savienības Padome pieņēma 2000.gada 23.-24.martā, noteica „jaunu stratēģisko mērķi ES, lai stiprinātu nodarbinātību, ekonomiskās reformas un sociālo saliedētību kā uz zināšanām balstīta ekonomikas daļu”. Gadu vēlāk – 2001.gadā stratēģija tika papildināta Gēteborgas Eiropas Savienības Padomes sanāksmē par ilgtspējīgo attīstību, pievienojot ekoloģisko aspektu Lisabonas procesam. Līdz ar to stratēģija balstās uz 3 pīlāriem – ekonomiskā atjaunotne, sociālā

atjaunotne un ekoloģiskā atjaunotne. Gēteborgā Eiropas Savienības Padome noteica galvenos ekoloģiskos mērķus un termiņus, kā arī 4 prioritātes:

- klimata maiņa: siltumnīcas efekta samazināšana, palielinot elektrības ražošanu no atjaunojamiem avotiem;
- pāreja no „ceļu transporta” uz citiem- videi draudzīgākiem transporta veidiem;
- sabiedrības uzvedība: reaģēt uz iedzīvotāju bažām par pārtikas drošību un kvalitāti, ķīmisko vielu lietošanu, infekcijas slimībām;
- resursu racionāla pārvaldība.

6.1. Nacionālie vides aizsardzības mērķi

Latvijas vides politikas dokumenti ir cieši saistīti ar starptautiskajām konvencijām, kam Latvija pievienojusies, kā arī ES direktīvās noteiktajām prasībām vides un dabas aizsardzībā.

Mārupes novada teritorijas plānojuma mērķi un paredzētās rīcības ir saistītas ar Vides politikas pamatnostādņem 2014. -2020.gadam. Atkritumu apsaimniekošanas jomā mērķus un prioritātes nosaka Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2013.-2020.gadam.

Vides politikas pamatnostādnes (apstiprinātas ar Ministru kabineta 2014. gada 26. marta rīkojums Nr. 130 “Par Vides politikas pamatnostādņem 2014.–2020.gadam”) ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kurā formulēti pašreizējie Latvijas vides politikas mērķi, risināmās problēmas, politikas pamatprincipi un sagaidāmie rezultāti, kā arī rīcības virzieni politikas mērķu sasniegšanai. Tās ir saistošas Mārupes novada teritorijas attīstības plānošanai un ieviešanai.

Latvijas vides politikas virsmērķis saskaņā ar pamatnostādņēs noteikto ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot uz ilgtspējīgu attīstību veiktas darbības, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli. Attiecībā uz nacionālajām interesēm jaunajā politikas periodā jāakcentē arī tādi ilgtspējīgas attīstības pasākumi kā resursu taupīšana un efektīvāka izmantošana, zaļais iepirkums, depozītu sistēmas ieviešana u.c.

Šajā SIVN procesā ir secināts, ka novada Attīstības programma ir saistīta ar vides kvalitātes saglabāšanas un uzlabošanas, dabas teritoriju attīstības rekreācijas un tūrisma vajadzībām aspektu.

Pamatnostādņēs dabas aizsardzības jomā ir noteikts politikas virsmērķis “Nodrošināt dabas aizsardzības un saimniecisko interešu līdzsvarotību”. Attiecībā uz šiem vides aspektiem noteikti vides politikas mērķi un šādi politikas rezultāti:

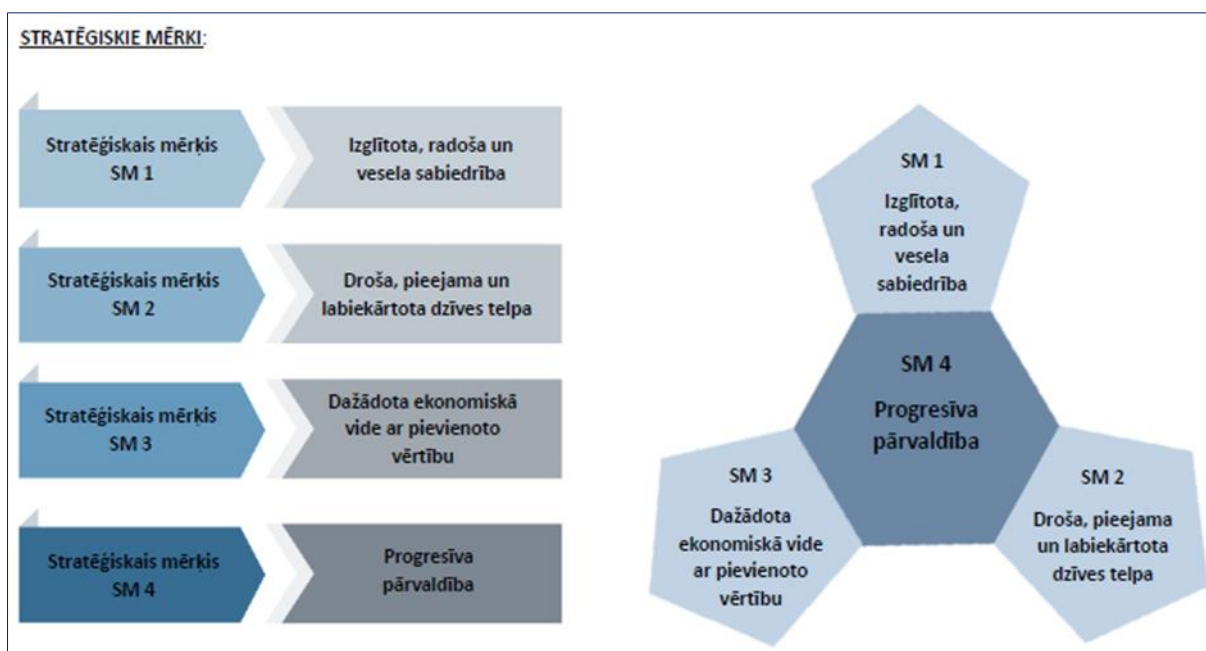
- B3. Pilnveidots zemes dziļu izmantošanas juridiskais ietvars un stiprināta institucionālā kapacitāte;
- F1.1. Samazināts piesārņojums, kas vidē nonāk ar centralizēti nesavāktiem notekūdeņiem;
- F2. Uzlabojusies ūdenssaimniecības pakalpojumu kvalitāte un pieejamība. Plānots, ka 2023. gadā iedzīvotāju īpatsvars aglomerācijās ar CE > 2000, kam nodrošināta normatīvo aktu prasībām atbilstošu centralizēto ūdensapgādes pakalpojumu pieejamība, ir 95,4%, bet iedzīvotāju īpatsvars aglomerācijās ar CE > 2000, kam nodrošināta normatīvo aktu prasībām atbilstošu centralizēto notekūdeņu apsaimniekošanas pakalpojumu pieejamība, ir 95,9%;
- G1. Nodrošināta vides risku pārvaldība.

7. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IEVIEŠANAS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

7.1. Plānošanas dokumenta risinājumi un alternatīvas

Risinājumi

Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026.g. izstrāde ir balstīta uz Mārupes novada ilgtermiņa attīstības stratēģijā 2013.-2026.gadam noteikto vīziju, ilgtermiņa stratēģiskie mērķi, prioritātēm un novada specializāciju (detalizētāk skatīt 1.3. nodaļu). Izstrādājot šo attīstības programmu, ilgtermiņa plānošanas dokumentā noteiktie mērķi ir papildināti ar vēl vienu jaunu mērķi – progresīva pārvaldība (SM4), kas raksturo aizvien nozīmīgo pašvaldības lomu novada attīstības veicināšanā (3. attēls).

3. attēls Mārupes novada ilgtermiņa stratēģiskie mērķi²⁴

Novada stratēģisko mērķu sasniegšanai Attīstības programmā ir noteiktas Mārupes novada vidēja termiņa prioritātes (VTP), katrai no tām rīcības virzieni (RV), uzdevumi (U) un rīcības (R).

7. tabula Mārupes novada attīstības programmā 2020. – 2026.g. ietvertās vidēja termiņa prioritātes (VTP), rīcības virzieni (RV) un uzdevumi (U)

Rīcības virziens (RV)	Uzdevumi (U)
VTP1 – Sabiedriski aktīvs iedzīvotājs	
RV1 - IZGLĪTĪBA	U1.1 Ikvienam Mārupes iedzīvotājam pieejama kvalitatīva pirmsskolas, pamata, interešu un pieaugušo izglītība
	U.1.2 Radoša, praktiska un inovatīva mācību vide, kas atmodina zinātkāri un vēlmi mācīties
	U.1.3 Pārvaldība, kas veicina cieņpilnu sadarbību starp izglītojamajiem - izglītības iestādi - vecākiem – pašvaldību

²⁴ Avots: Mārupes novada attīstības programma 2020. – 2026. gadam Stratēģiskā daļa, 2019.

Rīcības virziens (RV)	Uzdevumi (U)
RV2 – SPORTS UN AKTĪVĀ ATPŪTA	U2.1 Attīstīt sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūru U2.2 Pilnveidot un dažādot sporta aktivitātes novadā
RV3 - KULTŪRA	U3.1 Attīstīt kultūras objektu infrastruktūru U3.2 Piedāvāt kultūras pasākumu daudzveidību
RV4 – VESELĪBAS APRŪPE UN SOCIĀLIE PAKALPOJUMI	U4.1 Īstenot sociālo pakalpojumu daudzveidību un paaugstināt pakalpojumu kvalitāti U4.2 Veicināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un paaugstināt pakalpojumu kvalitāti
VTP2 – Augstu dzīves kvalitāti veicinoša infrastruktūras attīstība	
RV5 – DROŠĀ VIDE	U5.1 Nodrošināt sabiedrisko kārtību
RV6- PIEEJAMĪBA UN MOBILITĀTE	U6.1 Satiksmes drošības un ielu un ceļu kvalitātes uzlabošana U6.2 Sabiedriskā transporta kustības uzlabojumi
RV7- INŽENIERTEHNISKĀS INFRASTRUKTŪRAS NODROŠINĀJUMS	U7.1 Komunālās saimniecības infrastruktūras attīstība
RV8- VIDE UN PUBLISKĀ ĀRTELPA	U8.1 Uzlabota apkārtējās vides kvalitāte U8.2 Nodrošināta labiekārtota un pievilcīga dzīves vide
VTP3 – Ekonomiskās aktivitātes veicināšana un vietas potenciāla izmantošana	
RV9- UZŅĒMĒJDARBĪBA	U9.1 Uzņēmējdarbības atbalsta sniegšana
RV10 – ZĪMOLVEDĪBA UN VIETAS MĀRKETINGS	U10.1 Atpazīstamības un identitātes veicināšana
RV11- TŪRISMS	U11.1 Tūrisma plānošanas un koordinācijas nodrošināšana novadā U11.2 Tūrisma objektu un infrastruktūras attīstība, saglabājot kultūrvēstures mantojumu U11.3 Dažādotas novada tūrisma aktivitātes
VTP4 – Efektīva un uz sadarbību vērsta pārvalde	
RV12- PAŠVALDĪBAS PĀRVALDE	U12.1 Nodrošināt efektīvu pašvaldības pārvaldi un pakalpojumus U12.2 Atbalstīt ārējās sadarbības jomas U12.3 Atbalstīt Jauniešu iniciatīvas
RV13- VIEDĀ PILSĒTVIDE	U13.1 Īstenot viedās pilsētvides risinājumus novadā
RV14- SABIEDRĪBAS LĪDZDARBĪBA	U14.1 Veicināt sabiedrības līdzdarbību
RV15- PRIVĀTĀS LĪDZDALĪBAS SADARBĪBAS PROJEKTI	U15.1 Veicināt privātās līdzdalības projektu ieviešanu

Uzdevumos plānotās rīcības apkopotas Programmas 2026 stratēģiskajā daļā, savukārt rīcībās un pasākumos sasniedzamie rezultātu rādītāji, atbildīgie izpildītāji, izpildes termiņi un finanšu resursi norādīti rīcības plānā, kas ir Programmas 2026 sastāvdaļa.

Alternatīvas

Programma 2026 tās izstrāde stadijā ir sagatavota kā viena *alternatīva*. Taču Programmas 2026 risinājumi ir balstīti Mārupes novada teritorijas plānojuma 2014. – 2026.g. 2019. gada grozījumiem un novada nozaru stratēģijām un citiem dokumentiem, kuru izstrādes laikā ir izvērtētas dažādas alternatīvas, no kurām tās, kuras izvēlētas kā attīstībai pieņemamākās ir integrētas Attīstības programmā. Tādēļ tieši Programmas 2026 izstrādēs laikā jaunu alternatīvu izvirzīšana un izpēte nav bijusi nepieciešama.

No Mārupes teritorijas plānojuma 2019. gada grozījumu izstrādes procesā izvērtētajām alternatīvām Programmas 2026 risinājumi attiecas uz šādām alternatīvām:

1) dabas un apstādījumu teritorijas (DA1). Tajās Programmā 2026 plānotas rīcības virziena RV5 “Vide un publiskā ārtelpa” un RV “Tūrisms” pasākumi.

2) uzņēmējdarbībai plānotās teritorijas, kas ietvertas alternatīvā “Rūpnieciskās apbūves teritoriju (R1, R2), Jaukta centra apbūves teritoriju (JC4, JC5), Publiskās apbūves teritoriju (P2), Transporta infrastruktūras teritorijas (TR3) un Dabas un apstādījumu teritoriju (DA1) plānojums Dzirnietu ielā un starptautiskās lidostas “Rīga” teritorijā”. Tajās pasākumi Programmā 2026 plānoti rīcības virzienā RV9 “Uzņēmējdarbība”.

3) ciemu robežas saistībā arī ar ūdenssaimniecības sistēmas attīstību. Aktivitātes Programmā 2026 plānotas rīcības virzienā RV7 “Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums”

Teritorijas plānojuma grozījumu alternatīvas apkopotas, izvērtētas un salīdzinātas SIVN Vides pārskatā, par Vides pārskatu ir saņemts VPVB atzinums. Šajā SIVN Vides pārskatā atkārtots iepriekšminēto alternatīvu vērtējums netiek veikts. Teritorijas plānojuma grozījumu materiāli un SIVN Vides pārskats, kas pieejams:

- Elektroniskajā vidē Mārupes novada pašvaldības interneta vietnē www.marupe.lv sadaļā Pašvaldība/Attīstība un plānošana/Teritorijas plānojums/Teritorijas plānojuma 2014.-2026.gadam grozījumu izstrāde (saite: <http://www.marupe.lv/lv/pasvaldiba/attistiba-un-planosana/teritorijas-planojums>) un Latvijas Vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā www.geolatvia.lv sadaļā Teritorijas attīstības plānošana.
- Klātienē izdrukā formātā Mārupes novada Attīstības nodaļā (Daugavas iela 29, Mārupe), pašvaldības darba laikā.

Programmā ir integrēti Mārupes novada tematisko stratēģiju izstrādes laikā izvēlētie alternatīvie risinājumi. Stratēģijas skatāmas pašvaldības interneta vietnes sadaļā: <https://www.marupe.lv/lv/pasvaldiba/attistiba-un-planosana/attistibas-dokumenti>.

Ar Programmas 2026 tematiku ir saistītas Mārupes novada Sporta un aktīvās atpūtas attīstības stratēģijas 2016.-2020. gadam izstrādē izvērtētās alternatīvas. Taču risinājumi (piemēram, Rīcības virzienā RV “Sports un aktīvā atpūta”), kas ietverti Attīstības programmā, nav saistīti ar būtisku ietekmi uz vidi.

Mārupes novada Kultūrvides attīstības un tradīciju plāna izstrādē arī ir veikts alternatīvu vērtējums. Šie risinājumi - rīcības virzienā RV3 “Kultūra”, kas ietverti Attīstības programmā, nav saistīti ar būtisku ietekmi uz vidi.

Programmas izstrādē ņemta vērā arī alternatīvu analīze attiecībā uz Mārupes mūzikas un mākslas skolas vietas izvēli: <https://www.marupe.lv/lv/pasvaldiba/attistiba-un-planosana/attistibas-dokumenti>. Arī šis risinājums nav saistīts ar būtisku ietekmi uz vidi.

7.2. Plānošanas dokumenta ieviešanas būtiskās ietekmes uz vidi vērtējums

Šajā nodaļā sniegts Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026.g. risinājumu īstenošanas būtiskās ietekmes vērtējums uz SIVN procesā identificētajiem būtiskās ietekmes aspektiem - vides kvalitātes saglabāšana un uzlabošana, dabas teritoriju attīstība rekreācijas un tūrisma vajadzībām, izvērtējot Programmas 2026 noteiktos vidēja termiņa mērķus, rīcības virzienus, uzdevumus un rīcības un pasākumus, kuri ietverti Attīstības programmā, to iespējamās ietekmes, salīdzinot ar esošo situāciju, vides aizsardzības mērķiem un normatīvo aktu prasībām. Ietekmju aprakstā sniegts ietekmju novērtējums norādot pozitīvās, negatīvās, neitrālās, tiešās, netiešās, vidēja termiņa, ilgtermiņa un īstermiņa ietekmes, kā arī sagaidāmās ietekmju mijiedarbības.

Ar tiešajām ietekmēm šajā novērtējumā tiek saprastas tādas ietekmes, kuras uz apkārtējo vidi iedarbojas tieši un nepastarpināti, ar netiešajām – ietekmes, kuras mijiedarbojoties ar vidi, pastarpināti rada izmaiņas apkārtējā vidē, ar pozitīvajām - ietekmes, kas vērstas uz vides kvalitātes uzlabošanu, slodzes uz apkārtējo vidi mazināšanu un ierobežošanu, dabas resursu stāvokļa uzlabošanu vai vairošanu, ar negatīvajām – ietekmes, kuras var izraisīt dabas teritoriju un ainavas saglabāšanas un aizsardzības, vides kvalitātes pasliktināšanu, slodzes uz vidi palielināšanu un dabas resursu stāvokļa pasliktināšanu un noplicināšanu, ar neitrālajām – nebūtiskas izmaiņas dabas teritoriju platībās vai kvalitātē, ainavas struktūrās, vides kvalitātes radītājos, slodzē uz apkārtējo vidi un dabas resursu stāvokļa raksturlielumos, īslaicīgās ietekmes – ietekmes, kuras izpaužas darbības (būvdarbi, labiekārtojuma ierīkošana, uzstādīšana un citas) norises laikā vai īsu laiku pēc darbības ieviešanas, vidēja termiņa ietekmes - ietekmes, kuras izpaudīsies Programmas 2026 ieviešanas laikā, t.i. laikā līdz 2026. gadam, ilgtermiņa – ietekmes, kuras izpaudīsies Programmas 2026 ieviešanas laikā un saglabāsies nākamajā plānošanas periodā. Veiktā novērtējuma rezultāti apkopoti 8. tabulā.

8. tabula Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026. gadam būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
VTP1 – Sabiedriski aktīvs iedzīvotājs	
RV1 - IZGLĪTĪBA	
U1.1 Ikvienam Mārupes iedzīvotājam pieejama kvalitatīva pirmsskolas, pamata, interešu un pieaugušo izglītība	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta. Ilgtermiņā netieša ietekme uz vidi iespējama uzdevuma U.1.2. rīcības R.1.8. <i>Izglītojamo motivāciju un izpratni par zināšanu radošu pielietojamību veicināšana</i> ietekmei, ja iegūtās zināšanas tiktu pielietotas zinātnē, inovācijās vides jomā vai arī jomās (piemēram, uzņēmējdarbība), kas mazinātu ietekmi uz vidi. Pašlaik ietekme nav vērtējama kā būtiska.
U.1.2 Radoša, praktiska un inovatīva mācību vide, kas atmodina zinātkāri un vēlmi mācīties	
U.1.3 Pārvaldība, kas veicina cieņpilnu sadarbību starp izglītojamajiem - izglītības iestādi - vecākiem – pašvaldību	
RV2 – SPORTS UN AKTĪVĀ ATPŪTA	
U2.1 Attīstīt sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūru	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta.

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
U2.2 Pilnveidot un dažādot sporta aktivitātes novadā	<p>Uzdevuma U.2.1 rīcībā R.2.1 <i>Sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras objektu būvniecība un pilnveidošana</i> plānoto jauno velosliedzi, dabas un veselības taku pastaigām izveide ir saistīta ar rekreācijas objektu dabā attīstību, taču atsevišķi nav vērtējama kā būtiska ietekme.</p> <p>Ietekme var mijiedarboties ar rīcības virzienu RV8 “Vide un publiskā ārtelpa” un RV11 “Tūrisms” ietekmēm.</p>
RV3 - KULTŪRA	
U3.1 Attīstīt kultūras objektu infrastruktūru	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta.
U3.2 Piedāvāt kultūras pasākumu daudzveidību	
RV4 – VESELĪBAS APRŪPE UN SOCIĀLIE PAKALPOJUMI	
U4.1 Īstenot sociālo pakalpojumu daudzveidību un paaugstināt pakalpojumu kvalitāti	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta.
U4.2 Veicināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un paaugstināt pakalpojumu kvalitāti	
VTP2 – Augstu dzīves kvalitāti veicinoša infrastruktūras attīstība	
RV5 – DROŠA VIDE	
U5.1 Nodrošināt sabiedrisko kārtību	<p>Rīcības 5.3 <i>Civilās aizsardzības pasākumu ieviešana</i> ir sagaidāma pozitīva ietekme uz vides kvalitāti, jo Civilās aizsardzības pasākumu plāna aktualizēšana un apmācību veikšana, kā arī tautsaimniecības mobilizācijas (x stundas) plāna izstrādei ir sagaidāma netieša vai tieša (ieviešanas gadījumā) ietekme uz vides kvalitāti: ūdeņu, it īpaši virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu, kā arī augsnes, grunts un gaisa kvalitāti avāriju vai dabas katastrofu gadījumos. Novadā darbojas viens B kategorijas un pieci C kategorijas paaugstinātas bīstamības objekti, darbojas loģistikas centri, kuros uzglabā, pārkrauj ķīmiskas vielas, attīstās dzīvojamā apbūve un tādēļ ir svarīgi risināt ar civilo aizsardzību saistītu jautājumus novadā.</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, tieša vai netieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, plānojot vai novēršot ārkārtas situācijas.</i></p> <p>Pārējām plānotajām rīcībām būtiska ietekme uz vidi nav identificēta.</p>
RV6- PIEEJAMĪBA UN MOBILITĀTE	
U6.1 Satiksmes drošības un ielu un ceļu kvalitātes uzlabošana	Rīcības R 6.1 <i>Ielu un ceļu izbūve un pārbūve programmas "Ielu un ceļu pārbūve Mārupes novadā 2020 - 2026 gadam" ietvaros</i> ieviešana, uzlabojot ielu un ceļu stāvokli, pozitīvi ietekmēs gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni konkrētu ielu un ceļu pārbūves vietās

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
	<p>(Attīstības programmā tās nav identificētas), jo sagaidāms, ka, to veicot, tiks optimizētas transporta plūsmas, kas mazinās autotransporta radīto gaisa piesārņojumu un vides trokšņa līmeni. Mārupes novadā dzīvojamā apbūvē daudzviet ceļi un ielas ir klāti ar grants segumu, tādēļ no vides kvalitātes aspekta ir svarīgi, ka rīcība tiek realizēta šādās ielās, kas mazinātu gaisa piesārņojumu ar daļiņām PM₁₀ un PM_{2,5}.</p> <p>Rīcības R 6.4 <i>Veloceliņu plānošana un izbūve</i> ieviešanai būs pozitīva, tieša, vidēja termiņa ietekme un vides kvalitāti (gaisa piesārņojums, vides trokšņa līmenis), jo, attīstoties veloceliņu tīklam, sagaidāms, ka mazināsies autotransporta izmantošana.</p> <p><i>Vērtējums: tieša, pozitīva, vidēja termiņa ietekme uz gaisa kvalitāti un vides trokšņa līmeni Programmas 2026 realizācijas vietās un to tiešā tuvumā. Ietekmei saglabāties turpmāk – pēc Attīstības programmas darbības laikā – ilgtermiņa ietekme.</i></p>
U6.2 Sabiedriskā transporta kustības uzlabojumi	<p>Uzdevumā plānotajām rīcībām būs netieša, pozitīva ietekme uz transporta radīto gaisa kvalitāti un vides trokšņa līmeni, jo, uzlabojot sabiedriskā transporta kustību, sagaidāms, ka iedzīvotāji vairāk izmantos sabiedrisko transportu un atbilstoši mazāk - autotransportu. Pozitīva ietekme uz vides kvalitāti prognozējama tramvaja līnijas pagarinājuma, sasaistot Rīgas pilsētas tramvaja līniju ar lidostu "Rīga", izbūves gadījumā.</p> <p><i>Vērtējums: tieša, pozitīva, vidēja termiņa ietekme uz gaisa kvalitāti un vides trokšņa līmeni</i></p>
RV7- INŽENIERTEHNISKĀS INFRASTRUKTŪRAS NODROŠINĀJUMS	
U7.1 Komunālās saimniecības infrastruktūras attīstība	<p>Rīcībā R7.1 <i>Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība</i> novadā plānota centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu pieejamības uzlabošana, realizējot ūdenssaimniecības projektu un paplašinot centralizētas sadzīves kanalizācijas tīklu (3. attēls). Tādējādi tiks paaugstinātas ūdens patērētāju iespējas izmantot pašvaldības centralizētās kanalizācijas sistēmu sadzīves notekūdeņu attīrīšanai. Tas dos novada ieguldījumu virszemes ūdeņu un arī pazemes ūdeņu (gruntsūdeņu) kvalitātes uzlabošanā vai novērsīs ūdeņu stāvokļa pasliktināšanu. Attiecībā uz novada virszemes ūdensobjektu stāvokli (6.2.3. nodaļa) jāuzsver, ka Mārupes novads atrodas Lielupes un Daugavas upju baseinu apgabalu lejtecē un līdz ar to ir no baseinu augštecēm piesārņojumu saņemoša teritorija, taču katrai pašvaldībai savā administratīvajā teritorijā ir jāveic pasākumi ūdeņu kvalitātes uzlabošanai, lai nākotnē sasniegtu UBA apsaimniekošanas plānos noteiktos vides kvalitātes mērķus.</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz virszemes un pazemes ūdeņu (gruntsūdeņu) kvalitāti, paplašinot</i></p>

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
	<p><i>sadzīves notekūdeņu savākšanas sistēmu un uzlabojot to attīrīšanas līmeni (attīrīšanu veicot centralizētās sistēmas NAI).</i></p> <p>Rīcībā R7.2 <i>Meliorācijas sistēmas sakārtošana</i> plānots atjaunot un pārbūvēt pašvaldības nozīmes meliorācijas sistēmu novadā, kā arī veikt meliorācijas sistēmu inventarizāciju lidostas apkaimē. Rīcībai būs pozitīva ietekme uz novada teritorijas meliorācijas sistēmas sakārtošanu, ūdeņu novadišanu no teritorijas. Meliorācijas sistēmas sakārtošana novadā ir aktuāla, jo visai novada teritorijai ir raksturīgs augsts gruntsūdeņu līmenis un, lai neveidotos pārmitras apbūves teritorijas, lauksaimniecības zemes u.c., novada attīstībā ir svarīga ūdeņu novadišana no teritorijām ar meliorācijas sistēmu palīdzību. Pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statuss ir noteikts Mārupes novada dome 2015.gada 22.aprīlī lēmumā Nr.17 (sēdes protokols Nr.5) "Par koplietošanas meliorācijas sistēmām, kurām plānots piešķirt pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusu".</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz teritorijas meliorācijas sistēmu, apzinot problēmvietas (lidostas "Rīga" apkārtnē) un sakārtojot pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas.</i></p>
RV8- VIDE UN PUBLISKĀ ĀRTELPA	
U8.1 Uzlabota apkārtējās vides kvalitāte	<p>Šajā uzdevumā visu plānoto rīcību ieviešana būs saistīta ar ietekmi uz vidi.</p> <p>Rīcības R8.1. <i>Degradēto teritoriju sakārtošana</i> ieviešanā plānots apzinātas un sakopt novada degradētās teritorijas, kā arī revitalizēt novada saimnieciskās teritorijas. Rīcības ieviešana sekmēs pamestas apbūves, derīgo izrakteņu ieguves, saimnieciskās un militārās darbības teritoriju, piesārņotu vai potenciāli piesārņotu vietu, ietekmē vai var ietekmēt augsnes spēju pildīt tās funkcijas, vidi, cilvēku veselību un drošību, kā arī ainavu, kultūras un dabas mantojumu.</p> <p>Novadā saskaņā ar LVĢMC reģistra "Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs" ir četras piesārņotas un trīs potenciāli piesārņotas vietas. Bijušās militārās teritorijas atrodas Skultē. Rīcības ieviešana pozitīvi (tieša ietekme) ietekmēs augsnes un grunts, gruntsūdeņu kvalitāti, gadījumos ja tiks pētīts un, ja nepieciešams saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, likvidēts vēsturiskais piesārņojums. Šajos gadījumos – arī netieša ietekme uz virszemes ūdeņu stāvokli.</p> <p>Sakārtojot derīgo izrakteņu ieguves vietas atbilstoši normatīvo aktu prasībām, veicot to rekultivāciju pēc derīgo izrakteņu ieguves, tiks novērsta iespējama piesārņojuma (atkritumu izbēršana, citas piesārņošanas iespējas) nokļuve vidē. Pašlaik svarīga ir smilts atradnes "Kārkliņi" sakārtošana. Tajā derīgo izrakteņu ieguve ir</p>

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
	<p>pabeigta, taču rekultivācija nav veikta, izstrādes vietā ir bērti ieguves vai būvdarbu atkritumi, apkārtnē ir nesakopta, piesārņota ar atkritumiem, vērojami krastu aktīvas erozijas procesi. Ievērojot to, ka izstrādes vietā ir bērti nezināmas izcelsmes atkritumi, no tiem ir iespējams grunts piesārņojums. Perspektīvā ir jāveic teritorijas sakārtošana un dīķa izveide saskaņā ar pašvaldībā apstiprināto būvprojektu, vai arī konservācija, atbrīvojot teritoriju no atkritumiem un nodrošinot tās iežogojumu.</p> <p>Veicot šo rīcību, pašvaldībai ir jāsadarbojas ar degradēto teritoriju īpašniekiem, to valdītājiem.</p> <p><u>Vērtējums:</u> tieša, pozitīva, vidēja un ilgtermiņa ietekme uz augsnes un grunts kvalitāti, gruntsūdeņu kvalitāti, likvidējot vēsturisko piesārņojumu. Netieša, pozitīva, vidēja un ilgtermiņa ietekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti.</p> <p>Rīcībā R8.2. Decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveidošana un uzturēšana plānots Izveidot decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistru un veikt novada licencēto asenizatoru uzskaiti un uzraudzību. Pašvaldība šo pasākumu plānoto, lai ieviestu Ministru kabineta 2017. gada 27. jūnija noteikumu Nr. 384 "Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu" prasības. Rīcības ieviešanai ir sagaidāma pozitīva, netieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti, ja izveidojot decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistru un pārraugot tā darbību, tiks novērsta piesārņojuma (slāpekļa, fosfora savienojumi, fekālais piesārņojums) iespējama nokļūšanā vidē. Tas ir svarīgi gan virszemes ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanas kontekstā, gan rekreācijai plānoto mākslīgo ūdens objektu ūdeņu kvalitātes nodrošināšanai.</p> <p><u>Vērtējums:</u> pozitīva, netieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti.</p> <p>Rīcībā R8.3. Trokšņu mazināšanas pasākumi iedzīvotāju veselības un labklājības nodrošināšanai plānota pašvaldības dalība trokšņu samazināšanas darba grupā un atbalsts trokšņu samazināšanas rīcības programmas ieviešanā. Nav konkrēti norādīts, kāda veida atbalsts plānots. Vides troksnis ir viens no būtiskākajiem vides aspektiem, kas ietekmē cilvēku dzīves novadā. Nozīmīgākie trokšņa avoti ir starptautiskā lidosta „Rīga”, autoceļi (A5, P132, P133), kur ir augsta satiksmes intensitāte, un dzelzceļa radītais troksnis. To apkārtnē trokšņa līmeņi ir paaugstināti. Tādēļ pašvaldības dalība vides trokšņa samazināšanas trokšņa avotu rīcības programmu ieviešanā ir vērtējama pozitīvi un konkrētu pasākumu ieviešanas gadījumā, sagaidāms, ka tieši un/vai netieši sekmēs vides trokšņa mazināšanu pārsniegumu teritorijās (6.2.1. nodaļa).</p> <p><u>Vērtējums:</u> pozitīva, tieša un/vai netieša, vidēja termiņa vai ilgtermiņa ietekme uz vides trokšņa mazināšanu.</p>

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
<p>U8.2 Nodrošināta labiekārtota un pievilcīga dzīves vide</p>	<p>Rīcībā R8.3 <i>Izstrādāts novada labiekārtojuma tematiskais plānojums</i> plānots pabeigt un pilnveidot novada labiekārtošanas plānu, izstrādājot tematisko plānojumu. Pašlaik labiekārtojuma plāns, kurš ietver arī novada zaļā tīklojuma plānojumu nav pabeigts, nav apstiprināts pašvaldībā un līdz ar to arī nav saistošs. Tematiskā plānojuma izstrāde un apstiprināšana normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, pozitīvi ietekmētu dabas teritoriju, novada publiskās ārtelpas attīstību, jo noteiktu skaidrus attīstības principus un konkrētas vietas novada teritorijas labiekārtošanai rekreācijas un tūrisma vajadzībām.</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, netieša vai tieša (ieviešanas gadījumā), vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām.</i></p> <p>Rīcība R8.4 <i>Publiskās ārtelpas attīstība</i> plānots izveidot un labiekārtot publisko ārtelpu atbilstoši labiekārtošanas tematiskajam plānojumam. Plānots izveidot apstādījumu komisiju.</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz publiskās ārtelpas attīstību. Netieša ietekme uz apstādījumu attīstību, ar to saistītos jautājumus izlemjot apstādījumu komisijā.</i></p> <p>Rīcībā R8.5 <i>Parku un skvēru izveidošana un labiekārtošana</i> plānots izveidot rekreācijas teritorijas novada ciemos atbilstoši labiekārtošanas tematiskajam plānojumam: Jaunmārupes dabas parka kārtas, Skultes dabas parka 2.kārta, Švarcenieku parka 2.kārta, Tīraines dārzi 1,2 - parka izveidošana.</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz dabas teritoriju attīstību iedzīvotāju rekreācijas vajadzībām. Ietekme lokāla, ciemos parku izveides vietās. Summāri – pozitīva ietekme, ieviešot novada labiekārtojuma tematisko plānojumu kopumā.</i></p> <p>Rīcībā R8.6 <i>Kapu infrastruktūras attīstība</i> plānots sakārtota kapu infrastruktūra atbilstoši labiekārtošanas plānam, paplašināt kapsētu. Rīcības īstenošana ir saistīta ar pašvaldības funkciju veikšanu.</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz pašvaldības funkciju nodrošināšanu attiecībā uz kapsētu uzturēšanu.</i></p> <p>Rīcībā R8.7. <i>Materiāltehniskās bāzes nodrošināšana publiskās ārtelpas saglabāšanai</i> plānotajai materiāltehniskās bāzes un personāla nodrošināšanai jaunradīto parku, skvēru un citu publiskās ārtelpas objektu uzturēšanai būs netieša, pozitīva ietekme uz publiskās ārtelpas attīstību.</p>

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
	<p><u>Vērtējums:</u> <i>netieša, pozitīva, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz publiskās ārtelpas attīstību, nodrošinot tās attīstībai nepieciešamo materiāli tehnisko bāzi.</i></p> <p>Rīcībā R.8.8. Novada administratīvā centra sakārtošana, mājamatniecības un mājražotāju tirdzniecības publiskās vietas izveidošana, plānots sakārtots novada administratīvais centrs, izbūvējot stāvvietas, Bebru un Gaujas ielas krustojumu pārveidojot par apli, ierīkojot apstādījumus. Apstādījumu izveidei un teritorijas labiekārtošanai Bebru un Gaujas ielas krustojumā būs pozitīva ietekme uz dabas un apstādījumu teritoriju attīstību novadā. Ietekme aspektā “Dabas teritoriju attīstība rekreācijas un tūrisma vajadzībām” ir vērtējama kā būtiska (summārā ietekme) kontekstā ar novada labiekārtojuma tematiskā plānojuma ieviešanu, rīcības ieviešanai pašai par sevi – lokāla ietekme.</p> <p><u>Vērtējums:</u> <i>pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz dabas teritoriju attīstību. Ietekme lokāla. Summāri – pozitīva ietekme, ieviešot novada labiekārtojuma tematisko plānojumu kopumā.</i></p>
VTP3 – Ekonomiskās aktivitātes veicināšana un vietas potenciāla izmantošana	
RV9- UZŅĒMĒJDARBĪBA	
U9.1 Uzņēmējdarbības atbalsta sniegšana	<p>Rīcībai R.9.1 <i>Atbalsta instrumentu ieviešana jaunajiem uzņēmējiem</i>, nodrošinot atbalstu jaunajiem uzņēmējiem, atkarībā no uzņēmējdarbības veida ir iespējama arī ietekme uz vidi, taču tā ka konkrēti atbalsta uzņēmējdarbības veidi nav minēti, tad rīcības ietekmi nevar novērtēt. Iespējams arī, ka rīcības ieviešanas apjomi kontekstā ar vides aspektu nebūtu nozīmīgi un ietekme līdz ar to nebūtu būtiska.</p> <p>Rīcībām R.9.2. <i>Biznesa/radošā kvartāla izveide un radošo industriju atbalsta programmas izveidošana</i> un R.9.5. <i>Novada meistarību un viņu prasmju popularizēšana</i> nav identificēta būtiska ietekme uz vidi.</p> <p>Rīcībai R.9.3 <i>Sadarbības un uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumi</i>, kurā plānots sekmēt uzņēmējdarbības vide novadā, organizēt dažādas aktivitātes un pasākumus, iespējama netieša ietekme uz vidi, ja šo aktivitāšu un pasākumu rezultātā attīstīsies uzņēmējdarbība, kas radīs ietekmi uz vidi vai uzņēmējdarbība tiks attīstīta ņemot vērā, piemēram, jaunākos zinātnes sasniegumus, ieviestas inovācijas, kas pretēji – mazina ietekmi uz vidi. Ietekmes mērogu un līdz ar to būtiskumu šajā plānošanas stadijā (attīstības programmas izstrāde) nevar novērtēt.</p> <p>Rīcībai R.9.4 <i>Infrastrukturā attīstība industriālās teritorijās</i> ir sagaidāma ietekme uz vidi, jo tajā plānots atbalstīt uzņēmējdarbību novadā, attīstītas inženierkomunikācijas komunikācijas industriālās</p>

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
	<p>teritorijās, kas veicinātu uzņēmējdarbību novadā, piesaistītu jaunus investorus, veidotos jaunas darba vietas.</p> <p>Programmā 2026 plānots atbalstīt uzņēmējdarbību, kuras iespējamais izvietojums ir plānots Mārupes novada teritorijas plānojuma 2014. – 2026.g. 2019. gada grozījumos. Tiem ir veikts SIVN un novērtēta plānojuma grozījumu ietekme uz vidi, sagatavojot Vides pārskatu un par to saņemot atzinumu no Vides pārraudzības valsts biroja. Salīdzinot ar teritorijas plānojuma 2019. gada grozījumiem, ieviešot Programmu 2026, t.sk. rīcību R9.4, jaunas ietekmes neveidosies, jo Attīstības programma ir īstenojama tikai saskaņā ar teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu un tās funkcionālo zonējumu un līdz ar to inženierinfrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības atbalstam ir iespējama tikai Rūpnieciskās apbūves teritorijās (R2, tā ir vienīgā funkcionālā zonā, kurā ir atļauta smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu apbūves attīstība), Rūpnieciskās apbūves teritorijās (R1, galvenā izmantošana - vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūves objekti) un Jaukta centra apbūves teritorijās (JC4 un JC5), kur vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūves objektu attīstība ir atļauta tikai kā papildizmantošana.</p> <p>Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir noteiktas prasības ietekmes uz blakus teritorijām mazināšanai, piemēram, R1 un arī R2 funkcionālajā zonā <i>“Pasākumi apkārtējo teritoriju pasargāšanai no iespējamām negatīviem vides ietekmes faktoriem ir jāveic zemes vienībā, kurā atrodas objekts, kas var radīt negatīvu ietekmi uz vidi”</i>, kā arī sadaļā <i>“Citi noteikumi”</i> noteikti attālumi un blīvu apstādījumu veidošanas nepieciešamība, ja ražošanas objektiem blakus atrodas dzīvojamā apbūve. Ieteikumi ietekmes uz vidi mazināšanai ietverti ar teritorijas plānojuma grozījumu vides pārskatā (skatīt Vides pārskata 7.2.3. nodaļu un 8. nodaļu). Vides pārskata attiecībā uz ietverts vērtējums: <i>“pozitīva, tieša, ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, t.sk. dzīves vides kvalitāti (trokšņa līmenis, smakas, gaisa piesārņojums u.c. piesārņojuma veidi) dzīvojamās apbūves teritorijās, diferencēti plānojot smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu apbūves, kā arī nosakot vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūves objektu attīstību Rūpnieciskās apbūves teritoriju (R1, R2) un Jaukta centra apbūves teritorijās (JC4, JC5).”</i></p> <p>Teritorijas plānojums un SIVN vides pārskats pieejams:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elektroniskajā vidē Mārupes novada pašvaldības interneta vietnē www.marupe.lv sadaļā Pašvaldība/Attīstība un plānošana/Teritorijas plānojums/Teritorijas plānojuma 2014.-2026.gadam grozījumu izstrāde (saite: http://www.marupe.lv/lv/pasvaldiba/attistiba-un-planosana/teritorijas-planojums) un Latvijas Vienotajā

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
	<p>ģeotelpiskās informācijas portālā www.geolatvia.lv sadaļā Teritorijas attīstības plānošana.</p> <p>Šī vides pārskata izstrādes laikā Mārupes novada teritorijas plānojums ar 2019. gada grozījumiem ir apstiprināts pašvaldībā, bet nav vēl piemērojams. Līdz VARAM atbildes sniegšanai pašvaldībai par teritorijas plānojuma 2019. gada piemērošanu, spēkā ir Mārupes novada teritorijas plānojums 2014. – 2026. gadam, kas apstiprināts 2013 gadā.</p> <p>Ieviešot rīcību R.9.4. ir jāņem vērā TIAN nosacījumi un teritorijas plānojuma SIVN vides pārskatā ietvertas rekomendācijas.</p>
RV10 – ZĪMOLVEDĪBA UN VIETAS MĀRKETINGS	
U10.1 Atpazīstamības un identitātes veicināšana	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta.
RV11- TŪRISMS	
U11.1 Tūrisma plānošanas un koordinācijas nodrošināšana novadā	<p>Rīcībai R11.1 Vienotas novada tūrisma informācijas sistēmas uzturēšana un rīcībai R11.3 Tūrisma uzņēmēju iesaiste nozares plānošanā un attīstībā ir iespējama būs netieša ietekme uz dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām, gadījumos, ja veicot tūristu uzskaiti objektos tiktu apzinātas apmeklētāju radītās slodzes un pārslodžu gadījumos sadarbībā ar uzņēmējiem tiktu pieņemti risinājumi ietekmju mazināšanai objektā, kur pārslodzes un negatīvas ietekmes ir identificētas, kā arī pieredze ņemta vērā jaunu objektu plānošanā.</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, netieša un tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām, ja tiek ņemti vērā apmeklētāju uzskaites dati un uzņēmēji iesaistīti šo teritoriju plānošanā.</i></p>
U11.2 Tūrisma objektu un infrastruktūras attīstība, saglabājot kultūrvēstures mantojumu	<p>Rīcības R11.4. Dabas teritoriju saglabāšana un labiekārtošana rekreācijas mērķiem, t.sk. sadarbībā ar kaimiņu pašvaldībām, ieviešanai būs pozitīva ietekme uz dabas teritorijām, tās saglabājot un tajās attīstot infrastruktūru, kas nodrošina visas trīs rekreācijas funkcijas - dziedniecisko (cilvēka veselības atjaunošana), izglītojošo un sporta funkciju (fizisko spēju attīstība). Konkrēti objekti šajā plānošanas stadijā nav norādīti, taču detalizēta Dabas un apstādījumu teritoriju plānošana, kā arī dabas teritoriju, piemēram, mežu saglabāšana, plānota Mārupes novada teritorijas plānojuma 2014. – 2026.g. 2019. gada grozījumos. Ieviešot šo rīcību ir jāņem vērā TIAN nosacījumi.</p> <p>Plānojot dabas teritoriju labiekārtošanu rekreācijas un tūrisma mērķiem, ieteicams jau sākotnēji apsvērt/novērtēt slodzes, kādām apmeklētāju plūsmām objekts tiek plānots, vai arī, iegūstot datus par apmeklētājiem objektos (R11.1.), gadījumos, ja apmeklētāju</p>

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
	<p>plūsmas rada negatīvu ietekmi uz dabas teritoriju, ir jāsamazina plūsmas, tās novirzot citur, kur plūsmu palielināšana ir pieļaujama.</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām.</i></p> <p>Rīcības R11.5. Kultūrvēstures mantojuma saglabāšana un izmantošana tūrisma produktu attīstībā ieviešanai ir sagaidāma pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz novada kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, jo rīcībā plānots saglabāt un labiekārtot, pārvēršot novada vēsturiskās vietas (Švarcenieku muiža, aviācijas muzejs, Skultes lidmašīnas apkārtnē, mazāki kultūrvēsturiskie objekti u.c.). un vērtības ilgtspējīgos tūrisma produktos. Kontekstā ir rīcības ieviešanu ir jāseko līdzi apmeklētāju slodzēm šajos objektos.</p> <p><i>Vērtējums: pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz novada kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu.</i></p> <p>Rīcībā R.11.6 Velotūrisma un kājāmgājēju infrastruktūras labiekārtošana sadarbībā ar kaimiņu novadiem plānotajai velotūrisma infrastruktūras uzturēšanai iedzīvotāju un viesu atpūtai iespējams būs netieša ietekme uz vide kvalitāti (mazinot autotransporta izmantošanu), kā arī uz dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām. Rīcības ietekme pati par sevi visticamāk nebūs būtiska, bet summēsies ar citām Programmā 2026 plānoto rīcību R.11.2., R.6.1 u.c.) ietekmēm.</p> <p>Rīcības R.11.7 Mūsdienīgu un tematisku tūrisma objektu veidošana un attīstība pēc nepieciešamības kopā ar sadarbības partneriem un rīcības R.11.8 Maza mēroga infrastruktūras uzturēšana un pilnveidošana tūrisma mērķiem ieviešanai nav identificēta būtiska ietekme uz vidi. Netieši rīcību ieviešana attiecas uz dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām.</p>
U11.3 Dažādotas novada tūrisma aktivitātes	Uzdevumā plānotajam rīcībām, to ieviešanas gadījumā būs ietekme uz dabas teritoriju izmantošanu tūrisma vajadzībām, bet šajā plānošanas stadijā rīcības nav plānotas tik detāli, lai varētu novērtēt to iespējamo ietekmi. Ietekmes būtiskums ir atkarīgs no šī uzdevuma ietvaros īstenoto projektu ietekmēm.
VTP4 – Efektīva un uz sadarbību vērsta pārvalde	
RV12- PAŠVALDĪBAS PĀRVALDE	
U12.1 Nodrošināt efektīvu pašvaldības pārvaldi un pakalpojumus	<p>Rīcības R.12.1. <i>Pašvaldības sniegto pakalpojumu kvalitātes paaugstināšana</i> ieviešanai, ja tā ir saistīta ar ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu būs <i>pozitīva ietekme</i> uz vidi, taču rīcības ietekme pati par sevi nav vērtējama kā būtiska.</p> <p>Rīcībai R.12.5 <i>Energo pārvaldes sistēmas ieviešana novadā</i>, kurā plānots pabeigt energopārvaldes plāna izstrādi, ieviest</p>

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
	energo pārvaldes plāna uzdevumus, t.sk. energoefektīvus risinājumus, ka arī informēt, izglīt, konsultēt par tehniskās dokumentācijas izstrādi daudzdzīvokļu ēku siltināšanai, sagaidāma <i>pozitīva, ilgtermiņa ietekme</i> uz dabas resursu taupīšanu un līdz ar to gaisa kvalitātes izmaiņām, un klimata pārmaiņu rādītājiem. Aktivitāte ir novada ieguldījums nacionālo un starptautisko vides mērķu sasniegšanā. Pašlaik nav iespējams novērtēt tās ietekmes būtiskumu, jo šajā plānošanas stadijā nav zināms, kādā apmērā energoefektivitātes risinājumi faktiski tiks ieviesti.
U12.2 Atbalstīt ārējās sadarbības jomas	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta.
U12.3 Atbalstīt Jauniešu iniciatīvas	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta. Rīcībai R.12.10 <i>Jauniešu nodarbinātības atbalsts un brīvprātīgais darbs</i> , kurā sadarbībā ar uzņēmējiem, plānots nodrošināt jauniešu prakses vietas uzņēmumos, iespējama netieša ietekme uz vidi ilgtermiņā, situācijā, ja jaunieši praksē apgūst arī zināšanas par jaunākajiem sasniegumiem zinātnē, inovācijām, kas nākotnē tiek pielietotas praksē, jauniešiem iesaistoties tautsaimniecībā. Ietekme nav būtiska.
RV13- VIEDĀ PILSĒTVIDE	
U13.1 Īstenot viedās pilsētvides risinājumus novadā	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta. Rīcībā R.13.1 <i>Viedās pilsētvides infrastruktūras veidošana</i> plānotajai ceļa infrastruktūras objektu ierīkošanai un pielāgošanai viediem risinājumiem, izveidojot elektrouzlādes tīkla sistēmas, būs pozitīva ietekme uz SEG emisiju mazināšanu, gaisa kvalitāti, mazinot fosilo enerģijas avotu izmantošanu transportlīdzekļu darbināšanai. Aktivitāte ir novada ieguldījums nacionālo un starptautisko vides mērķu sasniegšanā, taču šī ietekme pašlaik nav vērtējama kā būtiska, jo nav zināms tās ieviešanas apjoms, kā arī nozīmīgākās ietekmes, kas nosaka gaisa kvalitāti un klimata pārmaiņu rādītājus, veidojas ārpus novada (piemēram, transporta ietekme pa valsts galvenajiem autoceļiem, arī reģionālajiem autoceļiem, kas novadu savieno ar Rīgu) un līdz ar to rīcības rezultātā panāktās izmaiņas iepriekšminētajos vides kvalitātes rādītājos var neradīt nozīmīgas izmaiņas vides situācijā novadā.
RV14- SABIEDRĪBAS LĪDZDARBĪBA	
U14.1 Veicināt sabiedrības līdzdarbību	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta. Rīcībā R14.1. <i>Iedzīvotāju un uzņēmēju iesaiste sabiedriskās līdzdarbības jomā</i> plānotajai iedzīvotāju iesaistē var būt netieša ilgtermiņa ietekme uz vides jomu, ja konsultatīvajās padomēs tiek virzītas un pēc tam īstenotas iniciatīvas, kas ietekmē vides jomu, piemēram, uzņēmējdarbībā. Šī ietekme nav vērtējama kā būtiska.

Rīcības virzieni, uzdevumi	Ietekmes uz vidi vērtējums, ieteikumi negatīvās ietekmes mazināšanai vai novēršanai
RV15- PRIVĀTĀS LĪDZDALĪBAS SADARBĪBAS PROJEKTI	
U15.1 Veicināt privātās līdzdalības projektu ieviešanu	Būtiska ietekme uz vidi nav identificēta. Rīcībā R15.2 <i>Sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras attīstības Tīraines dārzos</i> un rīcībā R15.3. <i>Ielu un ceļu pārbūve novadā ar sadarbības partneriem</i> plānotās infrastruktūras izveidei iespējams būs lokāla ietekme uz vidi (dabas teritoriju labiekārtošanu rekreācijas vajadzībām, ceļu tīkla uzlabošanu), taču šī ietekme nav vērtējama kā būtiska. Ietekme summēsies ar citu Programmā 2026 plānoto rīcību (piemēram, R.11.2, u.c.) ietekmēm.

7.3. Summāra ietekme un ietekmju mijiedarbības

Apkopojot 7.2. nodaļā ietverto Attīstības programmas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējumu, var secināt, ka Programmas 2026 ieviešanas ir summārā ietekme ir pozitīva, tieša un netieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz novada vides kvalitāti un dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām, jo:

- 1) uzlabojot ielu un ceļu kvalitāti, sabiedriskā transporta kustību, kā arī attīstot velomaršrutus ir sagaidāma pozitīva, tieša un arī netieša, vidēja termiņa ietekme uz gaisa kvalitāti, trokšņa līmeni;
- 2) attīstot ūdenssaimniecības pakalpojumus un sakārtojot meliorācijas sistēmas, tiks pozitīvi ietekmēta virszemes un pazemes ūdeņu (gruntsūdeņu) kvalitāte;
- 3) degradēto teritoriju sakārtošana, decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveidošana un uzturēšana, kā arī trokšņu mazināšanas pasākumi, uzlabos virszemes un pazemes, it īpaši gruntsūdeņu kvalitāti, mazinās vides troksni iekštelpās, kā arī novērsīs iespējamu vides piesārņojumu un uzlabos dzīves vides kvalitāti novadā, sakārtojot degradētās teritorijas, t.sk. piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas;
- 4) plānotajai Civilās aizsardzības pasākumu plāna aktualizēšanai un apmācību veikšanai, kā arī tautsaimniecības mobilizācijas (x stundas) plāna izstrādei (ieviešanas gadījumā) ir sagaidāma netieša vai tieša () ietekme uz vides kvalitāti: ūdeņu, it īpaši virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu, kā arī augsnes, grunts un gaisa kvalitāti avāriju vai dabas katastrofu gadījumos.
- 5) Vērtējums: pozitīva, tieša vai netieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti, plānojot vai novēršot ārkārtas situācijas.
- 6) labiekārtojuma tematiskā plānojuma izstrāde, dažādu publiskās ārtelpas, parku un skvēru izveidošana un labiekārtošanas projektu ieviešana pozitīvi ietekmēs dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām;
- 7) atbalstot uzņēmējdarbību un attīstot tai nepieciešamo infrastruktūru, lokāli iespējama gan pozitīva, gan negatīva (palielinoties ražošanas ietekmei) ietekme uz vides kvalitāti. Taču, rīcības ieviešanā ņemot vērā Mārupes novada teritorijas plānojumā 2014.-2026. gadam ar 2019. gada grozījumos noteiktos teritorijas izmantošanas un apbūves nosacījumi, nav sagaidāms, ka negatīvā ietekme būs būtiska.
- 8) dabas teritoriju un kultūrvēsturiskā mantojuma objektu saglabāšana un labiekārtošana ietekmēs dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām. Lai nākotnē novērstu

iespējamās pārslodzes, ko rada pārlietu lielas apmeklētāju plūsmas, tūrisma objektu plānošanas un projektēšanas stadijā ir ieteicams novērtēt sagaidāmās slodzes un, ja nepieciešams, samazināt piesaistāmo tūristu skaitu vai plānot pasākumus negatīvās ietekmes uz dabas teritoriju kvalitāti mazināšanai vai novēršanai.

Programmas 2026 ieviešanai ir sagaidāmas vairākas ietekmju mijiedarbības:

- Programmā 2026 plānoto rīcību savstarpējās mijiedarbības;
- Programmas 2026 ietekmju mijiedarbība ar iepriekšējā plānošanas periodā 2013. – 2019.gadam rezultātiem;
- Programmas ietekmju mijiedarbība ar valsts un reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu ieviešanas ietekmi.

Programmas 2026 ietekmju savstarpējās mijiedarbības ir sagaidāmas ieviešot rīcības, kuru ietekme nav vērtēta kā būtiska, taču mijiedarbojoties ar citu rīcību ietekmēm, tās summēsies, uzkrāsies un tad kopumā dos rezultātu attiecībā uz sējā SIVN identificētajiem ietekmes uz vidi aspektiem. Piemēram, rīcības virziena RV2 "Sports un aktīvā atpūta" rīcībā R.2.1 *Sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras objektu būvniecība un pilnveidošana* plānoto jauno veloceliņu, dabas un veselības taku pastaigām izveide ir saistīta ar rekreācijas objektu dabā attīstību. Ietekme mijiedarbosies ar rīcības virzienu RV8 "Vide un publiskā ārtelpa" un RV11 "Tūrisms" ietekmēm un rezultātā pozitīvi ietekmēs dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām.

Programmas ietekmju mijiedarbība ar Programmas rezultātiem iepriekšējā periodā plānošanas periodā 2013. – 2019.gadam. Tā ir sagaidāma, ieviešot jaunus projektus gan iepriekšējās projektu realizācijas vietās, gan arī turpinot laikā no 2013. līdz 2019. gadam īstenoto projektu rezultātus. Ietekmju mijiedarbība sagaidāma, piemēram, turpinot attīstīt ūdenssaimniecības projektus, ielu un ceļu sakārtošanas programmu, publiskās ārtelpas labiekārtošanu un citus. Šīs ietekmju mijiedarbības izaudīsies gan attiecībā uz vides kvalitāti (virszemes un pazemes (gruntsūdeņu) kvalitāte, gaisa kvalitāte (piesārņojums ar daļiņām)), gan dabas un apstādījumu teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām.

Programmas ietekmju mijiedarbība ar valsts un reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu ieviešanas ietekmi. Tā ir sagaidāma Programmas projektu pasākumu ietekmēm mijiedarbojoties ar Latvijas Nacionālā attīstības plāna un ar to saistīto nozaru plānu, Rīgas plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu ietekmēm.

8. RISINĀJUMI IESPĒJAMĀS IETEKMES UZ VIDI SAMAZINĀŠANAI

Īstenojot programmu, ir jāņem vērā normatīvo aktu nosacījumi un teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos iekļautās prasības.

Programmas 2026 stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā nav identificētas būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi, tādēļ vides pārskatā ir ieteikti piesardzības pasākumi: 1) plānoto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumi, 2) dabas un apstādījumu teritoriju ietilpībai atbilstošu tūristu intensitātes plānošana un 3) sadarbība ar SIA "Rīgas meži", Dabas aizsardzības pārvaldi, attīstītājiem, zemes īpašniekiem un citām interešu grupām.

Plānoto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumi

Attiecībā uz ietekmi uz vidi realizējamus pasākumus var iedalīt trīs kategorijās:

1. Darbības, kurām saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir nepieciešams veikt ietekmes uz vidi vai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējumu

Pēc šī vides pārskata sagatavošanas laikā pieejamās informācijas un tās detalizācijas pakāpes, nav identificēti tādi Programmas 2026 risinājumi vai objektu attīstība, kuriem atbilstoši LR likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 1.pielikuma „Objekti, kuru ietekmes novērtējums ir nepieciešams” nosacījumiem būs jāveic ietekmes uz vidi novērtējums vai ietekmes uz NATURA 2000 teritoriju novērtējums.

2. Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams veikt ietekmes uz vides sākotnējo izvērtējumu

Pēc šī vides pārskata sagatavošanas laikā pieejamās informācijas un tās detalizācijas pakāpes, nav identificēti tādi Programmas 2026 risinājumi vai objektu attīstība, kuriem atbilstoši likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 2.pielikumā „Darbības, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums” noteiktajam, būs jāveic ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums.

3. Darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams saņemt nosacījumus no vides institūcijām (no Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes, Veselība inspekcijas un Dabas aizsardzības pārvaldes)

Darbības, kuru veikšanai nepieciešami tehniskie noteikumi nosaka 2015.gada 27. janvāra Ministru kabineta noteikumi Nr.30. Tehniskajos noteikumos VVD reģionālā vides pārvalde (Mārupes novadā VVD Lielrīgas RVP) nosaka vides aizsardzības prasības, kuras jāņem vērā būvprojektu izstrādē un skaņošanā. Sabiedrība tiek informēta par plānotajiem būvobjektiem, kuriem ir izsniegti tehniskie noteikumi projektēšanai, informāciju ievietojot VVD mājas lapā.

Veselības inspekcijas sniedz nosacījumus projektēšanai un normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos novērtē būvprojekta un objekta atbilstību higiēnas prasībām, kā arī izvērtē ķīmisko vielu riskus cilvēka veselībai.

No Dabas aizsardzības pārvaldes saskaņojums vai noteikumi projektēšanai jāsaņem darbībām ĪADT individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajos gadījumos. Šajā gadījumā Dabas aizsardzības pārvalde nosaka prasības plānotajai darbībai saistībā ar sugu un biotopu aizsardzību un labvēlīgu to pastāvēšanas apstākļu nodrošināšanu.

Dabas un apstādījumu teritoriju ietilpībai atbilstošu tūristu intensitātes plānošana

Vērtējot rīcības virzienā RV11 "Tūrisms" plānoto tūrisma attīstības ietekmi, secināts arī, ka, dabas teritorijās, it īpaši pēc platības nelielās, kuras tiktu iesaistītas novada tūrisma produktu izstrādē, notiekot intensīvai tūrisma attīstībai, pārslodzes gadījumā iespējama arī negatīva ietekme uz dabām teritorijām, tās degradējot. Tādēļ, jau tūrisma objektu plānošanas un projektēšanas stadijā ir ieteicams novērtēt sagaidāmās slodzes un, ja nepieciešams, samazināt piesaistāmo tūristu skaitu jau objekta plānošanas stadijā vai plānot pasākumus negatīvās ietekmes uz dabas teritoriju kvalitāti mazināšanai vai novēršanai, piemēram, veidot jaunus maršrūtus un objektus, kur novirzīt plūsmas.

Sadarbība ar SIA "Rīgas meži", Dabas aizsardzības pārvaldi, attīstītājiem, zemes īpašniekiem un citām interešu grupām

Saistībā ar dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām Mārupes novada pašvaldībai ir jāsadarbojas ar SIA "Rīgas meži" (teritorijas īpašnieks), dīksaimniecību attīstītājiem (lauksaimniecības zemēs), ar Dabas aizsardzības pārvaldi dabas lieguma "Cenas tīrelis" dabas aizsardzības plānā atjaunošanas procesā un tā ietvaros jārisina jautājums par dabas lieguma statusam atbilstošas tūrisma infrastruktūras izveidi Mārupes novada teritorijā. Savukārt meliorācijas sistēmu sakārtošanai novadā ir svarīgi sadarboties ar zemes īpašniekiem, jo, īstenojot plānotos pasākumus tikai pašvaldības koplietošanas meliorācijas sistēmās, nebūs iespējams panākt novada meliorācijas sistēmas optimālu funkcionēšanu.

9. IESPĒJAMIE KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI

Saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.panta nosacījumiem kompensēšanas pasākumi ir jānosaka, ja plānošanas dokuments ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*NATURA 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un ir pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem.

Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026. gadam īstenošana nav saistīta ar negatīvu ietekmi uz novadā esošo Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritoriju (*NATURA 2000*) – dabas liegumu "Cenas tīrelis", tādēļ kompensēšanas pasākumi nav jānosaka.

10. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES VĒRTĒJUMS

Mārupes novada attīstības programmai 2020. – 2026.g. nav sagaidāma pārrobežu ietekme.

11. VIDES MONITORINGS UN PAREDZĒTIE PASĀKUMI PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS MONITORINGA NODROŠINĀŠANAI

Attīstības plānošanas dokumentu īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka MK noteikumi Nr.157. „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Monitoringa instruments, lai konstatētu teritorijas plānojuma īstenošanas tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, lai operatīvi reaģētu un novērstu kādu pasākumu ieviešanas negatīvas sekas, un, ja nepieciešams, veiktu Attīstības programmā.

Vides monitoringa mērķis ir iegūt informāciju par vides stāvokli.

Plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam izmanto valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta veicot vides monitoringu, kā arī citu pieejamo informāciju.

Monitoringa ziņojums jāsastāda un atzinumā par vides pārskatu noteiktajā termiņā jāiesniedz Vides pārraudzības valsts birojā. Monitoringa ziņojumā apkopo pieejamo informāciju un ietver vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu.

Mārupes novada domes uzdevumos ietilpst Attīstības programmā ietvertos vidēja termiņa prioritāšu, rīcības virzīnu, uzdevumu un pasākumu izpildes kontrole, korekcijas un jaunu uzdevumu izvirzīšana atbilstoši izvirzītajiem attīstības mērķiem.

Likums „Par vides aizsardzību” definē, ka vides monitoringa ir sistemātiski vides stāvokļa un piesārņojuma emisiju vai populāciju un sugu novērojumi, mērījumi un aprēķini, kas nepieciešami vides stāvokļa vērtējumam, vides politikas izstrādāšanai un vides un dabas aizsardzības pasākumu plānošanai, kā arī to efektivitātes kontrolei. Vides nacionālā monitoringa kontrole paredz novērojumus, lai konstatētu gaisa un ūdens kvalitātes izmaiņas, dabas resursu izmaiņu tendences, kā arī saglabātu mūsu teritorijai raksturīgās ainavas, augu un dzīvnieku sugas, un to veido 5 daļas: gaisa un klimata pārmaiņu monitoringa daļa, ūdeņu monitoringa daļa, bioloģiskās daudzveidības monitoringa daļa, sauszemes vides un tās komponentu monitoringa daļa un ģeoloģisko procesu monitoringa daļa.

Vides monitoringa programma ir apstiprināta ar Vides ministra 2015.gada 26. februāra rīkojumu nr.67 „Par Vides monitoringa programmu” un Vides ministra 2015.gada 24. novembra rīkojums Nr.344 "Par grozījumiem 2015.gada 26.februāra rīkojumā Nr.67 "Par Vides monitoringa programmu"".

Programmā noteikts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas padotībā esošo iestāžu – VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”, Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Hidroekoloģijas institūts un Vides valsts dienesta Radiācijas drošības centrs – veiktā un organizētā monitoringa tīkls, parametri, regularitāte un izmantojamās metodes.

Valsts monitoringa programmas datus Programmas novērtēšanai būs iespējams tikai netieši (piemēram, par virszemes ūdens objektu ekoloģisko kvalitāti, gaisa kvalitāti), tādēļ pašvaldībai ir jāiegūst papildus dati, kas raksturo vides kvalitātes un dabas teritoriju attīstības izmaiņas novada teritorijā tieši Programmas 2026 īstenošanas rezultātā.

Attīstības programmai ir izstrādāta *Īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas kārtība*, kas paredz aprakstīt uzraudzības procesu, uzraudzības sistēmas noteiktos uzdevumus un nepieciešamību attīstības programmas aktualizācijas veikšanai. Uzraudzības sistēmas ieviešana palīdz izvērtēt Attīstības programmā ietvertos novada attīstību, tās īstenošanas rezultātus, kā arī iznākumu rādītājus un ietekmi ilgtermiņā. Šajā Programmas 2026 sadaļā uzsvērts, ka *“Uzraudzības sistēmai jābūt sistemātiskai rīcībai, resursu un rezultātu kopai, kas ietver uzraudzības sistēmas uzdevumus, procesu un uzraudzības rādītājus.”*

No vides jomas vai ar ietekmi uz vides jomu Attīstības programmas kvalitatīvai novērtēšanai, novērtējot iedzīvotāju apmierinātības līmeni ar pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem, kuri raksturo politikas rādītāju ieviešanu, iekļauti šādi rādītāji: vides sakoptība (%), atkritumu savākšana/izvešana (%), ūdensapgāde un kanalizācija (%), uzņēmējdarbības attīstības iespējas (%), uzņēmējdarbības attīstību veicinoša pašvaldības darbība (%), ceļu infrastruktūras attīstība (2. tabula).

Savukārt, kvantitatīvo attīstības programmas rādītāju novērtēšanai, vērtējot novada attīstību raksturojošo indikatoru/rādītāju tendences, no vides jomas ietverts rādītājs: pieejama pieslēguma iespēja centralizētai ūdens apgādei un kanalizācijai Mārupes aglomerācijā (3. tabula).

Papildus Programmas ieteicamie rādītāji Programmas 2026 ieviešanas monitoringam ir šādi:

- 1) Vides ūdens objektu ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes izmaiņas;
- 2) Sakārtoto degradēto teritoriju skaits, t.sk. piesārņotās vietas, potenciāli piesārņotās vietas;
- 3) Labiekārtoto apstādījumu teritorijas (skaits, platības);
- 4) Tūrisma aprītē iesaistīto dabas teritoriju/objektu skaits, apmeklētāju skaita izmaiņas, no jauna ierīkoto apskates objektu skaits, apmeklētāju apmierinātība ar sniegtajiem tūrisma pakalpojumiem utml.
- 5) Tūrisma aprītē iesaistīto kultūrvēsturiskā mantojuma objektu skaits, apmeklētāju skaita izmaiņas, no jauna ierīkoto apskates objektu skaits, apmeklētāju apmierinātība ar sniegtajiem tūrisma pakalpojumiem utml.

Monitoringa pasākumus ieteicams saistīt ar teritorijas plānojuma ieviešanas monitoringa pasākumiem, tos apvienojot. Monitoringa pasākumu veikšanai ieteicams izmantot Vides pārraudzības valsts biroja informatīvos materiālus.

12. KOPSAVILKUMS

Vides pārskata projekts ir sagatavots Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026. gadam publiskās apspriešanas redakcijai.

Mārupes novada attīstības programma 2020. - 2026. gadam (turpmāk – Programma) ir sagatavota Mārupes novada pašvaldības administratīvajai teritorijai.

Programmu veido: Attīstības programmas 2013. – 2019.gadam īstenošanas novērtējums, Esošās situācijas raksturojums un analīze, Stratēģiskā daļa, Rīcības plāns, Investīciju plāns un Īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas kārtība.

Attīstības programmā noteiktas vidēja termiņa prioritātes, kuras vērstas uz Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. -2026.g. noteikto stratēģisko mērķu SM1 – Izglītota, radoša un vesela sabiedrība – īstenošanu, SM2 - Droša, pieejama un labiekārtota dzīves telpa, SM3 - Dažādota ekonomiskā vide ar pievienoto vērtību sasniegšanu. Izstrādājot Programmu ir noteikts jauns stratēģiskais mērķis - SM4 - Progresīva pārvaldība. Programmā noteiktās vidēja termiņa prioritātes ir:

VTP1 Sabiedriski aktīvs iedzīvotājs;

VTP2 Augstu dzīves kvalitāti veicinoša infrastruktūras attīstība;

VTP3 Ekonomiskās aktivitātes veicināšana un vietas potenciāla izmantošana;

VTP4 Efektīva un uz sabiedrību vērsta pārvalde.

Vides pārskats ir sagatavots stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros, jo Vides pārraudzības valsts birojs par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu jaunajai Mārupes novada attīstības programmai, 2019. gada 30.maijā pieņemot lēmumu Nr. 4-02/26 „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”.

Vides pārskata mērķis ir novērtēt Programmas iespējamo ietekmi uz vidi un noteikt pasākumus iespējamās negatīvās ietekmes mazināšanai. Vides pārskatā ir iekļauta informācija un veikta pieejamās informācijas un datu analīze atbilstoši prasībām un detalizācijas līmenim, ko nosaka plānošanas dokumenta saturs un tā detalizācijas pakāpe, vides aizsardzības jomas normatīvie akti un Vides pārraudzības valsts birojs.

Vides pārskatā ir apskatīti starptautiskie un nacionālie mērķi vides aizsardzības jomā, kas noteikti starptautu Konvencijās un Eiropas Savienības direktīvās, kā arī valsts vides politikas dokumentos. Programmas izstrādē un ieviešanā ir svarīgi ņemt vērā tos vides aizsardzības mērķus, kas ir pieņemti saistībā ar mēzu, lauksaimniecības zemju, meliorācijas sistēmas apsaimniekošanu, virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes, pazemes ūdeņu kvalitātes, vides trokšņa un gaisa kvalitātes rādītāju nodrošināšanu, novada ūdenssaimniecības, kā arī atkritumu apsaimniekošanas sistēmas, rekreācijas teritoriju, t.sk. dabas un apstādījumu teritoriju turpmāku attīstību.

Vides pārskatā ir iekļauts vērtējums par būtiskām pozitīvām un negatīvām, tiešām un netiešām, īstermiņa un ilgtermiņa, kā arī ietekmju mijiedarbībām un summārajām ietekmēm.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesā secināts, ka Programmas būtiskās ietekmes uz vidi aspekti ir 1) vides kvalitātes saglabāšana un uzlabošana un 2) dabas teritoriju attīstība rekreācijas un tūrisma vajadzībām.

Mārupes novada attīstības programmas 2020. – 2026.g. ieviešanas vispārējā ietekme ir vērtēta pozitīvi, jo tā nodrošinās Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2013. -2026.g. noteikto stratēģisko mērķu īstenošanu nākamajā vidēja termiņa plānošanas periodā, kā arī Mārupes novada

teritorijas plānojuma 2014.-2026. gadam ar 2019.gada grozījumiem ieviešanu pašvaldības atbildības jomās.

Rīcības virzienā RV5 “Droša vide” plānotajai Civilās aizsardzības pasākumu plāna aktualizēšanai un apmācību veikšanai, kā arī tautsaimniecības mobilizācijas (x stundas) plāna izstrādei (ieviešanas gadījumā) ir sagaidāma netieša vai tieša () ietekme uz vides kvalitāti: ūdeņu, it īpaši virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu, kā arī augsnes, grunts un gaisa kvalitāti avāriju vai dabas katastrofu gadījumos.

Rīcības virziena RV6 “Pieejamība un mobilitāte” uzdevumu ieviešanas ietekme, uzlabojot ielu un ceļu kvalitāti, kā arī sabiedriskā transporta kustību, ir pozitīva, tieša un arī netieša, vidēja termiņa ietekme uz gaisa kvalitāti, trokšņa līmeni.

Rīcības virziena RV7 “Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums”, kurā plānota ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība un meliorācijas sistēmas sakārtošana, pozitīvi (tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme) ietekmēs virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti.

Rīcības virziena RV8 “Vide un publiskā ārtelpa” uzdevumā U8.1 Uzlabota apkārtējās vides kvalitāte plānota degradēto teritoriju sakārtošana, decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveidošana un uzturēšana, kā arī trokšņu mazināšanas pasākumi iedzīvotāju veselības un labklājības nodrošināšanai. Šo pasākumu ieviešana uzlabos virszemes un pazemes, it īpaši gruntsūdeņu kvalitāti, mazinās vides troksni iekštelpās, kā arī novērsīs iespējamu vides piesārņojumu un uzlabos dzīves vides kvalitāti novadā, sakārtojot degradētās teritorijas, t.sk. piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas. Pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz vides kvalitāti.

Rīcības virziena RV8 “Vide un publiskā ārtelpa” uzdevuma U8.2 Nodrošināta labiekārtota un pievilcīga dzīves vide ieviešanai ir sagaidāma pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām, jo šajā rīcības virzienā ir plānota labiekārtojuma tematiskā plānojuma izstrāde, dažādu publiskās ārtelpas, parku un skvēru izveidošana un labiekārtošanas projektu ieviešana.

Atkarībā no uzņēmējdarbības veida ieviešot rīcības virzienu RV9 “Uzņēmējdarbība”, atbalstot uzņēmējdarbību un tās nepieciešamās infrastruktūras attīstība, lokāli iespējama gan pozitīva, gan negatīva (palielinoties ražošanas ietekmei) ietekme uz vides kvalitāti. Taču tā kā uzņēmējdarbības attīstībā ir jāņem vērā arī Mārupes novada teritorijas plānojumā 2014.-2026. gadam ar 2019. gada grozījumiem noteiktie teritorijas izmantošanas un apbūves nosacījumi, tad nav sagaidāms, ka negatīvā ietekme būs būtiska.

Rīcības virziena RV11 “Tūrisms” pasākumi, kuros plānota dabas teritoriju un kultūrvēsturiskā mantojuma objektu saglabāšana un labiekārtošana, pozitīvi, tieši vidējā termiņā un ilgtermiņā ietekmēs dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām. Vērtējot tūrisma attīstības ietekmi, secināts arī, ka, it īpaši nelielās dabas un apstādījumu teritorijās, kuras tiktu iesaistītas novada tūrisma produktu izstrādē, notiekot intensīvai tūrisma attīstībai, pārslodzes gadījumā iespējama arī negatīva ietekme uz dabām teritorijām, tās degradējot. Tādēļ, jau tūrisma objektu plānošanas un projektēšanas stadijā ir ieteicams novērtēt sagaidāmās slodzes un, ja nepieciešams, samazināt piesaistāmo tūristu skaitu vai plānot pasākumus negatīvās ietekmes uz dabas teritoriju kvalitāti mazināšanai vai novēršanai.

Programmas ieviešanas ir summārā ietekme ir novērtēta kā pozitīva, tieša un netieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām, kā arī novada vides kvalitāti.

Īstenojot programmu, ir jāņem vērā normatīvo aktu nosacījumi un teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos iekļautās prasības. Programmas stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā nav identificētas būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi, tādēļ vides pārskatā ir ieteikti

piesardzības pasākumi: 1) plānoto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumi, 2) dabas un apstādījumu teritoriju ietilpībai atbilstošu tūristu intensitātes plānošana un 3) sadarbība ar SIA “Rīgas meži”, Dabas aizsardzības pārvaldi, attīstītājiem, zemes īpašniekiem un citām interešu grupām.

Programmai nav sagaidāma pārrobežu ietekme.

Programmai nav nepieciešams noteikt kompensēšanas pasākumus saistībā ar ietekmi uz novada Latvijas NATURA 2000 teritoriju – dabas liegumu “Cenas tīrelis”.

Lai iegūtu informāciju par vides stāvokli un tendencēm, Programmai tās ieviešanas laikā ir jāveic monitoringa pasākumi. Valsts monitoringa programmas datus Programmas novērtēšanai būs iespējams tikai netieši, tādēļ pašvaldībai ir jāiegūst papildus dati, kas raksturo vides kvalitātes izmaiņas no operatoru veiktā monitoringa, kā arī izpētēm atsevišķos projektos, piemēram, attiecībā uz dabas teritorijām.

Attīstības programmai ir izstrādāta tās īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas kārtība, kurā ir iekļauti arī ar vides jomu vai ar ietekmi uz vidi saistīti rādītāji. Vides pārskatā ir iekļauti ieteikumi rādītājiem, ar kuru palīdzību novērtēt Attīstības programmas ieviešanas ietekmi.

Monitoringa pasākumus ieteicams saistīt ar teritorijas plānojuma ieviešanas monitoringa pasākumiem, tos apvienojot. Monitoringa pasākumu veikšanai ieteicams izmantot Vides pārraudzības valsts biroja informatīvos materiālus.

Attīstības programmas pirmā redakcija un tā SIVN vides pārskata projekts no 2019. gada 11. novembra līdz 2019. gada 11. decembrim ir nodots publiskajai apspriešanai. Tās ietvaros plānotas divas publiskās apspriešanas sanāksmes: 28. novembrī plkst. 17.00 Mārupes novada Domē, 2. stāva zālē, Daugavas ielā 29, Mārupē un 2. decembrī plkst. 19.00 Mazcenas bibliotēkā, Mazcenu alejā 33/3, Jaunmārupē.

Publiskās apspriešanas laikā Vides pārskata projekts atsauksmju saņemšanai tiek nosūtīts Vides pārraudzības valsts biroja norādītajām vides institūcijām: Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālajai vides pārvaldei, Dabas aizsardzības pārvaldei un Veselības inspekcijas atbilstoši struktūrvienībai.

Vides pārskats ietver 12 nodaļas un 3 pielikumus.

PIELIKUMI

1. pielikums Pārskats par saņemtajiem priekšlikumiem, to izvērtējumu, komentāriem un informācija par to ņemšanu vērā vai noraidīšanu

Tiek sagatavots pēc Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas

Priekšlikums (attiecībā uz Vides pārskata projektu)	Komentāri, informācija par iekļaušanu Vides pārskatā vai noraidīšanu
Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes, 2018. gada 16., 20. un 23. augustā	
Priekšlikumi vai komentāri par Vides pārskata projektu nav izteikti.	.-

2. pielikums Institūciju atsauksmju kopijas

Tiek sagatavots pēc Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas

3. pielikums Paziņojuma kopija informatīvajā izdevumā “Mārupes Vēstis”

Tiek ievietota Vides pārskatā pēc tā sabiedriskās apspriešanas